

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วม
ระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน
Potential Development of the Dvaravati Civilization-based
Tourist Attraction with Participation of Government and Private
Sectors and Community

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาถ ทนันทชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วม
ระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน
Potential Development of the Dvaravati Civilization-based
Tourist Attraction with Participation of Government and Private
Sectors and Community

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาถ หนั้นชัย
หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร
หลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัย ปีงบประมาณ 2562)

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน
ผู้ดำเนินการวิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นารถ หนั่นชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นางลักษณ โปธิไพจิตร
ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช อภิบุญโยภาส
หน่วยงาน	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ปี พ.ศ.	2562

งานวิจัยนี้ศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และหาแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน นักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อารยธรรมทวารวดี จำนวน 18,361,221 คน การสุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จนถึงอายุ 60 ปี การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าร้อยละ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย และการหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามของครอนบาค ผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ .969 สถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่มาเป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว และ ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นอันดับสุดท้าย สำหรับความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ผลการทดสอบมีความสัมพันธ์เท่ากับ .707 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูงและปัจจัยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งเสริมให้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพิ่มขึ้นที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ที่สามารถทำนายพยากรณ์ได้ดังสมการ

$$\hat{y} = 1.363 + (0.168Cka) + (0.110Cca) + (0.117Per) + (0.282Sem)$$

สำหรับแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเชิงนโยบายการวางแผน เพื่อการพัฒนาประกอบไปด้วยแผนการพัฒนาศักยภาพการบริหารแหล่งท่องเที่ยว การจัดการการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการกระจายนักท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนและการเฝ้าระวัง และรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้ยั่งยืนและเอกลักษณ์ของ แหล่งท่องเที่ยว

Research Title	Potential Development of the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction with Participation of Government and Private Sectors and Community
Researcher	Assistant Professor Jirat Chuanchom Assistant Professor Anongnart Tananchai Ph.D. Assistant Professor Wijittra Srisorn Ph.D. Assistant Professor Nongluck Popichit
Research Consultants	Associate Professor Suthinan Pomsuwan Ph.D. Associate Professor Preeyanuch Apibunyopas Ph.D.
Organization	Faculty of Management Science Suan Dusit University
Year	2019

The objective of This Research is to Study the Potential of the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction Management and Seek Approaches to Potential Development of the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction with Prticipation of Government and Private Sectors and Community. The Researcher Conducted a Random Survey on 18,361,221 Tourists who Visited the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction. The Sample Group Consisted of 400 Thai Tourists Aged 20-60 Years. Statistical Tools Used in The Data Analysis Included Percentage, Mean and Standard Deviation as Well as Cronbach's Alpha Which was Used to Assess The Reliability of The Questionnaire. The Reliability of The Questionnaire was .969. Multiple regression analysis was also used to Test the Correlation Among Variables of the Potential of the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction and to Study The Correlation of Independent Variables and Dependent Variables.

The Findings were that The Overall Opinions of Tourists Toward the Potential of the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction were at a High Level in All Aspects. For Each Aspect, It was Found that Access to The Tourist Attraction was Ranked First, Followed by Environment and Landscape of The Tourist Attraction, whereas Security of The Tourist Attraction was Lowest Ranked. As for The Relationship with the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction Management, It Found that The Relationship was at a High level of .707. and Factor of the management of Dvaravati civilization-based tourist attractions affects The potential of Dvaravati civilization-based tourist attraction with a 0.05 level of significance level. As a result, the prediction of was presented in the Equation:

$$\hat{y} = 1.363 + (0.168Cka) + (0.110Cca) + (0.117Per) + (0.282Sem)$$

Approaches to Potential Development of the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction in Terms of Policy Planning for Further Development Consisted of Potential Development of Tourist Attraction, Management of Access to Tourist Attraction in a Bid to Distribute Tourists and Generate More Income for Local People and Monitoring and Protection of Resources and Environment in the Dvaravati Civilization-based Tourist Attraction for Sustainability and Identity of The Tourist Attraction.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนและความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้บริหารและคณะกรรมการของสถาบันวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต และคณะผู้วิจัยไม่สามารถทำงานงานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้ หากไม่ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยสวนดุสิตในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งทางคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่ให้ความร่วมมือทุกท่านที่สละเวลาในการตอบแบบสอบถามที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้ ทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินันท์ พรหมสุวรรณ และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช อภิคุณโยภาส ที่ปรึกษางานวิจัย คณะผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ในการตรวจเครื่องมือวิจัย และได้ให้คำแนะนำสำหรับการวิจัยและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และสำเร็จเรียบร้อย

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญและขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามมาในที่นี้ที่มีส่วนสนับสนุนให้การทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายของงานวิจัย ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม

คณะผู้วิจัย

2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดการเกิดอาณาจักรทวารวดี	9
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	10
พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	17
การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	19
การบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	25
แนวคิดการมีส่วนร่วม	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
กรอบแนวคิดในการวิจัย	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	39
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	40
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	42

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	45
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	97
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
สรุปผลการวิจัย	102
อภิปรายผล	107
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	110
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	110
บรรณานุกรม	111
บรรณานุกรมภาษาไทย	111
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ	113
ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย	117
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย	123
ภาคผนวก ค แบบสอบถามงานวิจัย	125
ภาคผนวก ง ผลการประเมินเครื่องมือวิจัย	133
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก	137
ภาคผนวก ฉ การดำเนินกิจกรรมระดมความคิด	143
ประวัติผู้วิจัย	150

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	15
2.2	การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	18
2.3	การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	24
3.1	การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามสัดส่วนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด	40
4.1	พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	46
4.2	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	49
4.3	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี รายจังหวัด	50
4.4	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวม	51
4.5	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด	52
4.6	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่	54
4.7	ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่รายจังหวัด	56
4.8	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดกิจกรรม	58
4.9	ด้านการจัดกิจกรรมรายจังหวัด	60
4.10	ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว	62
4.11	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว รายจังหวัด	64
4.12	ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	65
4.13	ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด	68
4.14	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวม	70
4.15	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด	71
4.16	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีการให้ความรู้และ สร้างจิตสำนึก	72
4.17	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีการให้ความรู้และ สร้างจิตสำนึกในภาพรวมรายจังหวัด	74
4.18	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชน	76
4.19	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือกับชุมชนในภาพรวมรายจังหวัด	77

4.20	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากร	78
4.21	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากรในภาพรวม รายจังหวัด	80
4.22	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการ	81
4.23	การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการจัดการบริการ รายจังหวัด	85
4.24	ข้อมูลและลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว	88
4.25	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	90
4.26	แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีรายด้านมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	90
4.27	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของ ตัวแปรด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	92
4.28	การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	93
4.29	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	93
4.30	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของ ตัวแปรด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) ด้านการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมที่ส่งผลต่อทวารวดีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวาร วดี	94
4.31	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	95
4.32	การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระด้วยวิธีลดตัวแปรการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	96
4.33	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	97

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.1	ภาพแหล่งท่องเที่ยวทวารวดี	3
2.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	29

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดของโลก ซึ่งได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในทั่วทุกภูมิภาคของโลก ในปี พ.ศ. 2483 จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน และเพิ่มขึ้นถึง 846 ล้านคนในปี พ.ศ. 2549 องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization : UNWTO) ได้มีการพยากรณ์ไว้ว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าของปัจจุบันคือมากกว่า 1,500 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งในอนาคตการพักผ่อนด้วยการท่องเที่ยวจะกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อชีวิตของคนในยุคโลกาภิวัตน์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, 2556) สำหรับในประเทศไทยการท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากข้อมูลจำนวนจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยโดยเที่ยวในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทยเนื่องจากประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดดึงดูดสำคัญด้านการท่องเที่ยว แต่การเปิดพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดการจัดการที่ดีทำให้คุณค่าทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นจนขาดความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของพื้นที่และส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในที่สุด

นอกจากนี้จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2561 ณ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่ประชุมได้ติดตามสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศ ในระยะครึ่งปีที่ผ่านมาโดยมีจำนวนนักท่องเที่ยว 19.481 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 12.46 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในเดือนมิถุนายนที่มีการขยายตัวสูงถึงร้อยละ 11.57 นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จีน มาเลเซีย และอินเดีย สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 1,015,893 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 15.88 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ส่วนในเดือนกรกฎาคม จำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวเพียงร้อยละ 4 เนื่องจากการหดตัวของนักท่องเที่ยวจีนและยุโรป อย่างไรก็ตามคาดการณ์ตลอดทั้งปี 2561 การท่องเที่ยวจะสร้างรายได้รวม 3 ล้านล้านบาท เป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 2 ล้านล้านบาท และจากไทยเที่ยวไทย 1 ล้านล้านบาท โดยนักท่องเที่ยวที่สร้างรายได้สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ จีน รัสเซีย และมาเลเซีย แสดงว่าแนวโน้มการท่องเที่ยวทั้งส่วนนักท่องเที่ยวขาเข้าและนักท่องเที่ยวขาออกยังคงดีอยู่ คือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนำมาซึ่งรายได้ พร้อมทั้งระบุว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 4 ของโลก หรือจัดอยู่ในลำดับที่ 3 หากคำนวณจากรายได้สุทธิ กล่าวคือรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรองจากสหรัฐอเมริกา และสเปน อีกนัยนี้ได้ว่าประเทศไทยมีการท่องเที่ยว 4.0 หมายความว่า รายได้จากการท่องเที่ยวของไทยทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนา (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2561, น. 1)

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560, น. 1) กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่มีการขยายตัวสูง และมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (AICST, 2006, p.6) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเป็นแหล่งรายได้นำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และมีใช้เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้นที่เห็น ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประเทศต่างๆ ได้เล็งเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิด รายได้ เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย (Warinthorn Phuditthanawong and Rungjarat Hutacharoen, 2016, pp. 1527 - 1538) และสามารถสร้างความเจริญให้แก่ประเทศในทุกภาคส่วน จึงส่งผลให้ทุกประเทศส่งเสริมสนับสนุนและแข่งขันด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนสามารถนำ ทรัพยากรที่มีอยู่มาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในการขายสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวและยัง เกิดการกระจายรายได้สู่คนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน (Chantaranamchoo, Rattanapongpinyo, Ratsanasart, 2014, pp.1-15)

จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 -2564 คณะกรรมการนโยบายการ ท่องเที่ยวแห่งชาติ (2560, น. 9) เน้นการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อยกระดับขีดความสามารถใน การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวทำให้ประเทศต้องหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับการ ท่องเที่ยวคุณภาพ รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพด้วย เช่นเดียวกัน โดยที่สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (PATA) กล่าวว่า การ ท่องเที่ยวคุณภาพคือการท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและนักท่องเที่ยวสนใจการ ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ประเทศไทยมีเสน่ห์ลึกลับซึ่งอยู่มากมายให้นักเดินทางได้ค้นหาและสัมผัสได้ไม่รู้ จบด้วยภูมิประเทศที่มีความแตกต่างสร้างสรรค์เรื่องราววิถีชีวิตผู้คนให้แนบแน่นกับแผ่นดินถิ่นกำเนิด ตามลักษณะของภูมิประเทศที่เป็นตัวกำหนดทั้งในด้านของความเป็นอยู่ อาหารการกิน วัฒนธรรม ประเพณีซึ่งสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นสานรวมเป็นความแข็งแกร่งของวิถีชุมชนที่ยั่งยืนและยาวนาน สืบทอดกันไปในสายธารแห่งอารยธรรมคนไทย ซึ่งประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและโดดเด่นแตกต่างจาก ชนชาติ อื่นๆ โดยเฉพาะ “วัฒนธรรม” ซึ่งมีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากดินแดนต่างๆ ให้เข้ามา เดินทางท่องเที่ยว ผลที่จะตามมาคือ การสร้างงาน สร้างอาชีพ และการกระจายรายได้ในท้องถิ่น (Hongpakdee, 2013, pp.31)

จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐมที่ตั้งอยู่ชายแดนด้านทิศตะวันตกของ ประเทศไทยทำเลที่ตั้งไม่ไกลซึ่งจังหวัดที่อยู่ไกลที่สุดอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครเพียงระยะทาง ประมาณ 313 กิโลเมตรเท่านั้น เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เชนนิเวศ และศิลปะวิทยาการ อีกทั้งการคมนาคมเดินทาง สะดวกสบายและรวดเร็ว ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล จากการศึกษา หลักฐานทางโบราณคดี พบว่า จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐมเป็นถิ่นที่มีร่องรอย ของการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนโบราณตั้งแต่ 200 ปี มาแล้ว โดยจะตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้ลำน้ำสายรองที่ แยกมาจากแม่น้ำใหญ่ บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน-แม่กลองตอนล่างทางซีกตะวันตกของกลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นสังคมเกษตร ในช่วงเวลาพุทธศตวรรษที่ 55 ได้เกิดรูปแบบวัฒนธรรมใหม่ที่เรียกกันว่า “ทวารวดี” ขึ้น

จากการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีชิ้นสำคัญที่เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ทำให้พบว่าอาณาจักรอารยธรรมทวารวดีนั้นมิได้อยู่จริงจากร่องรอยประวัติศาสตร์และความเป็นมาของจังหวัดดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นมรดกของแผ่นดินที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยสยามเป็นวัฒนธรรมที่อิงอยู่บนพื้นฐานของพุทธศาสนาเถรวาทแบบลังกาวงศ์ ซึ่งเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมหลายๆ แขนงในภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งหลักฐานทางโบราณคดีสมัยทวารวดีแสดงดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

วัดพระประโทนเจดีย์ และโบราณสถานบ้านคูบัว เป็นโบราณสถานแรกๆ ที่ปรากฏในพื้นที่เป็นวัฒนธรรมที่บูรณาการอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียเข้ามาผสมผสานจนเกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมเฉพาะของคนพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มต้นราวพุทธศตวรรษที่ 7 แล้วมีความเจริญรุ่งเรืองจนถึงพุทธศตวรรษที่ 13-14 จากนั้นก็เริ่มเสื่อมลงหลังจากพุทธศตวรรษที่ 15 ไปจนถึงพุทธศตวรรษที่ 18 โดยวัฒนธรรมเขมรได้เข้ามามามีอิทธิพลในพื้นที่แทนนักวิชาการส่วนหนึ่งเชื่อว่าอาณาจักรทวารวดี เป็นชื่อของรัฐหรืออาณาจักรที่มีระบบปกครองแบบอินเดีย โดยสันนิษฐานการมีอยู่ของหน่วยการเมืองนี้จากหลักฐานลายลักษณ์อักษรเป็นเครื่องยืนยัน โดยเฉพาะหลักฐานจากบันทึกสมัยราชวงศ์ถังของจีน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 8-9 นอกจากนี้ ยังพบจารึกที่ด้านหลังของเหรียญกษาปณ์มีข้อความภาษาสันสกฤตว่า “ศรีทวารวดี ศวรปุณยะ” หมายถึง ผู้มีบุญกุศลของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของทวารวดี หลักฐานทางโบราณคดีในคูบัว ราชบุรีและอู่ทอง สุพรรณบุรี ได้กล่าวว่า มีการแต่งกายเช่นคนอินเดีย ทวารวดี ผู้หญิงทำทรงผมของในทรงสูง หรือมีถักผมและโค้งเหนือหัวหน้าผากของพวกเขา นอกจากนี้ยังมีการสวมใส่ต่างหูกำไลสร้อยคอและแผ่นหน้าอก โดยอุปกรณ์เรียกว่า ลูกปัดทวารวดีที่บ่งบอกถึงการมีอารยธรรมและการแต่งกายของคนในสมัยนั้น (Khunsong, 2012, pp. 43-98) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะดูความสวยงามลูกปัดทวารวดีได้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้นักวิชาการหลายท่านให้ความเห็นว่าวัฒนธรรมไทยสยามนั้น ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมต่างๆ จากภายนอกประเทศ อาทิ อินเดีย ลังกาหรือแม้แต่เขมร ซึ่งได้หล่อหลอมมาเป็นวัฒนธรรมของไทยภาคกลาง แต่จริงๆ แล้วจากการค้นพบอุปกรณ์เครื่องใช้ในการทำมาหากินทำให้ทราบว่าในอดีตมีประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและได้สร้างสรรค์วัฒนธรรมของตนขึ้นบนรากฐานของ

วัฒนธรรมเดิมที่เคยเจริญรุ่งเรืองบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งตอนบนและตอนล่าง รวมทั้งในบริเวณรอบๆ อ่าวไทยตอนบน ซึ่งก็คือวัฒนธรรมทวารวดี เป็นวัฒนธรรมแรกๆ ที่ปรากฏในพื้นที่บริเวณรอบอ่าวไทยเป็นวัฒนธรรมที่บูรณาการอิทธิพลของอารยธรรมอินเดียเข้ามาผสมผสานจนเกิดเป็นรูปแบบวัฒนธรรมเฉพาะของคนพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเริ่มต้นราวพุทธศตวรรษที่ 7 แล้วมีความเจริญรุ่งเรืองจนถึงพุทธศตวรรษที่ 13-14 จากนั้นก็เริ่มเสื่อมลงหลังจากพุทธศตวรรษที่ 15 ไปจนถึงพุทธศตวรรษที่ 18 โดยวัฒนธรรมเขมรได้เข้ามาอิทธิพลในพื้นที่แทนนักวิชาการส่วนหนึ่งเชื่อว่า อาณาจักรจักรทวารวดี เป็นชื่อของรัฐหรืออาณาจักรที่มีระบบปกครองแบบอินเดีย โดยสันนิษฐานการมีอยู่ของหน่วยการเมืองนี้จากหลักฐานลายลักษณ์อักษรเป็นเครื่องยืนยัน โดยเฉพาะหลักฐานจากบันทึกสมัยราชวงศ์ถังของจีน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 8-9 นอกจากนี้ ยังพบจารึกที่ด้านหลังของเหรียญกษาปณ์มีข้อความที่เป็นภาษาสันสกฤตว่า “ศรีทวารวดี ศวรปุณณะ” หมายถึง ผู้มีบุญกุศลของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของทวารวดี ซึ่งแสดงถึงการมีกษัตริย์ปกครองรัฐที่ชื่อ อาณาจักรทวารวดี

จากการค้นพบสถานที่ต่างๆ ทำให้สามารถพัฒนาพื้นที่ที่ค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเชิงนิเวศ และศิลปะวิทยาการโดยการเชื่อมโยงประวัติความเป็นมาและสถานที่สำคัญของอารยธรรมทวารวดีและขอมที่ปรากฏหลักฐานมาจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ ให้กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้ง และเพื่อเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในจังหวัดให้มีความหลากหลายแปลกใหม่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นมรดกแห่งสังคมมีทั้งส่วนจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น ศิลปะขนบธรรมเนียมประเพณี รูปแบบการดำรงชีวิต การแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร การกินงานเทศกาลประเพณี เป็นต้น นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ ความรู้ความสามารถ และภูมิปัญญาทั้งหมดที่ได้ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้นๆ อยู่รอด และเจริญสืบต่อได้และเป็นอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และสามารถเจริญงอกงามต่อไป

ดังนั้น การศึกษาเพื่อแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจศึกษาหรือเที่ยวชมในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม อันจะส่งผลต่ออัตราการกระตุ้นเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริม การท่องเที่ยวของประเทศ และยังจะช่วยให้เข้าใจประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
2. เพื่อศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
4. เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

5. เพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน

คำถามการวิจัย

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเป็นอย่างไร
2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีการบริหารจัดการเป็นอย่างไรบ้าง
3. การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีอย่างไร
4. การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างไร
5. แนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน มีแนวทางอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาถึงแนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีประกอบไปด้วย จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ประกอบไป การเข้าถึงแหล่งพื้นที่การจัดกิจกรรม ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมต่างๆ

พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ประกอบด้วย ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในเก็บข้อมูล

ระยะเวลาเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพ ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม 2561 ถึง 20 มิถุนายน 2562

ระยะเวลาในการดำเนินงานวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดไว้ในช่วง 1 เดือนตุลาคม 2561 ถึง 30 กันยายน 2562 เป็นระยะเวลา 12 เดือน

ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพมีการนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาใช้เป็นประเด็นในการตั้งคำถามโดยนำประเด็นข้อคำถามจากการวิจัยเชิงปริมาณและตัวแปรอื่นๆ ที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องมาใช้ในการตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามประเด็นต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

ประชากรวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

การดำเนินโครงการวิจัยมีพื้นที่เป้าหมายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ประกอบไปด้วย จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

สมมติฐานที่ 2 การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

ศักยภาพแหล่งอารยธรรมทวารวดี หมายถึง การบ่งชี้ความสามารถและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทั้งเป็นการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ประกอบไป การเข้าถึงแหล่งพื้นที่การจัดกิจกรรม ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมต่างๆ

การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ หมายถึง ลักษณะของการเดินทางเข้าถึงพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีรวมถึงสภาพโดยรวมของเส้นทางเข้าถึงที่ส่งผลต่อความยากง่ายในการเดินทาง ระดับความเสี่ยงภัยและความท้าทาย

การจัดกิจกรรม หมายถึง สิ่งดึงดูดและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดหรือสร้างขึ้นโดยมุ่งที่จะให้บริการต่อการท่องเที่ยว นันทนาการ รวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ในจุดมุ่งหมายทางการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ผู้เยี่ยมชมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน

ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความเสี่ยงภัยที่จะเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีรวมถึงการเข้าทำกิจกรรมต่างๆ ภายในอุทยานและพิจารณาถึงความปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่อุทยานจะเตรียมความพร้อมให้กับนักท่องเที่ยว

สภาพแวดล้อมต่างๆ หมายถึง บรรยากาศ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทัศนียภาพ ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่นักท่องเที่ยวสามารถชมทิวทัศน์ความสวยงามต่างๆ ได้อย่างเพลิดเพลิน

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี หมายถึง การจัดการ การเลือกสรร การซื้อ การใช้ และการจัดการภายหลังการบริโภคผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการ โดยการตัดสินใจของผู้บริโภคจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งๆ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจในการตัดสินใจว่าจะไปท่องเที่ยวหรือไม่ โดยพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว พฤติกรรมในการเดินทางมาท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีการดำเนินการปฏิบัติย้ายจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวโดยวัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ประกอบไปด้วย ท่องเที่ยวแบบพักผ่อน ผจญภัย สัมผัสธรรมชาติ ศึกษาหาความรู้ และทำสารคดีและรายการท่องเที่ยว

กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวเลือกได้ตามความถนัดหรือความสนใจ

การวางแผนในการเดินทางมาท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำต่างๆ ของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ไม่ว่าจะเป็นการกระทำต่างๆ นักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประกอบไปด้วย มีการศึกษาข้อมูลก่อนเดินทางมาท่องเที่ยว หยิบเอกสารแผนพับก่อนเข้าแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีปฏิบัติตามข้อกำหนดอย่างเคร่งครัด

การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี หมายถึง วิธีการดูแลท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ประกอบไปด้วย ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก หมายถึง กระบวนการและวิธีต่างๆ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติได้มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบและข้อบังคับของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ด้านบุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อมการบริการให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินการดูแลและรักษาอุทยานที่ผู้ทำหน้าที่ดูแลท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีจะต้องกระทำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากหลีกเลี่ยงหรือละเลยหน้าที่ในการบริหารจัดการนี้ จะทำให้งานที่แต่ละบุคคลในฝ่ายต่างๆ ดำเนินการไปนั้นกระจุกกระจายและไม่เกิดผลสำเร็จขึ้นมา

แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่เป็นการเสริมสร้างการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพที่เพิ่มมากขึ้นโดยอาศัย แนวคิดจากกลุ่มต่างๆ อาทิ บุคลากรหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว และกลุ่มนักท่องเที่ยว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องและคนในชุมชนร่วมมือกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีซึ่งจะส่งผลต่อรายได้ของคนในชุมชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว
2. ได้แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์คงความสมบูรณ์ให้คนรุ่นหลังได้มาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีอีกในอนาคต

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ได้มีการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัย จากการศึกษาที่มีดังต่อไปนี้

แนวคิดการเกิดอาณาจักรทวารวดี

ทวารวดีเป็นอาณาจักรและมีเมืองเป็นศูนย์กลางมีนักวิชาการที่เชื่อในทฤษฎีนี้เชื่อว่าทวารวดีมีรูปแบบการปกครองเป็นอาณาจักรและมีเมืองในภาคกลางหรือบริเวณลุ่มแม่น้ำพระยาตอนล่างเป็นศูนย์กลางอำนาจอาจเป็นเมืองนครปฐมโบราณหรือเมืองอู่ทอง ที่อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี หรือเมืองลพบุรีทฤษฎีทวารวดีเป็นกลุ่มเมืองหรือรัฐอิสระไม่ขึ้นต่อกัน จากการสำรวจและขุดค้นทางโบราณคดีในระยะหลังนักโบราณคดีได้พบเมืองสมัยทวารวดีมากขึ้นเรื่อยๆ และยังพบกระจายอยู่ตามภาคต่างๆ ของประเทศไทย จากแนวคิดของศักดิ์ชัย สายสิงห์ (2562) ได้กล่าวถึง ทวารวดี ว่าอาณาจักรทวารวดีที่อาจเกิดขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 9-10 หลักฐานที่สามารถยืนยันได้นั้นพบในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 เป็นหลักฐานทางศิลปกรรมและจารึก ซึ่งช่วงนี้ศิลปกรรมส่วนใหญ่เป็นของที่นำเข้ามาจากผู้เผยแผ่ศาสนาหรือการค้า โดยพบพระพุทธรูปกลุ่มหนึ่งเป็นพระพุทธรูปองค์เล็กๆ เรียกว่า “พระพุทธรูปรุ่นเก่า” ต่อมามีการเผยแผ่พุทธศาสนาจึงเริ่มมีรูปแบบงานศิลปกรรม คือ ทวารวดี ซึ่งตรงกับราชวงศ์คุปตะของอินเดียและตะวันออกของอินเดียทางอมราวดี ทางตอนใต้ของอินเดียสู่ลังกา บางทีผ่านกวางตุ้งเป็นเอกสารที่กล่าวในเอกสารของพระภิกษุอึ้งจิ้งหรืออึ้งซิง ที่เดินทางไปจาริกศาสนาในอินเดียและเดินทางกลับทางสุมาตรากล่าวว่าศาสนาพุทธมหายานในสุมาตรารุ่งเรืองมากและมีการติดต่อค้าขายและรับอิทธิพลอินเดียเป็นระยะๆ ก่อนพุทธศาสนาเข้ามาสังคมของไทยในช่วงก่อนประวัติศาสตร์อยู่แบบดั้งเดิมหาของป่าตัวที่กำหนดการรับอิทธิพลภายนอกสิ่งหนึ่ง คือ วัฒนธรรมการฝังศพ แต่พอรับอิทธิพลจากอินเดียจึงเริ่มมีการเผาศพ ตัวอย่างชิ้นแรกภาพเขียนสีที่ผาแต้มเป็นศิลปกรรมในช่วงก่อนประวัติศาสตร์ ในการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์เดิมจะเริ่มเมื่อมีการจารึกแล้วอ่านออกเราถือเป็นช่วงประวัติศาสตร์ อักษรที่เก่าแก่ที่สุดพบทางภาค ใต้คือ “อักษรปาลาเว” ภายหลังชาวพื้นเมืองรู้จักเขียนตัวอักษรใช้เองแต่ไม่ใช่อักษรปาลาเว จึงเรียก “อักษรหลังปาลาเว” พบในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-14 และเปลี่ยนไปเป็นอักษรมอญเป็นอักษรขอมและในสมัยพ่อขุนรามคำแหงก็นำอักษรมอญและขอมมาผสมกันเป็นอักษรไทยจารึกด้านขวามือเป็นจารึกที่เก่าอีกชั้นที่พบทางตะวันออกเฉียงเหนือเป็นจารึกของพระเจ้าจิตเสนอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-12 ชื่อทวารวดีมาจากคำว่า “ทวารวดี” ในเอกสารจีนเรียก “โกลโโปตี” บันทึกไว้ตั้งแต่รุ่นพระเจ้าจางจิ้ง อาณาจักรโกลโโปตี อยู่ระหว่างอาณาจักรศรีเกษตร (พม่า) และอิสานปุระ (เขมร) ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดย์พบเหรียญเงินที่มีจารึก ว่า “ศรีทวารวดี ศวรปุณยะ” แปลว่าบุญกุศลของพระราชอาแห่งทวารวดี น่าจะมีอาณาจักรและมีกษัตริย์ปกครองศูนย์กลางอยู่ทางภาคกลางของประเทศไทย นครปฐม

สุพรรณบุรี กาญจนบุรี เลื่อยไปจนถึงลำพูน ส่วนสายตะวันออกชลบุรี บุรีรัมย์จนถึงอีสานเหนือเป็นดินแดนที่แพร่หลายใหญ่ที่สุด

นอกจากนี้ ยังพบจารึกที่ด้านหลังของเหรียญกษาปณ์มีข้อความภาษาสันสกฤตว่า “ศรีทวารวดีศวรปุณยะ” หมายถึง ผู้มีบุญกุศลของพระเจ้าเป็นเจ้าแห่งทวารวดี จากหลักฐานทางโบราณคดีในอำเภอบัว จังหวัดราชบุรีและอำเภอบัวทอง จังหวัดสุพรรณบุรีนั้น ได้กล่าวว่า มีการแต่งกาย เช่น คนอินเดียทวารวดี ผู้หญิงทำทรงผมของในทรงสูงหรือมีถักผมและโค้งเหนือหัวหน้าผากของพวกเขา นอกจากนี้ยังมีการสวมใส่ต่างหูกำไลสร้อยคอและแผ่นหน้าอก โดยอุปกรณ์เรียกว่า ลูกปัดทวารวดี ที่บ่งบอกถึงการมีอารยธรรมและการแต่งกายของคนในสมัยนั้น (Khunsong, 2012, pp. 43-98) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะดูความสวยงามลูกปัดทวารวดีได้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกรุงเทพมหานคร

จากหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏแสดงถึงการมีกษัตริย์ปกครองรัฐที่ชื่อ อาณาจักรทวารวดี จากการค้นพบสถานที่ต่างๆ ทำให้สามารถพัฒนาพื้นที่ที่มาจัดทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ ให้กลับมาเฟื่องฟูอีกครั้งและเพื่อเพิ่มกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ให้มีความหลากหลายแปลกใหม่แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีความแตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นมรดกแห่งสังคมมีทั้งส่วนจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น ศิลปะขนบธรรมเนียมประเพณี รูปแบบการดำรงชีวิต การแต่งกาย เครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร การกิน งานเทศกาล ประเพณี เป็นต้น นอกจากนี้ วัฒนธรรมยังเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ และภูมิปัญญาทั้งหมดที่ได้ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้นๆ อยู่รอด และเจริญสืบต่อไปและเป็นอยู่มาจนถึงปัจจุบัน และสามารถเจริญงอกงามต่อไปและการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม การมีขนบธรรมเนียมของชุมชน เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

Tourism Western Australia (2008) กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับทฤษฎี 5A ขององค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural Attractions) สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attractions) รวมถึงกิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Attractions) เชื่อมโยงประวัติความเป็นมาและสถานที่สำคัญของอารยธรรมทวารวดีและขอมที่ปรากฏหลักฐาน เช่น วัดพระประโทนเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และ โบราณสถานบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี เป็นต้น

2. กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ (Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมการศึกษาประวัติ วัฒนธรรม เชิงนิเวศ และ ศิลปะวิทยาการของอารยธรรมทวารวดี เป็นต้น

3. การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใดโดยพิจารณาจากระยะทาง จากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมืองนครปฐม ไปยังจังหวัดกาญจนบุรี หรือไปจังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดราชบุรี ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินเท้า สภาพของเส้นทางเอื้ออำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกรัง หรือถนนดิน และถ้าเป็นทางเท้า สภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าจ้างแพ่งหรือถูก เป็นต้น ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึง อาจพิจารณาได้จากความสะดวก อุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) เช่น รถโดยสารสาธารณะ สภาพถนนหนทาง นอกจากนี้ การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้ได้ อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักโรงแรม ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่นๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไปและถ้าหากในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน ก็จะพิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกอาจพิจารณาได้จาก ระบบสาธารณูปโภค/สาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่างๆ ระบบสื่อความหมายและระบบการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) เช่น ร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ เช่น ร้านขายของ บริษัทบริการการท่องเที่ยว ร้านของที่ระลึก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านเช่ารถ ระบบสาธารณูปโภค ตู้เอทีเอ็ม สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

5. ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนักที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยที่ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ เป็นต้น

Pike Steven (2008) กล่าวถึง ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่นๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) กิจกรรม (Activities) และการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

Boonyaphak (2007) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความสำคัญทางลัทธิและศาสนาบรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต
2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย
4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศระบบนิเวศและสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว
5. ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณสุข
6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

Collier and Harraway (1997) ได้นำเสนอ แนวคิดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่จะประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ 3As ได้แก่

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ที่เกิดจากสถานที่หรือเหตุการณ์ โดยสถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้น
2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง บริเวณพื้นที่และโครงสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ที่สร้างขึ้นรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือนและกิจกรรมในการบริหารจัดการพื้นที่ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณสุข ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยวเพราะจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ซึ่งจะต้องมีระบบขนส่ง ประกอบด้วยเส้นทางยานพาหนะ และผู้ประกอบการขนส่งเพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง

Srirathu (2008) เสนอว่าการกำหนดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. การกำหนดเกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
2. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง เช่น ถนนไฟฟ้า แหล่งน้ำ การจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวสามารถในการรองรับ การจัดการควบคุมกิจการท่องเที่ยวในพื้นที่

3. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่โอกาสในการสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4. เกณฑ์การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้างและประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวขีดความสามารถในการรองรับได้ คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่แหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้โดยไม่ทำลายหรือก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และชุมชนรวมถึงผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวในภาคต่างๆ ของประเทศ

นอกจากนี้ John Flecher and bas Amelung (2013, p.231) กล่าวเพิ่มเติมถึงสิ่งที่ต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ คือ ควรพยายามค้นหาและประเมินว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการรองรับของพื้นที่จะมีจำนวนอยู่ที่เท่าใด โดยการพิจารณาจะคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาการพักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลกระทบของวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนรู้สึกอึดอัดและไม่ปลอดภัยในการที่มีบุคคลเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนของตนเอง

2. บุคลิกลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยวและการเป็นเจ้าบ้านของคนในชุมชน ในกรณีนี้ลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยวมีความอยากรู้อยากเห็นหรือมีความต้องการที่จะค้นหาคำตอบของชุมชนอาจจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชน

3. การให้ความสนใจในด้านธรณีวิทยาและสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนถ้านักท่องเที่ยวไม่สนใจที่จะรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยังคงสภาพเดิมอยู่จะส่งผลให้สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนเกิดความเสื่อมโทรมและเสียหาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

4. ฤดูกาลท่องเที่ยว ในแต่ละประเทศจะมีการท่องเที่ยวที่แบ่งออกเป็นฤดูต่างๆ ที่จะส่งผลทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เป็นจำนวนมาก และผลที่ตามมาจะส่งผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ เกิดผลกระทบที่ตามมาไม่ว่าจะเป็นทางด้านของเศรษฐกิจของภายในชุมชนที่จะส่งผลกระทบต่อรายได้ของคนในชุมชนและการดำรงชีพของคนในชุมชน และผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชนภายหลังที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางกลับไป ในส่วนของประเทศไทยฤดูกาลท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ฤดู ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแต่ละภูมิภาค

5. ประเภทของกิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้พักอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวหรือในชุมชนนั้นๆ ในเป็นระยะเวลานาน ยิ่งถ้าแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีกิจกรรมเป็นจำนวนมากก็จะส่งผลทำให้นักท่องเที่ยวได้พำนักในแหล่งท่องเที่ยวเป็นระยะเวลาที่นานมากกว่าแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ดำเนินกิจกรรม

ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี (2556) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณา และการกำหนดศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

1. คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญของลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

2. ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

3. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้าประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

4. สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

5. ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการ สาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

6. ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

รัมภากัศ ฤกษ์วีระวัฒนา (2561, น. 48 -49) กล่าวว่า ข้อควรคำนึงในการจัดการการท่องเที่ยว มี 5 ข้อดังต่อไปนี้

1. ความพร้อมของชุมชนในท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ความพร้อมของชุมชนเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยิ่งย่นการที่แหล่งท่องเที่ยวจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของชุมชน ความพร้อมของชุมชนหมายถึงความพร้อมด้านจิตใจ ชุมชนมีจิตใจในการที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวหรือไม่ ชุมชนพอใจในการที่จะมีคนแปลกหน้าไม่รู้จักเข้ามาในชุมชนหรือบ้านพักของตน ชุมชนมีกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ท่องเที่ยวในชุมชน ชุมชนมีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยว ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องทราบความต้องการของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวว่าเป็นอย่างไร นักท่องเที่ยวเมื่อมาจากต่างสถานที่ต่างวัฒนธรรมก็จะมีความต้องการไม่เหมือนกัน ดังนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ถูกต้องผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

3. ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกก็คือ ความพร้อมในเรื่องของที่พัก ร้านอาหาร ถนนหนทางที่สะดวก ร้านขายของที่ระลึก ป้ายบอกทางชัดเจน มีรถสาธารณะรองรับ สิ่งอำนวยความสะดวกในการครองชีพด้านต่างๆ เช่น ธนาคาร โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4. คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น สภาพความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ สถานที่นั้นอาจเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์สามารถอ้างอิงไปสู่การค้นพบสิ่งที่อยู่หรือปรากฏการณ์ในอดีต ซึ่งคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวนั้นอาจเป็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางวัฒนธรรม

5. ชีตความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว ชีตความสามารถในการรองรับเป็นการศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะรองรับได้หรือไม่ก่อให้เกิดความเสียหายจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวนี้รวมถึงระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจของพื้นที่นั้นๆ ปัจจัยเหล่านี้นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินชีตความสามารถในการรองรับได้ในการท่องเที่ยว คุณลักษณะโดยทั่วไปของชีตความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวจะขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ ขนาดของพื้นที่รองรับ ประเภทของกิจกรรมและประสบการณ์หรือลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยว ระดับความหนาแน่นที่ยังคงให้ความพึงพอใจต่อกิจกรรมนั้นหนาของการนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะผันแปรแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพการท่องเที่ยวที่มีผู้ให้ข้อมูลคณะผู้วิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

	คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	การเข้าถึงแหล่งพื้นที่	การจัดกิจกรรม	ความปลอดภัย	สภาพแวดล้อม	ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
Boonyaphak, (2007)	✓	✓	✓	✓		
Collier and Harraway (1997)		✓	✓			
John Flecher and bas Amelung, (2013)		✓		✓	✓	
Nuchpravee Likitsarun et al. (2019)	✓	✓				✓
Pike Steven (2008)		✓			✓	
Paul Peeters (2018)						✓
Saara Taiminen (2018)						✓
Srirathu (2008)		✓	✓		✓	

ตารางที่ 2.1 การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

	คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	การเข้าถึงแหล่งพื้นที่	การจัดกิจกรรม	ความปลอดภัย	สภาพแวดล้อม	ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
Tourism Western Australia (2008)		✓	✓	✓	✓	
กรมการท่องเที่ยว (2558)	✓	✓	✓	✓		✓
ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี (2556)	✓	✓	✓	✓		✓
รัมภากาศ ฤกษ์วีระวัฒนา (2561)			✓			✓

จากตารางที่ 2.1 คณะผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต่างๆ ที่มีความเหมือนกันจากแนวคิดของนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของศักยภาพของการท่องเที่ยวที่มีผู้ให้แนวคิดมากกว่า 4 คนขึ้นไป เพื่อนำมาซึ่งการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาของงานวิจัยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในประเด็นศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย

1. ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ (Access)
2. ด้านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (Activities)
3. ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว (Safety)
4. ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว (Environment)

สำหรับประเด็นด้านอื่นๆ คณะผู้วิจัยนำไปใช้ในการตั้งประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับแหล่งท่องเที่ยว และหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ไม่ว่าจะเป็นประเด็นที่หลีกเลี่ยงจากตัวแปรที่จะศึกษา ประกอบไปด้วย

1. ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว
2. ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวตรงกับภาษาอังกฤษว่า Tourist Behavior ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญในการบริหารการท่องเที่ยวและธุรกิจบริการเพราะไม่ว่าจะเป็นธุรกิจใดก็ย่อมต้องเข้าไปสัมผัสหรือมีส่วนร่วมในการให้บริการนักท่องเที่ยว ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวทั้งด้านภูมิหลัง (Background) ทักษะ (Attitude) ของนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาวางแผนพัฒนาและปรับปรุงทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว

รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์ (2558, น. 2) กล่าวว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกในด้านต่างๆ ของนักท่องเที่ยว ทั้งก่อนการเดินทางท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ภายหลังจากการเดินทางท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกนั้นๆ

บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา (2557, น. 2) พฤติกรรมนักท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยวเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นมองเห็นได้โดยทั่วไป ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยวเป็นความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยว ทำให้สามารถมองเห็นพฤติกรรมที่ตัดสินใจซื้อบริการของนักท่องเที่ยวได้ถูกต้องและธุรกิจสามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น

วัลย์พร รวีตระกูลไพบุลย์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การท่องเที่ยวตามวัตถุประสงค์ของการเดินทาง ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อน เพื่อทางธุรกิจ เพื่อความสนใจพิเศษ และเพื่อกีฬา
2. ตามลักษณะการจัดการเดินทาง ได้แก่ การท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ และการท่องเที่ยวแบบอิสระ
3. การแบ่งตามถิ่นพำนักถาวรของนักท่องเที่ยว ได้แก่ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และการท่องเที่ยวภายในประเทศ

Cohen (1979) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวเกิดจากนักท่องเที่ยวต้องการได้รับประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว โดยแบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวแบบต้องการได้รับความสำราญ (Recreational Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนันทนาการหรือการพักผ่อนทางร่างกาย เน้นความสำราญเพลิดเพลินมากกว่าเรื่องอื่น
2. นักท่องเที่ยวแบบหลีกเลี่ยงความจำเจ (The Diversionsary Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่พยายามหาแนวทางใหม่ๆ เพื่อลืมนความจำเจในชีวิตประจำวันทั้งที่บ้านและสถานที่ทำงานและเพื่อต้องการการพักผ่อน

3. นักท่องเที่ยวมุ่งหาประสบการณ์ (The Experiential Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเพื่อแสวงหาประสบการณ์ที่แท้จริง นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะสนใจศึกษาและได้รับประสบการณ์จริงจากแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ไปสัมผัส

4. นักท่องเที่ยวแบบต้องการสัมผัสกับคนท้องถิ่น (The Experimental Tourists) มีลักษณะที่เด่นชัด คือ ชอบการติดต่อพูดคุยกับคนท้องถิ่นเพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจในชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนและการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของคนท้องถิ่น

5. นักท่องเที่ยวที่ใช้ชีวิตแบบคนท้องถิ่น (The Existential Tourists) นักท่องเที่ยวประเภทนี้ต้องการฝังตัวเองหรือใช้ชีวิตภายใต้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดียวกับคนท้องถิ่นใช้เวลาอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเวลานาน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องของพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีผู้ให้ข้อมูล คณะผู้วิจัยสรุปได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

	วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว	กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว	วางแผนหาข้อมูลการท่องเที่ยว	ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยว
กุลทิกา วิบูลย์ปิ่น (2560)	✓	✓	✓		✓	✓
สุดา สุวรรณภิญโญ (2560)	✓	✓	✓		✓	
วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์ (2557)	✓					
วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง (2558)	✓		✓	✓	✓	
Cohen (1979)	✓	✓	✓			✓
Nana Srithammasak (2018)	✓	✓	✓	✓	✓	
Supattra Huabcharoen (2017)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ZHU CHUNPING (2558)	✓		✓	✓		✓

จากตารางที่ 2.2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต่างๆ ได้จากแนวคิดของนักวิชาการและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องของการท่องเที่ยวที่มีความเหมือนกันมากกว่า 4 คนขึ้นไป เพื่อนำมาซึ่งการกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาของงานวิจัยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวประกอบไปด้วย

1. วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว
2. กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว
3. การวางแผนในการเดินทางมาท่องเที่ยว
4. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว
5. ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยว
6. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยว

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

Menno Stokman (2018, p.16) กล่าวถึง การจัดการการท่องเที่ยวในการบริหารองค์กรจะต้องมีลักษณะการบริหารองค์กร ดังต่อไปนี้ 1) การหมุนเวียนการทำงานของพนักงานและมีการเปลี่ยนแปลงในสถานที่ทำงานให้กับพนักงานในองค์กรอยู่ตลอดเวลา 2) มีการประชุมความร่วมมือในเวลาปฏิบัติ มีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ 3) มีการจ่ายค่าตอบแทนสัญญา 4) ลักษณะความเป็นผู้บริหารที่แตกต่างกันส่งผลทำให้การบริหารงานแตกต่างกัน 5) นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานและมีการพนักงานในองค์กรในการอบรมและได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมที่จะใช้เทคโนโลยีใหม่เหล่านี้ได้อย่างดีที่สุดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

The World Tourism Organization หรือชื่อย่อว่า (UNWTO, 2016) กล่าวถึงการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ดังต่อไปนี้

1. ทำให้เกิดการใช้จ่ายทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่ให้ประโยชน์อย่างสูงสุดและเกิดผลทางลบน้อยที่สุดซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว และรักษากระบวนการของระบบนิเวศ ทั้งการช่วยเหลือเพื่อปกป้องมรดกทางธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ

2. การให้ความเคารพกับสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน รักษาสิ่งก่อสร้างและมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงการรับรู้ถึงคุณค่าทางประเพณีให้คงอยู่เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม

3. การจัดให้มีสิทธิประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดอย่างเป็นธรรม รวมไปถึงการจ้างงานที่มั่นคงและโอกาสการหารายได้ดำเนินการทางเศรษฐกิจในระยะยาว เกิดการบริการทางสังคมกับชุมชนที่ซึ่งเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน

กรมการท่องเที่ยว (2558, น. 4) ได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไว้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ซึ่ง

สามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา มีความงามทางศิลปวัฒนธรรม และจากการที่วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์ที่สั่งสมมาแต่อดีตและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นความสามารถในการสืบทอดทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ความผูกพันต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งในการรักษาวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ ซึ่งเป็นจุดเสริมศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งศักยภาพในทางกายภาพและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวความปลอดภัยและความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวด้วยสำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญาและองค์ความรู้ 2) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี 3) ความงามทางศิลปวัฒนธรรม 4) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง 5) ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่สืบค้นได้ 6) ความผูกพันต่อท้องถิ่น 7) ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์

2. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ดัชนีชี้วัด ได้แก่ 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้นๆ ให้มีความสำคัญมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งวัฒนธรรมอาจมีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูงแต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่ 1) ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 2) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุมดูแล การดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและการจัดการด้านการท่องเที่ยว

2. การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการและชุมชนท้องถิ่นที่อยู่รอบแหล่งท่องเที่ยว

3. การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ

การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

จिरาภรณ์ แก้วมณี (2557, น. 18) กล่าวถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยวควรคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติให้มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในชุมชน และมีการเตรียมความพร้อมของชุมชน ด้วยการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น เพื่อพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่สำคัญในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวบ้านควรเข้าถึงทรัพยากรและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวของท้องถิ่นโดยตรง รวมทั้งร่วมมือกันรักษาฐานทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นมรดกของคนรุ่นลูกหลานและรุ่นต่อไป อาทิ การรักษาป่าต้นน้ำไว้ให้เป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธารที่สำคัญของชุมชน และเป็นฐานสนับสนุนการเกษตรกรรมซึ่งเป็นรายได้หลักของชุมชน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหรือชื่อสั้นว่า อพท. (2559) กล่าวถึง การบริหารจัดการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย 9 เป้าประสงค์ ได้แก่
 - 1) การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 2) ข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 3) ข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ
 - 4) การพัฒนาบุคลากรในกลุ่มบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 5) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมีประสิทธิภาพ
 - 6) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 7) การจัดการการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 8) ระบบบัญชีการเงินมีประสิทธิภาพ
 - 9) เด็กและเยาวชนได้รับการให้ความสำคัญท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ประกอบด้วย 4 เป้าประสงค์ ได้แก่
 - 1) การจัดสรรรายได้มีประสิทธิภาพ
 - 2) การส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3) ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพเพื่อเสริมสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว
 - 4) สิทธิมนุษยชนในการท่องเที่ยวได้รับการให้ความสำคัญ
3. ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ประกอบด้วย 3 เป้าประสงค์ ได้แก่
 - 1) ฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวมีคุณภาพ
 - 2) การเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมชุมชนผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 3) การอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ
4. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ประกอบด้วย 5 เป้าประสงค์ ได้แก่
 - 1) การจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ
 - 2) ฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ
 - 3) การเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 4) การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนมีประสิทธิภาพ
 - 5) การสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ
5. ด้านคุณภาพการบริการและความปลอดภัย ประกอบด้วย 8 เป้าประสงค์ ได้แก่
 - 1) การให้บริการด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างพึงพอใจ
 - 2) นักสื่อความหมายมีประสิทธิภาพ
 - 3) จุดบริการท่องเที่ยวมีคุณภาพ
 - 4) การติดต่อประสานงานด้านบริการมีประสิทธิภาพ
 - 5) เส้นทางและกิจกรรม

ท่องเที่ยวมีความปลอดภัย 6) จุดบริการท่องเที่ยวมีความปลอดภัย 7) การบริหารจัดการเส้นทางการเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนมีประสิทธิภาพ 8) การบริหารจัดการกรณีฉุกเฉินมีประสิทธิภาพ

อารยา จันทรสกุล (2561) กล่าวถึง การบริหารจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากจะส่งผลกระทบต่อ

1. รบกวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอาจก่อความวุ่นวายจากการส่งเสียงดังหรือการเดินทางด้วยยานพาหนะต่างๆ จนเกิดการจราจรติดขัด

2. ลดความประทับใจของนักท่องเที่ยว จากการรอคิวเพื่อใช้บริการต่างๆ นานาขึ้น อาทิ ร้านอาหาร และการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว ความอึดอัดจากปริมาณคนหนาแน่นทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับประสบการณ์ตามที่คาดหวังไว้

3. ค่าครองชีพสูงขึ้น ตามราคาสินค้าและบริการที่มีแนวโน้มปรับสูงขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการบริโภคของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

4. สาธารณูปโภคไม่เพียงพอ เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องใช้สาธารณูปโภคร่วมกับคนในท้องถิ่น หากสาธารณูปโภคขยายตัวไม่ทันสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นหรือมีการจัดการที่ไม่ดีพอ เช่น ถนนคับแคบ สนามบินแออัด การขาดแคลนไฟฟ้าและน้ำประปา รวมถึงการขาดการควบคุมมลภาวะ เป็นต้น จะเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตด้านท่องเที่ยวและกระทบคนในท้องถิ่น

5. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเสื่อมโทรม หากนักท่องเที่ยวมากเกินไปเกินความสามารถในการรองรับของทรัพยากรธรรมชาติย่อมทำให้เกิดการเสื่อมโทรม นอกจากนี้ ผลต่อเนื่องจากการจัดการของเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพอาจทำให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมและขาดแคลนน้ำสะอาด

6. มรดกและวัฒนธรรมดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทำให้การดูแลให้ทั่วถึงทำได้ยากและเสี่ยงต่อการถูกทำลาย เช่น การขีดเขียนลงบนโบราณสถาน การนำวัตถุโบราณออกจากพื้นที่ รวมถึงการเข้ามาของวัฒนธรรมใหม่ที่อาจทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่นเปลี่ยนไป

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงแนวทางการจัดการเพื่อแก้ปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจำนวนมากต้องมีวิธีการที่เหมาะสมจะต้องเข้าใจ เข้าถึงพัฒนา โดยขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและเป้าหมายของแต่ละพื้นที่ ซึ่งสามารถสรุปแนวทางและตัวอย่างการจัดการของเมืองท่องเที่ยวหลายๆ แห่งทั่วโลก 3 ได้ดังนี้

1. กระจายนักท่องเที่ยวออกจากช่วงเวลาที่ยหนาแน่น โดยการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวในเวลาต่างๆ เช่น เมือง Venice ประเทศอิตาลี เริ่มจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2559 และเมือง Dubrovnik ประเทศโครเอเชีย จะจำกัดจำนวนคนที่สามารถเข้าชมเมืองต่อวันเพื่อรักษาสภาพเมืองมรดกโลกหรือการใช้เทคโนโลยี อาทิ ระบบจองล่วงหน้า และระบบแสดงความหนาแน่นของนักท่องเที่ยวแบบ real time เช่น ชากเมืองโบราณ Machu Picchu ในประเทศเปรู ใช้ระบบจองตั๋วเข้าชมโดยแบ่งตามช่วงเวลาของแต่ละวัน และเมือง Amsterdam ประเทศเนเธอร์แลนด์ ใช้แอปพลิเคชันแจ้งเตือนเมื่อมีนักท่องเที่ยวหนาแน่นในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้วางแผนมาในเวลาอื่น และการส่งเสริมการท่องเที่ยวนอกฤดูกาล เช่น โครงการวันธรรมดาน่าเที่ยวของประเทศไทยเพื่อกระจายนักท่องเที่ยววันหยุดสุดสัปดาห์ผ่านการลดราคาในวันธรรมดา

2. กระจายนักท่องเที่ยวออกจากพื้นที่ที่หนาแน่น ผ่านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับความนิยม เช่น กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร ส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นที่รอบนอกมากขึ้น

รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทยผ่านมาตรการทางภาษี นอกจากนั้น ยังสามารถพัฒนาเส้นทางและสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ประกอบกับการสร้างเรื่องราวให้เป็นจุดขาย เช่น วิถีชุมชน และอาหารท้องถิ่น เป็นต้น

3. ใช้กลไกราคา หากราคาสินค้าและบริการท่องเที่ยวสูงขึ้นจะลดแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้น แนวทางหนึ่งคือ การเก็บค่าธรรมเนียมหรือภาษีนักท่องเที่ยว สำหรับพื้นที่ที่มีความแออัด ทั้งนี้ ราคาต้องมีความสมเหตุสมผลและสามารถอธิบายถึงความจำเป็น รวมถึงนำเงินรายได้เหล่านั้นไปพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวตามความเหมาะสมด้วย เช่น หมู่เกาะ Balearic ของประเทศสเปน ประกาศจะเพิ่มภาษีนักท่องเที่ยวเพื่อนำรายได้ไปพัฒนาด้านการจัดการขยะและความปลอดภัย นอกจากนั้นยังสามารถใช้กลไกราคากระจายนักท่องเที่ยวออกจากช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยตั้งราคา นอกช่วงหนาแน่นให้ต่ำกว่า เช่น การลดราคาตั๋วช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว รวมถึงการตั้งราคาที่เปลี่ยนแปลงได้ตามความต้องการเข้าชมผ่านระบบการจัดการราคาที่แสดงผ่านช่องทางออนไลน์ โดยช่วงที่มียอดจองสูง ราคาจะถูกปรับขึ้นเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวกระจายไปยังช่วงเวลาอื่น

4. ปิดแหล่งท่องเที่ยว หากปัญหาในระดับความรุนแรงสูง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความเสื่อมโทรมมากอาจมีความจำเป็นต้องปิดเพื่อให้ธรรมชาติมีการฟื้นฟู เช่น ประเทศไทยมีการปิดเกาะตาชัย ในจังหวัดพังงาแบบถาวรตั้งแต่ปี 2559 หรือการปิดเกาะต่างๆ ในช่วงมรสุมของทุกปี ซึ่งล่าสุดในปีนี้มีมีการปิดอ่าวมาหยา ในหมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ เป็นเวลา 4 เดือน จะเห็นได้ว่า การแก้ปัญหา จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวมากเกินไป (Overtourism) มีหลากหลายแนวทาง ซึ่งจากตัวอย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้น เมืองท่องเที่ยวทั่วโลกมีความตื่นตัวและเห็นความสำคัญ จึงได้ริเริ่มดำเนินการตามความเหมาะสมของแต่ละเมือง แม้การจัดการให้บรรลุเป้าหมายอาจไม่สามารถทำได้ในเวลาอันสั้น แต่หากมีการเริ่มต้นและได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เชื่อว่าการเติบโตของภาคการท่องเที่ยวและความยั่งยืนสามารถเกิดขึ้นพร้อมกันได้

พิมพะระวี โรจนรุ่งสัจย์ (2556, น. 15) กล่าวว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดีคงไว้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมการบริการมีกำไรและต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรมจะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด

Segota et al. (2016) กล่าวว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นกระบวนการที่จะตอบสนองความต้องการในปัจจุบันโดยไม่สูญเสียความสามารถของคนรุ่นอนาคตที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเอง อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมีการมีส่วนร่วมได้รับแจ้งจากผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและการวัดของผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้แน่ใจว่าการสร้างฉันทามติสำหรับการพัฒนาและความเป็นไปได้ของการแนะนำเป็นมาตรการป้องกันหรือแก้ไขโดยการสนับสนุนของถิ่นที่อยู่ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไม่สามารถจะประสบความสำเร็จ หลักการสำหรับการไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอย่างยั่งยืนควรกำหนดไว้อย่างชัดเจนในบริบทเฉพาะของตน
2. การพัฒนาอย่างยั่งยืนควรจะถูกมองในความรู้สึกแบบองค์รวมทั้งส่วนประกอบทางเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศ

3. คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
4. การพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนควรอยู่บนพื้นฐานของข้อจำกัดของชุมชน
5. การให้ข้อมูลในการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนจะต้องมีการให้ข้อมูลที่เปิดเผย และต้องมีการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
7. มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและมีการคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

Soloman (2007) ทศนคติที่มีต่อผลกระทบการท่องเที่ยวก็มีความสำคัญที่จะหาหรือและทำความเข้าใจถึงผลกระทบที่แตกต่างกันที่เป็นไปตามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ถือเป็นผลกระทบโดยตรงส่วนใหญ่เกิดขึ้นในภาคการท่องเที่ยวหลัก ประกอบไปด้วย ที่พัก ร้านอาหาร การค้าการขนส่ง สนุกสนาน และค่าปลีกซึ่งเงินที่ใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง โดยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาระหว่างการเข้าพักของพวกเขาและผ่านผลการรับรองการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อภาคส่วนใหญ่ของเศรษฐกิจ

2. ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม การขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลกในวันนี้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมได้กลายเป็นเรื่องที่รุนแรงมากขึ้นเกี่ยวกับการและนักท่องเที่ยวที่ทันสมัยมากขึ้นการค้นหามีคุณภาพสูงทางกายภาพและความเต็มใจที่จะจ่ายในราคาพรีเมียม กิจกรรมการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของพวกเขาในช่วงเวลาการเดินทาง

3. ผลกระทบทางด้านสังคม และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบทางสังคม และวัฒนธรรม ไม่ว่าจะจะเป็นความเป็นอิสระของบุคคล พฤติกรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ลักษณะการดำเนินชีวิต ระดับจริยธรรม พฤติกรรมการแสดงออกที่สร้างสรรค์ความปลอดภัย พิธีกรรมแบบดั้งเดิมและองค์การชุมชน นอกจากนี้ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวนั้นอาจจะมีผลที่แตกต่างกันในลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชีวิตในพื้นที่เฉพาะซึ่งขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งของแต่ละภูมิภาค

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้ให้ข้อมูล สรุปได้ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

	การให้ความรู้ และสร้าง จิตสำนึก	การสร้าง เครือข่าย ความร่วมมือ กับชุมชน	บุคลากร	การจัดการ	การจัดการด้าน เศรษฐกิจและ สังคม
Menno Stokman. (2018)			✓	✓	
Segota et al., (2016)	✓	✓			
UNWTO (2016)	✓	✓		✓	✓

ตารางที่ 2.3 การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

	การให้ความรู้ และสร้าง จิตสำนึก	การสร้าง เครือข่าย ความร่วมมือ กับชุมชน	บุคลากร	การจัดการ	การจัดการด้าน เศรษฐกิจและ สังคม
กรมการท่องเที่ยว (2558)	✓	✓	✓	✓	✓
จินดา ขลิบทอง (2559)		✓	✓	✓	
จิราภรณ์ แก้วมณี (2557)	✓	✓	✓		
พัชรินทร์ จั่งประเวศน์ (2560)		✓	✓	✓	
รัมภากัด ฤกษ์วีระ วัฒนา (2561)	✓	✓		✓	
อารยา จันท์สกุล (2561)	✓	✓		✓	
องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษ (2559)	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 2.3 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์ข้อมูลตัวแปรต่างๆ ที่ได้จากแนวคิดของนักวิชาการและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมือนกันมากกว่า 4 คนขึ้นไป เพื่อกำหนดตัวแปรที่จะศึกษาของงานวิจัยการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ในด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย

1. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกกับนักท่องเที่ยว
2. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านการจัดการ

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ณัฐพัชร มณีโรจน์ (2560, น. 44-45) กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน ลักษณะการท่องเที่ยวมุ่งสร้างการปฏิสัมพันธ์ และความผูกพันระหว่างเจ้าบ้าน (Host) กับผู้มาเยือน (Guest) ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้ เข้าใจ ถึงรากเหง้า (Authenticity) ของชุมชนอย่างลึกซึ้ง เน้นความยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้าง

ความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชนการท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในชุมชน และก่อให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับผู้มาเยือน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีปัจจัยหลายปัจจัยที่ประกอบเข้าด้วยกันแล้วทำให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) สมาชิกในชุมชนเห็นประโยชน์ของการจัดการท่องเที่ยว 2) องค์กรประกอบหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3) แนวทางการเตรียมการและพัฒนากการท่องเที่ยว 4) การพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในมาตรฐานเกณฑ์ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5) การตลาดเพื่อการท่องเที่ยว และ 6) การจัดการห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว โดยทั้ง 6 ปัจจัยนี้เป็นแนวทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จและยังประโยชน์ของการท่องเที่ยวให้ชุมชนอย่างยั่งยืน โดยสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือกันในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมประเมินผล

Dewi (2017, p. 2) กล่าวถึง หลักการของการท่องเที่ยวชุมชน คือ การทำให้คุณภาพชีวิตของชุมชนดีขึ้นจากเดิมโดยมีลักษณะดังนี้ 1) ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ 2) ชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวได้ใช้สาธารณูปโภคต่างๆ ร่วมกัน 3) ความเท่าเทียมกันในการรับผลประโยชน์ 4) มีการริเริ่มในการปกป้องสิ่งแวดล้อม 5) บริษัทจากภายนอกชุมชนเข้ามาลงทุนหรือทำกิจการได้ในรูปแบบของกิจการร่วมค้า (Joint ventures) กับชุมชนท้องถิ่น 6) ชุมชนท้องถิ่นต้องเป็นนาย เจ้าของและเป็นผู้จัดการกิจการเอง 7) แม้ว่ากิจการนั้นจะเป็นของเอกชนแต่ผลประโยชน์ต้องอยู่ภายในชุมชน 8) พัฒนาเครือข่ายสำหรับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว 9) การพัฒนาโดยการร่วมมือ 10) การพัฒนาโดยภาคเอกชนต้องสนับสนุนให้เกิดการกระจายอำนาจ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งสู่ชาวบ้านในชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนต้องมีการให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดและต้องมีความเป็นผู้นำทางการเมืองที่เข้มแข็ง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมมีความมั่นใจและสร้างความสมานฉันท์ การที่จะบรรลุผลสำเร็จในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องทำเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการตรวจสอบ ต้องมีการควบคุมผลกระทบที่จะเกิดตามมา มีการนำเสนอมาตรการการป้องกันและการแก้ไขที่จำเป็นเมื่อถึงคราวจำเป็น การท่องเที่ยวควรที่จะรักษาระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับสูงและทำให้นักท่องเที่ยวมั่นใจว่าจะได้ประสบการณ์ที่น่าจดจำและทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงเรื่องของความยั่งยืนให้มากขึ้นและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้กับบรรดานักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในอนาคต

ประโยชน์ของการท่องเที่ยวในชุมชน

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2560) และสำนักงานจังหวัดกระบี่ (2560) กล่าวถึงประโยชน์ของการท่องเที่ยวในชุมชน ดังต่อไปนี้

1. เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชน
2. การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เชื่อมกับกิจกรรมพัฒนาชุมชนอื่นๆ ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้

3. คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลทางอ้อมของการท่องเที่ยว เช่น เกิดรายได้เสริมจากการทำการท่องเที่ยวในชุมชน โครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยวเกิดขึ้น ถนน ห้องน้ำสาธารณะ ระบบไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือของการเผยแพร่วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น และวิถีชีวิตของคนในชุมชนต่อสาธารณะ

5. สร้างการตระหนักรู้ในชาติพันธุ์ของตนเองให้กับเยาวชน และวัยรุ่นให้เห็นคุณค่าของการฟื้นฟู รักษา สืบทอด และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนให้คงอยู่ และสืบทอดไปรุ่นต่อรุ่น

6. การท่องเที่ยวโดยชุมชนนำไปสู่การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน หรือ กลุ่มต่างๆ ในชุมชน มีกิจกรรมที่ทำร่วมกัน รวมถึงเจ้าของภูมิปัญญาหรือความรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน เพื่อนำความรู้ ความเชี่ยวชาญที่มีอยู่ในตนเองออกมาถ่ายทอดให้ลูกหลานที่มีความสนใจ และนักท่องเที่ยวที่มาเยือน

แนวคิดของนักวิชาการและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องการท่องเที่ยวในชุมชน คณะผู้วิจัยได้ข้อสรุปของการท่องเที่ยวในชุมชนนอกจากประโยชน์ของการท่องเที่ยวแล้ว อีกมุมหนึ่ง การท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน เมื่อการท่องเที่ยวเกิดผลกระทบต่อชุมชนจึงมีความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องรวมตัวกันเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ช่วยกันคิด วางแผน ดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกันพัฒนา และร่วมกันแบ่งปันผลประโยชน์ รวมถึงร่วมกันสร้างกฎ กติกาของชุมชนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามในกฎ กติกาของชุมชนหรือการสร้างมาตรฐานต่างๆ ของชุมชน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่เกินความสามารถของคนในชุมชนจะแก้ไขได้

แนวคิดการมีส่วนร่วม

Aref, Ma'rof & Sarjit (2010, p.173) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) เป็นแนวคิดที่พยายามนำเอาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาร่วมกันแก้ไขปัญหา และทำการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นส่วนสร้างระบบประชาธิปไตยและเป็นกระบวนการให้คนในชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาร่วม แบ่งปันผลประโยชน์จากการพัฒนาชุมชน และเพิ่มอำนาจการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนเสมือนเป็นกระบวนการของคนในท้องถิ่นที่มีปากมีเสียงและมีทางเลือกในการมีส่วนร่วมในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกลไกหนึ่งในการเสริมอำนาจให้กับคนในชุมชนให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน การเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหา

Rasoolimanesh (2016, p. 147-158) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนด้วยการวางแผนการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จทั้งพาการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

Schroth (2007) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชน เชื่อว่าการมีส่วนร่วมในขั้นแรกคือการตอบสนองต่อการเรียกร้องที่เพิ่มขึ้นสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นการใช้งานในการตัดสินใจดังนั้นความคิดที่เป็นสูตรแรกในการวางแผนอเมริกันและอังกฤษในเอกสาร เช่น วรรณกรรมทฤษฎี การมีส่วนร่วม “การบันไดการมีส่วนร่วม”

รัมภาภัก ฤกษ์วีระวัฒนา (2561, น. 105) กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนคนในชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโครงการใดๆ ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดค้น การปฏิบัติ การประเมินและร่วมรับประโยชน์จากกิจกรรมหรือโครงการนั้นๆ สำหรับการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว คือ การที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยวหรือผู้ที่รับผลกระทบต่างๆ โครงการใดๆ ทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นมา จึงควรมีการร่วมการคิดร่วมกันปฏิบัติและร่วมกันแก้ไข เพื่อให้ทุกภาคส่วนหรือทุกอาชีพได้รับรู้และแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาโครงการต่างๆ ทางด้านการท่องเที่ยว การที่ประชาชนคนในชุมชนทุกอาชีพในภาคธุรกิจท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมเปรียบเสมือนจะยืนอยู่ในจุดที่อาชีพได้รับผลกระทบจากโครงการนั้นๆ ทำให้ได้ความคิดเห็นที่หลากหลายจากมุมมองทุกอาชีพ จึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมสามารถแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร ถือเป็น การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ต่ำที่สุดแต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่หน่วยงานภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลผ่านทางช่องทางต่างๆ ดังต่อไปนี้ เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายการจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศและการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

2. การรับฟังความคิดเห็น เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น

3. การประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและชุมชนในท้องถิ่นเพื่อวางแผนการจัดสรรงบประมาณและการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม

4. ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนหรือคนในชุมชนมีส่วนร่วมโดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการเป็นต้น มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ในชุมชนและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผู้ให้ข้อมูล คณะผู้วิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้ หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลผ่านทางช่องทางต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดเห็นร่วมกันปฏิบัติและร่วมกันแก้ไข เพื่อให้ทุกภาคส่วนหรือทุกอาชีพได้รับรู้และแสดงความคิดเห็นเพื่อการพัฒนา โดยมีการปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอและมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลทิกา วิบูลย์ปิ่น (2560, น. 99-100) พฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดบริการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีบทเรียนจากความสำเร็จ อุปนิสัย และมรณภัย : กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช จากการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) จุดประสงค์ในการมาท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์สนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บและสนใจเยี่ยมชมสิ่งแสดงทางการแพทย์ 2) แหล่งข้อมูลในการมาท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชมานานแล้ว แต่ยังไม่มีโอกาสได้มาเข้าเยี่ยมชมเนื่องจาก ทราบกันดีว่าภายในโรงพยาบาลศิริราชไม่มีที่จอดรถ เมื่อมาทำธุระที่โรงพยาบาลศิริราชหรือบริเวณใกล้เคียง จึงถือโอกาสมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถาน ส่วนแหล่งข้อมูลในการมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบจากสื่อโฆษณาทั่วไป ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เฟสบุคของพิพิธภัณฑสถาน ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ภายในโรงพยาบาล และทราบมาจากคนรู้จักที่เคยมาเยี่ยมชมและบอกต่อโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้ง และกิจกรรมต่างๆ ที่พิพิธภัณฑสถานจัดขึ้น 3) ลักษณะการมาท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มักเป็นกลุ่มอย่างน้อย 2 คนขึ้นไป โดยการชักจูงกลุ่มเพื่อน/ครอบครัว ให้มาด้วยกัน เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่าพิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราชมีสิ่งแสดงที่น่ากลัว จึงไม่กล้าเข้าชมตามลำพังหรือหากเป็นกลุ่มผู้ปกครองก็จะพาลูกหลานมาเข้าชมเนื่องจากอยากให้เด็กมีความรู้และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้ง ยังต้องการสร้างแรงบันดาลใจให้เด็กๆ อยากทำอาชีพเป็นแพทย์ / บุคลากรทางการแพทย์ 4) พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้การเดินทางโดยรถสาธารณะ เนื่องจากเดินทางสะดวกและรวดเร็วกว่าการนำเอาพาหนะส่วนตัวมายังโรงพยาบาลศิริราช อีกทั้งการเดินทางมายังโรงพยาบาลโดยรถสาธารณะมีทางเลือกหลายรูปแบบทั้งทางบกและทางน้ำ 5) การกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้ง ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่ามาครั้งเดียวก็พอแล้ว เนื่องจากสิ่งแสดงต่างๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่มีการหมุนเวียน แต่หากทราบว่าเมื่อใดมีการหมุนเวียนและเป็นเรื่องที่อยู่ในกระแสสังคมหรือเรื่องที่ตนเองสนใจก็จะกลับมาชมอีกครั้ง อีกทั้งสิ่งแสดงมีความน่ากลัว และไม่ได้สวยงามน่ารื่นรมย์ใจ ถึงแม้ว่าเนื้อหาจัดแสดงมีสาระและให้ประโยชน์ในการดูแลตนเองก็ตาม

จินดา ขลิบทอง (2559, น. 68-71) แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครั้งนี้สามารถวิเคราะห์ได้ 2 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน ดังนี้

1. การร่วมคิดร่วมวางแผนเกิดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่จำเป็นต้องใช้ในการบริหารจัดการพัฒนา เกิดการรวบรวมข้อมูลและจัดหมวดหมู่ เกิดการวางแผน เกิดการรวบรวมและแลกเปลี่ยนข้อมูล สร้างความเป็นเหตุและผลของความเป็นจริงการทำงานมีข้อโต้แย้งทางความคิดลดลง และช่วยกันคิดในทิศทางเดียวกันสร้างความเข้าใจที่ดี สามารถสร้างแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวและเครือข่ายได้ วิธีการที่ทำให้เกิดการร่วมคิด สร้างแรงจูงใจด้วยความสำเร็จของการร่วมกันพัฒนาสามารถสร้างรายได้ การให้ความสำคัญกับทุกคนในชุมชนว่าอาศัยจุดเด่นต่างๆ มาผลักดันซึ่งกันและกัน สร้างระเบียบกำหนดให้มีการประชุมของสมาชิกทุกเดือน และหลังจากจบการประชุมให้ช่วยกันสรุปเพื่อหาจุดพัฒนาในครั้งต่อไป และมีการประชาสัมพันธ์ว่าจะมีหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเข้ามาสนับสนุน

2. ร่วมทำกิจกรรมที่ประทับใจที่สุดในการร่วมทำของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ กิจกรรมการต้อนรับนักท่องเที่ยวในแต่ละจุด กิจกรรมการจัดท่องเที่ยวทางน้ำ กิจกรรมที่แสดงออกถึงความร่วมมืออย่างจริงใจที่ต้องการอยากจะทำพัฒนาชุมชน สิ่งจูงใจที่ทำให้คนในชุมชนสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ความต้องการจะอนุรักษ์พื้นที่ทำการเกษตร การปลูกจิตสำนึกให้กับคนในชุมชน ผลประโยชน์ที่กำลังจะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วยการร่วมกันทำโดยไม่ต้องออกไปแสวงหาจากภายนอกชุมชน ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างชื่อเสียงของชุมชน การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบประโยชน์ที่ชุมชนได้รับการที่มหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญและพยายามอนุรักษ์ของชุมชนเกษตรทำให้รู้สึกได้รับการดูแลเอาใจใส่ ความศรัทธาเชื่อมั่นในผู้นำ และผู้นำชุมชนสามารถกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวที่อยากจะทำพัฒนา

3. ร่วมรับประโยชน์ ประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน คือ ได้รูปแบบการทำงานที่ดีขึ้น การลดปัญหา ชุมชนได้รับความสนใจจากบุคคลภายนอก ได้ร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง ได้ความรักและความสามัคคี ความสุขที่ได้ต้อนรับนักท่องเที่ยว ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานเกษตร ได้รายได้สู่ชุมชน ได้ทราบถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ได้สร้างแบบอย่างให้กับคนรุ่นหลัง

4. ร่วมติดตามประเมินผล ชุมชนมีการร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินการด้วยการร่วมกันทำแผนวัน เดือน ปี การสรุปผลทุกครั้งที่มีการประชุม การสอบถามถึงผลการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูจากผลตอบรับของนักท่องเที่ยวเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน ประเมินข้อผิดพลาด จุดแข็ง จุดอ่อนในการจัดการท่องเที่ยวแต่บางชุมชนไม่มีการติดตามผลเนื่องจากไม่มีบุคคลหรือหน่วยงานใดเป็นหลักในการติดตามผล ซึ่งผลจากการติดตามและประเมินสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ ปรับปรุงและแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว การทำงานมีแบบแผนมากขึ้น

5. เกณฑ์การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชน การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนนั้น ทีมวิจัยพื้นที่ได้ร่วมกันกำหนดเกณฑ์สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าควรมีการกำหนดเกณฑ์ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวตนของชุมชน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต ทั้งทางด้านเกษตรและด้านอื่นๆ โดยชุมชนได้ร่วมกันระดมสมองแล้วกำหนดเกณฑ์ในการมีส่วนร่วม ในเรื่องต่อไปนี้เป็น การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมทั้งในด้านการต้อนรับ การบริการ และกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว การกระจายรายได้และ

ประโยชน์ของส่วนร่วมเป็นสำคัญ การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยในการร่วมกันคิดร่วมกันดำเนินการ การกำหนดราคาในการบริการเพื่อเป็นมาตรฐานของชุมชน การเรียนรู้มารยาทในการต้อนรับนักท่องเที่ยว และกำหนดมาตรฐานสินค้าและราคา

พัชรินทร์ จังประเวศน์ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนคลองสวนมีความต้องการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่มีการจัดระบบจราจร โดยมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและติดตั้งป้ายบอกทางเพิ่มเติมมีที่นั่งพักผ่อนให้กับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพและมีการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่วนการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คนในชุมชนคลองสวนต้องการพัฒนา ได้แก่ คนในชุมชนมีการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวมีการจัดกิจกรรมที่สร้างการรับรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นและระบบนิเวศแก่คนในชุมชน และนักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชุมชนหรือกิจกรรมประจำวันของชุมชน ซึ่งเป็นการแสดงภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ในด้านการวางแผน คือ ได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการดำเนินการ คือ ได้ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิม และประเพณีของคนในท้องถิ่น ด้านการใช้ประโยชน์ คือ มีรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การขายอาหาร สินค้าพื้นเมือง การนำเที่ยว การแสดงศิลปะพื้นเมือง ของที่ระลึก ด้านประเมินผล และติดตามผล คือ มีส่วนร่วมในการติดตามพร้อมหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนทั้งนี้คนในชุมชนต้องการพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมแต่ยังคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมและยังต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยการอบรมหลักสูตรด้านอาชีพ ด้านอาสาสมัครมัคคุเทศก์และด้านภาษาเพื่อพัฒนาตลาดคลองสวนร้อยปีให้เกิดความยั่งยืน

พรหมภัสสร ชุมบุญญาทิพย์ (2560, น. 59-60) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขววน บ้านดอนแดง อำเภอสว่างนครพนม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านดอนแดง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจมากที่สุด คือ เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในชุมชน ในมุมมองของท้องถิ่นแล้ว การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อชุมชน และน่าจะเป็นตัวแปรสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาชุมชนจากรายได้จากการท่องเที่ยว

ในส่วนองระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนในหมู่บ้านดอนแดงมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ซึ่งระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนจะส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ทำให้เกิดความยั่งยืนได้ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขววนอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นผลมาจากประชาชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของพื้นที่ชุ่มน้ำและนำไปสู่การเกิดจิตสำนึกในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำที่ตนเป็นเจ้าของ การได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น

มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไขยวาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อเศรษฐกิจดี ประชาชนมีรายได้สม่าเสมอมีความเป็นอยู่อย่างที่ต้องการจะทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในท้องถิ่น

สรารวรรณ เรื่องกัลปวงศ์ และอรรรณพ เรื่องกัลปวงศ (2560, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วย ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ ภาวะผู้นำด้านการศึกษาที่มีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และภาวะผู้นำ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา สำหรับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี คือ 1) ผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจทำได้โดยกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนตื่นตัวในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน และจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐมาสนับสนุนช่างฝีมือที่เป็นผู้สืบทอดมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ผู้นำด้านการศึกษาที่มีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ 3) ผู้นำด้านการกระตุ้นทางปัญญาควรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสนับสนุนให้สมาชิกมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

ปัจจัย 5 ด้านที่ไม่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีครั้งนี้ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและการเรียนรู้ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และจากการสัมภาษณ์พบว่า วิธีการดำรงชีวิตเป็นแบบสังคมเมืองที่ต้องดิ้นรนทำงานศักยภาพในการหารายได้ของแต่ละครัวเรือนขึ้นอยู่กับลักษณะของอาชีพที่แตกต่างกัน เช่น บางหมู่บ้านเป็นแรงงานภาคเกษตร บางหมู่บ้านทำหัตถกรรม รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และเป็นพนักงาน เอกชน ซึ่งไม่ได้อาศัยการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นรายได้หลัก ดังนั้นจึงไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ในการจัดการการท่องเที่ยวของชาวชุมชน โดยสมการในรูปคะแนนดิบ คือ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี = $0.769 + 0.394$ (ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ) + 0.228 (ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) + 0.143 (ด้านการกระตุ้นทางปัญญา)

สุดา สุวรรณภิมย์ (2560) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเกาะช้าง จังหวัดตราด มีวัตถุประสงค์ เพื่อ สำนวจพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาเที่ยวเกาะช้างและเสนอแนวทางการท่องเที่ยวเกาะช้างเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกาะช้าง จังหวัดตราด จำนวน 400 ชุด โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัย ความน่าจะเป็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ทดสอบ

สมมติฐานด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยแบบสองกลุ่มแบบ Z-Test ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง พักค้างคืน 2 คืนราคาห้องพักอยู่ในช่วง 1,001-3,000 บาท/คืน มากับกลุ่มเพื่อน กิจกรรมดำน้ำเป็นกิจกรรมที่ชื่นชอบมากที่สุด และวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมาพักผ่อนเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย เคยเดินทางมาเที่ยวเกาะช้างแล้ว 2 ครั้ง ใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยวประมาณ 2,001-4,000 บาท/ครั้ง ส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ความสวยงามของธรรมชาติที่เกาะช้างเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มาเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางมาเที่ยวเกาะช้างเดินทางมาด้วยรถยนต์โดยสาร และใช้จ่ายเงินเพื่อการท่องเที่ยว ประมาณ 8,001-10,000 บาท/ครั้ง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนใหญ่ชื่นชอบประเพณีและวัฒนธรรม ในส่วนของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวเกาะช้าง พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างสูงต่อปัจจัยผลิตภัณฑ์/บริการในเรื่องแหล่งท่องเที่ยว สำหรับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในระดับสูงต่อปัจจัยผลิตภัณฑ์/บริการในเรื่องประเพณีและวัฒนธรรม ส่วนแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้างเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น ผู้วิจัยเสนอให้พัฒนาปัจจัยบุคลากรระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางและมีค่าน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น ด้วยการเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงาน และได้รับการฝึกอบรมที่มีมาตรฐานสากล

วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง (2558) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง โดยศึกษากับนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 345 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานและใช้สถิติโคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด จำนวนคนที่เข้ามาท่องเที่ยวด้วยกินส่วนใหญ่มีจำนวนมากกว่า 5 คน จำนวนครั้งในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงประมาณ 1 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ 1 ครั้ง โดยช่วงเดือนที่นักท่องเที่ยวเข้ามามากที่สุด คือ เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม วันที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นวันหยุดเสาร์หรืออาทิตย์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับพาหนะในการเดินทาง การศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข้อมูลของการท่องเที่ยว และภูมิสำเนามีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ในขณะที่อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับวันเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว และอาชีพกับภูมิสำเนาที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาของการเที่ยวนอกจากนี้อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายรวมในการท่องเที่ยว

อุดมลักษณ์ เพ็ญนรพักต์ (2560) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ มี 5 ยุทธศาสตร์ 25 กลยุทธ์ 90 มาตรการ 86 ตัวชี้วัด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลักดันจังหวัดศรีสะเกษเป็นศูนย์กลางความหลากหลายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเขตอีสานใต้

มีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษเป็นวาระของพื้นที่อีสานใต้ ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้ชุมชนมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมมาเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ สร้างตราสินค้าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ มีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ จัดทำแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ มาตรการและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นมาตรฐานสากล เร่งรัดการดำเนินงานพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างปัจจัยทางการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการแข่งขันเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดศรีสะเกษ มีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้าง ความโดดเด่น การสร้างเรื่องราวที่สะท้อนความเป็นตัวตนของแหล่งโบราณสถานแต่ละอำเภอ และส่งเสริมพัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม ด้านประเพณีวิถีชีวิต และยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน ชุมชนและเครือข่าย ในการพัฒนา ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบนฐานของทุนทางสังคมวัฒนธรรม มีกลยุทธ์ที่สำคัญ คือ สร้าง ความเข้าใจและความตระหนักให้ชุมชนเห็นความสำคัญของทุนทางวัฒนธรรมที่มีอยู่และพัฒนาสู่ ความยั่งยืน สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังผลกระทบของการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์

ทินกฤต รุ่งเมือง (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อ ส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด ผลการศึกษาพบว่า การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพของการดำเนินการและความต้องการการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด 2) เพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด 3) เพื่อทดลองรูปแบบการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด 4) เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด เพื่อ ส่งเสริมเครือข่ายกิจกรรมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติใน กลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์เอกสารแนวทางการสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ ตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพของการดำเนินการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มทวารวดี 4 จังหวัด นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติเห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว การเรียนรู้และ กิจกรรม อยู่ในระดับมากและความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวชาวไทยและ ชาวต่างชาติต้องการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.59 แหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม ประเพณี คิดเป็นร้อยละ 18.85 และแหล่งท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตท้องถิ่นคิดเป็นร้อยละ 13.09 ตามลำดับ 2) การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้รูปแบบมีชื่อเรียกว่า “KRNS-

NONGKHAO Model” 3) ผลการทดลองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ตามโครงสร้างเพื่อความสมดุลตามหลักธรรมาภิบาล ทำให้สมาชิกทราบถึงแนวทางการกระจายรายได้ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก 4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และมีความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากและถอดบทเรียนพบว่า ความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม มีการดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยวภายใน และภายนอกชุมชน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ระดับชุมชนและหน่วยงานภาครัฐ

Saara Taiminen (2018) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบเชิงลบของการท่องเที่ยวมากเกินไป ต่อสถานที่ท่องเที่ยวจากมุมมองด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรม พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวเข้าไปส่งผลด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมของมนุษย์สร้างปริมาณขยะและของเสียอย่างมากในพื้นที่ทัวร์ที่มีประชากรหนาแน่นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและขยะของเสียมากเกินไปส่งผลต่อสภาพแวดล้อมบางส่วน เนื่องจากการขาดการจัดการกำจัดของเสียที่ไม่เหมาะสมถูกทิ้งอย่างไม่ถูกต้องไปยังพื้นดินหรือทะเล จากกิจกรรมสันทนาการรวมทั้งการท่องเที่ยวและการสูบบุหรี่การกระทำที่เกี่ยวข้องจึงควรได้รับการแก้ไขเมื่อหาทางแก้ปัญหา นโยบายระดับภูมิภาคและการส่งเสริมการขายอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการตระหนักถึงปัญหานี้ อาจเป็นทางเลือก

ผลกระทบทางสังคมของการท่องเที่ยวมากเกินไป มีดังต่อไปนี้ การเช่าที่เพิ่มขึ้น ที่อยู่อาศัยการขาดแคลนและราคาที่สูงขึ้นในสินค้า การทำลายป่าเพื่อให้ได้ที่อยู่อาศัยรองรับนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ Paul Peeters et al. (2018, p.38) กล่าวถึง นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวมากเกินไปส่งผลกระทบดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวจะส่งผลเสียโดยมีมลภาวะที่เพิ่มมากขึ้นและความแออัดในพื้นที่

2. ผลกระทบทางวัฒนธรรมของสังคม รวมทั้งการแพร่กระจายของนักท่องเที่ยวเข้ามาในที่อยู่อาศัยเดิมและความเป็นไปได้ของประชากรถิ่นที่อยู่รวมทั้งเนื่องจากค่าที่แตกต่างกันและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว, การปรับเปลี่ยนทุกชนิดของประเพณี การสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นผลที่ตามมาจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวมากเกินไป

3. ผลกระทบด้านมลภาวะที่เกิดขึ้น มลพิษของน้ำ มลพิษทางที่ดิน มลพิษทางอากาศและเสียงรบกวนหรือปัญหาการจัดการขยะที่เป็นของแข็ง

Supattra Huabcharoen (2017) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย : กรณีศึกษาตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยในครั้งนี้ไม่เคยเดินทางมาตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม มากที่สุด (มาเป็นครั้งแรก) คิดเป็นร้อยละ 40.25 และ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยมา 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการใช้จ่ายซื้อของ คิดเป็นร้อยละ 57.25 และจำแนกตามสมาชิกที่ร่วมเดินทางมาตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม คือ เพื่อน คิดเป็นร้อยละ 39 จำแนกตามยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาตลาดน้ำ คือ รถส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 52.5 จำแนกตามวันที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม คือ วันหยุดสุดสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 64.5 จำแนกตามผู้ที่มีส่วนตัดสินใจมาท่องเที่ยวที่ตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษมด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 36.25 จำแนกตามระยะเวลา คือ 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 36.75 จำแนกตามค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยวในตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม คือ จำนวนเงิน 500–1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.75 จำแนกตามแหล่งข้อมูลในการตัดสินใจมาตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษมคือ ทราบจากโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 44.11 จำแนกตามจำนวนสมาชิกในการมาตลาดน้ำคลองผดุงกรุงเกษม คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 35.75

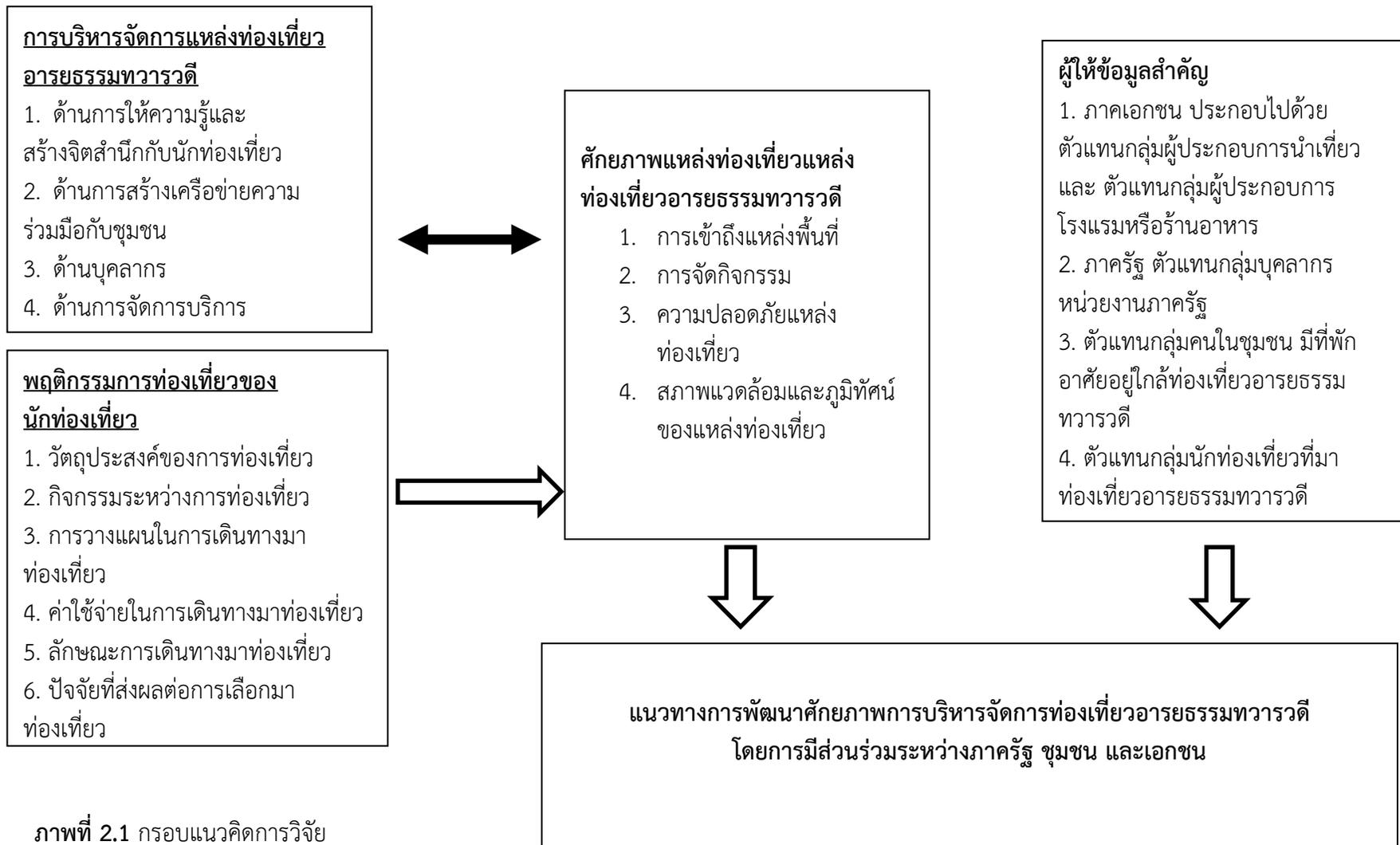
Nana Srithammasak (2018) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำตลิ่งชัน ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 21–30 ปี มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี เป็นพนักงานบริษัท มีรายได้ไม่น้อยกว่า/เท่ากับ 5,000 US.D. โดยส่วนใหญ่เดินทางมาจากประเทศเยอรมนี มีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปยุโรปมากที่สุด มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในการมาท่องเที่ยวตลิ่งชันกับคู่รัก สามิ/ภรรยา วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ชมวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ แหล่งข้อมูลหลักในการตัดสินใจท่องเที่ยวคือ เว็บไซต์ ไม่ใช้บริการบริษัทท่องเที่ยวแต่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยใช้รถโดยสารสาธารณะ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีลักษณะประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยทำให้ทราบพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวตลิ่งชันประชาคมตลาดน้ำ (คณะผู้บริหารตลาดน้ำ) สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์พัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อไป นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอแนะว่า บริเวณปั๊พอาหารแออัดเกินไป ควรขยายให้มีอากาศ ถ่ายเทมากกว่านี้ เพิ่มที่จอดรถทั้งรถทัวร์และรถยนต์ส่วนตัว ควรให้ชาวชุมชนที่อาศัยอยู่คลองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตลาดน้ำและควรอนุรักษ์ตลาดน้ำนี้ให้คงอยู่ต่อไป

Nuchpravee Likitsarun et al. (2019) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและวิเคราะห์สภาพสถานการณ์การท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการตรวจสอบศักยภาพบริบทพื้นที่ทางการท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิจิตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยจากการตรวจสอบบริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตร พบว่า 1) ด้านทำเลที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งอยู่บนถนนสายหลัก 2) ด้านสภาพของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิจิตร เนื่องจากมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่พึงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่

เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่มีบางแห่งยังขาดการจัดการด้านที่พักให้ได้มาตรฐาน 4) ด้านระบบสาธารณูปโภคของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ไฟฟ้า ประปา มีศักยภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก 5) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัว และสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ทางด้านการท่องเที่ยวในระดับมาก 6) ด้านโอกาสในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดพิจิตรมีบทบาท ในการพัฒนาและบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ 7) การท่องเที่ยวของจังหวัดพิจิตรยังขาดการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลที่ น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดสู่สายตานักท่องเที่ยวและผู้เยี่ยมชม จึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

Zhu Chunping (2558) ศึกษางานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวมาเดินทางท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนมีวัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีในครั้งนี้ เพื่อพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 90 รองลงมาเพื่อพบปะญาติเพื่อน ร้อยละ 8 และศึกษาคูงาน ร้อยละ 2 ส่วนใหญ่จะพักบังกะโลหรือรีสอร์ท คิดเป็นร้อยละ 51 ช่วงเวลาการพักส่วนใหญ่จะพักมากกว่า 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 78 ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 30,001 ถึง 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55 ได้รับข้อมูลจากเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 50 รองมาคือ เว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 37 และแหล่งข้อมูลที่ใช้บ่อยที่สุด คือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเมืองพัทยาจังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านสถานที่ท่องเที่ยวมาเป็นอันดับ 1 รองลงมาด้านที่พักและอันดับสุดท้ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็นวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีการกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

การกำหนดประชากร

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพมีการนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาใช้เป็นประเด็นในการตั้งคำถามโดยนำประเด็นข้อคำถามจากการวิจัยเชิงปริมาณที่น่าสนใจมาใช้ในการตั้งคำถามกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามประเด็นต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพ

1. คณะวิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) โดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับหัวข้อการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี การเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีเจาะจง (Purposive) โดยมีเกณฑ์การเลือก ดังต่อไปนี้

1.1 ภาคเอกชน ประกอบไปด้วย ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการนำเที่ยวและตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมหรือร้านอาหาร การคัดเลือกสถานประกอบการนำเที่ยวและโรงแรมหรือร้านอาหารตั้งใกล้ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน

1.2 ภาครัฐ ตัวแทนกลุ่มบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ เป็นผู้บริหารหน่วยงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 8 คน

1.3 ตัวแทนกลุ่มคนในชุมชน มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 8 คน

1.4 ตัวแทนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี เคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง จำนวน 16 คน

จากที่มีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 กลุ่ม รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้นจำนวน 40 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาสนับสนุนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

2. การระดมความคิด (Focus Group) กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ประกอบไปด้วย ตัวแทนกลุ่มภาคเอกชน ตัวแทนกลุ่มบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนกลุ่มคนในชุมชน ตัวแทนกลุ่มนักท่องเที่ยว และนักวิชาการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน เพื่อให้ได้แนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีอารยธรรมทวารวดี ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม จำนวน 3,990,940 คน จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 3,280,933 คน จังหวัดราชบุรี จำนวน 2,186,597 คน และ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 8,902,751 คน (ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2561, กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) รวมนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อารยธรรมทวารวดี จำนวน 18,361,221 คน

การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่คณะผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จนถึงอายุ 60 ปี การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด จำนวน 400 คน โดยมีการแบ่งตามสัดส่วน นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามสัดส่วนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	กลุ่มตัวอย่าง จำนวน (คน)
จังหวัดนครปฐม	3,990,940	87
จังหวัดสุพรรณบุรี	3,280,933	71
จังหวัดราชบุรี	2,186,597	48
จังหวัดกาญจนบุรี	8,902,751	194
รวมทั้งหมด	18,361,221	400

หน่วย : คน

จากตารางที่ 3.1 นำมาซึ่งการสรุปการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามสัดส่วนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด ได้ว่า การสุ่มกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการแจกแบบสอบถามแต่ละจังหวัดมีดังต่อไปนี้ จังหวัดนครปฐม จำนวน 87 คน จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 71 คน จังหวัดราชบุรี จำนวน 48 คน และ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 194 คน

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยคณะผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

คณะผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวนทั้งหมด 4 ข้อ ประกอบไปด้วย ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ความสวยงาม

ของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่ครบครัน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวน 23 ข้อ ดังต่อไปนี้ ประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยว และการวางแผนในการเดินทางมาท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวน 23 ข้อ ดังต่อไปนี้ ประกอบไปด้วย การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ การจัดกิจกรรม ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อมต่างๆ

ตอนที่ 4 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวน 22 ข้อ ดังต่อไปนี้ ประกอบไปด้วย ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านบุคลากร ด้านการจัดการบริการ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

คณะวิจัยได้กำหนดเครื่องมือในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.1 กำหนดปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พฤติกรรมการท่องเที่ยว ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.3 ประยุกต์แนวคิดทฤษฎีผลงานวิจัยเกี่ยวข้องกับแนวคิดการดำเนินธุรกิจโดยมาจากทฤษฎีและผลงานวิจัย โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอบเขตของการวิจัย

1.4 สร้างแบบสัมภาษณ์โดยการสร้างข้อคำถามและใช้ภาษาที่เหมาะสมต่อการทำความเข้าใจ พร้อมทั้งออกแบบข้อคำถามให้เหมาะสมไม่สั้นหรือยาวจนเกินไปและนำประเด็นที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาใช้ในการตั้งคำถาม

2. ประเด็นแบบการสัมภาษณ์

เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ได้แก่ ส่วนนำเป็นข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ส่วนที่ 2 ประเด็นแนวทางการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ นั้น คณะวิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบความแม่นยำหรือเที่ยงตรง (Validity Content) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาที่ปรึกษางานวิจัยในการแก้ไขเพิ่มเติม แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงครั้งที่ 1 ไปทดสอบความเที่ยงตรงโดยขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในงานวิจัยเรื่องนี้ เพื่อตรวจสอบแก้ไขจุดความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เนื้อหาว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่และตลอดจนคำวิจารณ์เสนอแนะและตัดสินใจในการเลือกใช้คำ จากนั้น

ผู้วิจัยได้นำผลการประเมินและแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอให้ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบครั้งสุดท้าย

2. คณะผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจจากที่ปรึกษาไปหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในเครื่องมือมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้านมีดังต่อไปนี้ (ภาคผนวก ก)

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวนทั้งหมด 4 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .972

ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวน 22 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .948 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ จำนวน 4 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .966

2. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดกิจกรรม จำนวน 5 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .989

3. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 6 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .963

4. ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 7 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จำนวน 31 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก จำนวน 5 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .963

2. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน จำนวน 5 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964

3. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากร จำนวน 7 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965

4. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการ จำนวน 14 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) คณะผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและคัดเอาแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส (Coding) คณะผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้

3. การประมวลผลข้อมูล คณะผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ผ่านการลงทะเบียนเรียบร้อยแล้วมาบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

4.1 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาแจกแจงความถี่และนำเสนอผลเป็นค่าร้อยละ

4.2 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.5 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาแจกแจงความถี่และนำเสนอผลเป็นค่า ร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานได้แก่

1.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ

1.2 การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ

1.3 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (ภาคผนวก ค)

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อหาความสัมพันธ์ (Correlation) ระหว่างตัวแปรศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable)

5. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบถดถอย (Multiple Regression Analysis Backward Method) วิธีการคัดเลือกตัวแปรอิสระออกจากสมการที่ละตัวแปร โดยเริ่มจากการสร้างสมการถดถอยที่รวมเอาตัวแปรอิสระทุกตัวเข้าสู่สมการแรกก่อน แล้วจึงคัดเลือกตัวแปรอิสระออกทีละตัว โดยพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามน้อยที่สุดถูกคัดออกแล้วทำการทดสอบว่าตัวแปรที่เหลืออยู่สามารถร่วมกันทำนายตัวแปรตามได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งการสัมภาษณ์รายบุคคลตามที่กำหนดแล้ว คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกแยกแยะออกจากกัน (Utilizing)
2. จัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ (Categorizing) หลังจากนั้นจึงหาความหมายเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจต่อปรากฏการณ์ที่ศึกษา
3. สรุปข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตให้อยู่ในเรื่องเดียวกัน
4. จัดข้อมูลในรูปของตัวแปรให้เป็นระบบและเชื่อมโยงในเชิงเหตุผลระหว่างข้อค้นพบ

บทที่ 4 ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน สำหรับการวิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งจะประกอบไปด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

จากการแจกแบบสอบถามกับนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในจังหวัดนครปฐม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และราชบุรี จำนวน 400 คน คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยเชิงปริมาณ มีดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน มาเป็นอันดับแรก จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยการศึกษาวัฒนธรรม มาเป็นอันดับแรก จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก มาเป็นอันดับแรก จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 พฤติกรรมการพักค้างคืนพักภายนอกแหล่งท่องเที่ยว มาเป็นอันดับแรก จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 เดินทางท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มากับครอบครัว/ญาติ มาเป็นอันดับแรก จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 จำนวนคนร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว 1-3 คน จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว รถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.80 ค่าใช้จ่ายในการของท่านในการท่องเที่ยว ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.20 รายละเอียด ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดี	จำนวน (คน) (N = 400 คน)	ร้อยละ
วัตถุประสงค์ของท่านในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี*		
1. ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน	270	67.50
2. ท่องเที่ยวแบบผจญภัย	24	6.00
3. สัมผัสและชื่นชมธรรมชาติ	120	30.00
4. ท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้	123	30.70
5. ท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงชีวิตประจำวัน	41	10.30
6. ทำสารคดีและทำรายการท่องเที่ยว	6	1.50
7. อื่นๆ	11	2.80
กิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี*		
1. การศึกษาวัฒนธรรม	176	44.00
2. การศึกษาโบราณคดี	114	28.50
3. การศึกษาประวัติศาสตร์	143	35.80
4. การเดินทางตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	146	36.50
5. อื่นๆ	11	2.80
การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว		
1. เว็บไซต์ของอุทยานฯ	90	22.50
2. วารสารด้านการท่องเที่ยว	86	21.50
3. เอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของ อุทยานฯ	45	11.30
4. เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก	253	63.30
5. ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณแหล่ง ท่องเที่ยว	74	18.50
6. อื่นๆ	23	5.80

ตารางที่ 4.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ต่อ)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	จำนวน (คน) (N = 400 คน)	ร้อยละ
พฤติกรรมการพักค้างคืน		
1. พักภายในแหล่งท่องเที่ยว	90	22.50
2. พักภายนอกแหล่งท่องเที่ยว	149	37.30
ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี		
1. เดินทางคนเดียว	16	4.00
2. มากับครอบครัว/ญาติ	197	49.30
3. มากับเพื่อน/คนรัก	158	39.50
4. อื่นๆ	29	7.30
จำนวนคนร่วมเดินทางมา ท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว		
1. 1-3 คน	159	39.80
2. 4-6 คน	139	34.80
3. 7-9 คน	26	6.50
4. ตั้งแต่ 9 คนขึ้นไป	76	19.00
ลักษณะการเดินทางมา ท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว		
1. รถยนต์ส่วนบุคคล	283	70.80
2. รถยนต์เช่า	73	18.30
3. รถจักรยานยนต์	16	4.00
4. รถโดยสารประจำทาง	10	2.50
5. อื่นๆ	18	4.00
ค่าใช้จ่ายในการของท่านใน การท่องเที่ยว		
1. ไม่เกิน 3,000 บาท	160	40.00
2. 3,001-6,000 บาท	123	30.80
3. 6,001-9,000 บาท	43	10.80

ตารางที่ 4.1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ต่อ)

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี	จำนวน (คน) (N = 400 คน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายในการของท่านในการ ท่องเที่ยว		
4. 9,001–12,000 บาท	29	7.30
5. มากกว่า 12,000 บาทขึ้นไป	45	11.30
สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี*		
1. ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว	103	25.70
2. อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว	101	15.20
3. ได้รับคำแนะนำจากญาติและคนรู้จัก	140	35.00
4. ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	213	53.20
5. อื่นๆ	7	1.60

* หมายเหตุข้อคำถามตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี นักท่องเที่ยว มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 สำหรับความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61 และมีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่ครบครัน มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .73 รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปานกลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) (S.D.)	อันดับ
1. ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	116 (29.00)	263 (65.80)	21 (5.30)			4.24 (.54)	1
2. ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	124 (31.00)	234 (58.50)	42 (10.50)			4.21 (.61)	2
3. ความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย	126 (31.50)	206 (51.50)	68 (17.00)			4.15 (.68)	3
4. มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่ครบครัน	121 (30.30)	265 (66.30)	82 (20.50)	9 (2.30)		4.00 (.73)	4
รวม						4.15 (.64)	

สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี นักท่องเที่ยวรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี ให้ความสำคัญเรื่อง ความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย มาเป็นอันดับ 1 มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญเรื่อง ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 และ .51 นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่อง

ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีรายจังหวัด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเลือกมา ท่องเที่ยวแหล่ง ท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่า เฉลี่ย (\bar{x})	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. ความมีชื่อเสียง ของแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	4.34	.52	4.26	.53	4.17	.51	4.04	.54
2. ความสวยงาม ของแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	4.29	.64	4.22	.57	4.12	.65	4.13	.64
3. ความคุ้มค่าของ การท่องเที่ยวเมื่อ เทียบกับค่าใช้จ่าย	4.39	.61	4.15	.66	3.99	.71	3.90	.69
4. มีบริการและสิ่ง อำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยวที่ ครบครัน	3.90	.85	4.14	.68	3.84	.69	3.83	.72
รวม	4.22	.48	4.19	.45	4.02	.43	3.97	.42

ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .36 เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .44 สำหรับ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .47 และด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวม

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีในภาพรวม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	อันดับ
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่	4.20	.44	1
2. ด้านการจัดกิจกรรม	4.01	.57	3
3. ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว	3.79	.52	4
4. ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของ แหล่งท่องเที่ยว	4.04	.47	2
รวม	4.01	.36	

การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม และ จังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่อง ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่เหมือนกันทุกจังหวัด มาเป็นอันดับ 1 มีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 4.21 4.08 และ 4.08 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .50 .42 .44 และ .31 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีใน ภาพรวมรายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่	4.34	.50	4.21	.42	4.08	.44	4.08	.31
2. ด้านการจัดกิจกรรม	4.22	.48	4.06	.51	3.76	.67	3.79	.60
3. ด้านความปลอดภัยแหล่ง ท่องเที่ยว	3.63	.69	3.90	.44	3.72	.48	3.73	.42
4. ด้านสภาพแวดล้อมและ ภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	4.18	.54	4.06	.43	3.91	.43	3.88	.39
รวม	4.09	.38	4.05	.33	3.87	.40	3.87	.30

ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .44 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าทางเดินไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 สำหรับ การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความสะดวก เช่น มีป้ายบอกทางสำหรับการเดินทาง มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 และทางเดินขึ้นไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .67 รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่

ด้านการเข้าถึง แหล่งพื้นที่	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่า เฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. การเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี มีความ สะดวก เช่น มีป้าย บอกทางสำหรับการ เดินทาง	121 (30.30)	265 (66.30)	11 (2.80)	3 (.80)		4.26 (.54)	2
2. ทางเดินไปแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีมีความ สะดวก	145 (36.30)	219 (54.80)	34 (8.50)	2 (.50)		4.27 (.63)	1
3. ทางเดินขึ้นไป แหล่งท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดีมีความ ปลอดภัย	116 (29.00)	243 (60.80)	42 (10.50)	4 (1.0)		4.13 (.67)	4
4. ทางเดินเพื่อชม แหล่งท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดีมีความ เหมาะสม	111 (27.80)	243 (60.80)	42 (10.50)	4 (1.0)		4.15 (.63)	3
รวม						4.20 (.44)	

การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ รายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด พบว่า สำหรับ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องทางเดินไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก มาเป็นอันดับ 1 แต่มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพที่ต่างกัน คืออยู่ในระดับมากที่สุด และมาก ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และ 4.17 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .58 และ .59 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญเรื่องข้อการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความสะดวก เช่น มีป้ายบอกทางสำหรับการเดินทาง มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมากที่สุด และมาก ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และ 4.09 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .49 และ .58 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่รายจังหวัด

ด้านการเข้าถึง แหล่งพื้นที่ รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. การเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี มีความ สะดวก เช่น มีป้ายบอกทาง สำหรับการเดินทาง	4.34	.62	4.31	.49	4.09	.58	4.13	.39
2. ทางเดินไปแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีมีความสะดวก	4.40	.58	4.11	.66	3.99	.63	4.17	.59
3. ทางเดินขึ้นไปแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีมีความปลอดภัย	4.34	.76	4.11	.66	3.99	.63	4.06	.56
4. ทางเดินเพื่อชมแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีมีความเหมาะสม	4.29	.64	4.18	.63	4.03	.64	3.98	.52
รวม	4.34	.50	4.21	.42	4.08	.44	4.08	.31

ด้านการจัดกิจกรรม

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่ากิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 สำหรับ มีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อสามารถชมกิจกรรมอย่างชัดเจนทำให้เกิดการเรียนรู้ มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .73 และมีกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83 รายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดกิจกรรม

ด้านการจัดกิจกรรม	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่า เฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. มีการจัดเก็บข้อมูล เพื่อสามารถชม กิจกรรมอย่างชัดเจน ทำให้เกิดการเรียนรู้	119 (29.80)	209 (52.30)	62 (15.50)	10 (2.50)		4.09 (.73)	2
2. มีการจัดกิจกรรมให้ นักท่องเที่ยวได้สัมผัส ถึงความเป็นมาของ อารยธรรม	83 (20.80)	214 (53.50)	86 (21.50)	17 (4.30)		3.91 (.76)	4
3. กิจกรรมแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีทำให้เกิด ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	101 (25.30)	237 (59.30)	49 (12.30)	13 (3.3)		4.07 (.70)	3
4. กิจกรรมแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีทำให้ นักท่องเที่ยวได้ ประสบการณ์ใหม่	120 (30.00)	212 (53.00)	56 (14.00)	12 (3.00)		4.10 (.74)	1
5. มีกิจกรรมอนุรักษ์ ธรรมชาติแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีให้ นักท่องเที่ยวได้มีส่วน ร่วม	98 (24.50)	182 (45.50)	99 (24.80)	29 (5.00)	1 (.30)	3.89 (.83)	5
รวม						4.01 (.57)	

การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการจัดกิจกรรมรายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านการจัดกิจกรรมรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่มาเป็นอันดับ 1 แต่มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพที่แตกต่างกัน คืออยู่ในระดับมากที่สุด และมาก ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ 3.96 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .67 และ .79 ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดสุพรรณบุรี ให้ความสำคัญเรื่อง กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญเรื่อง มีการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงเพื่อสามารถชมกิจกรรมอย่างชัดเจนทำให้เกิดการเรียนรู้ มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .81 รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ด้านการจัดกิจกรรมรายจังหวัด

ด้านการจัดกิจกรรม รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. มีการจัดเก็บข้อมูล หรือแสดงเพื่อสามารถชม กิจกรรมอย่างชัดเจนทำ ให้เกิดการเรียนรู้	4.32	.65	4.10	.71	3.93	.81	3.90	.77
2. มีการจัดกิจกรรมให้ นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึง ความเป็นมาของอารย ธรรม	4.05	.74	3.96	.72	3.71	.84	3.73	.76
3. กิจกรรมแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีทำให้เกิดความ สนุกสนานเพลิดเพลิน	4.22	.67	4.19	.66	3.77	.73	3.71	.68

ตารางที่ 4.9 ด้านการจัดกิจกรรมรายจังหวัด (ต่อ)

ด้านการจัดกิจกรรม รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
4. กิจกรรมแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดีทำ ให้นักท่องเที่ยวได้ ประสบการณ์ใหม่	4.33	.67	4.14	.68	3.80	.83	3.96	.79
5. มีกิจกรรมอนุรักษ์ ธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีให้ นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม	4.18	.85	3.91	.73	3.64	.90	3.67	.95
รวม	4.22	.48	4.06	.51	3.76	.63	3.79	.60

ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 สำหรับ มีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .75 และ มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยธรรมชาติ และมีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .84 รายละเอียดดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว

ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปานกลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว	67 (61.80)	270 (67.50)	51 (12.80)	12 (3.00)		3.98 (.64)	1
2. มีการจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทาง	44 (11.00)	253 (63.30)	18 (4.50)	4 (1.00)		3.79 (.73)	4
3. มีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว	52 (13.00)	258 (54.50)	69 (17.30)	14 (3.50)	7 (1.80)	3.84 (.75)	2
4. มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยธรรมชาติ และมีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า	48 (12.00)	186 (46.50)	134 (33.50)	25 (6.30)	7 (1.80)	3.61 (.84)	6

ตารางที่ 4.10 ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปานกลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
5. การพักค้างแรม ในบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดีมี ความปลอดภัย	79 (19.80)	187 (46.80)	121 (30.30)	12 (3.00)	1 (.30)	3.83 (.78)	3
6. มีการจัดเตรียม บุคลากรและ อุปกรณ์เพื่อ ช่วยเหลือ นักท่องเที่ยว	57 (14.3)	201 (50.3)	119 (29.80)	20 (5.00)	3 (.80)	3.72 (.79)	5
รวม						3.79 (.52)	

การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี ให้ความสำคัญเรื่องการพักค้างแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัยมาเป็นอันดับ 1 แต่มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพที่แตกต่างกัน คืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .88 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม และราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่อง มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมากเหมือนกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 3.90 และ 3.95 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57.54 และ .63 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด

ด้านความปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยว รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว	3.86	.82	4.07	.57	3.90	.54	3.95	.63
2. มีการจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทาง	3.56	.92	3.93	.61	3.75	.69	3.67	.75
3. มีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว	3.37	1.02	4.02	.63	3.84	.63	3.94	.38
4. มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยธรรมชาติ และมีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า	3.23	1.03	3.77	.72	3.55	.79	3.67	.75
5. การพักค้างแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย	4.03	.88	3.82	.74	3.71	.64	3.65	.81
6. มีการจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	3.76	.88	3.79	.73	3.59	.81	3.54	.79
รวม	3.63	.69	3.90	.44	3.72	.48	3.73	.42

ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า สภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสวยงามมาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .62 สำหรับ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดียังคงมีความอุดมสมบูรณ์ มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .69 และอากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเย็นสบาย ไม่หนาวหรือร้อนจนเกินไปมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83 รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

ด้าน สภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ของ แหล่งท่องเที่ยว	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. สภาพแวดล้อม และทิวทัศน์ภายใน แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี มีความสวยงาม	136 (34.00)	225 (56.30)	38 (9.50)	1 (.30)		4.24 (.62)	1
2. สภาพแวดล้อม ทางธรรมชาติ ภายในแหล่ง ท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดียังคง มีความอุดมสมบูรณ์	124 (31.00)	215 (53.80)	56 (14.00)	5 (1.30)		4.15 (.69)	2
3. มีการพัฒนา หรือปรับปรุง บริเวณแหล่ง ท่องเที่ยวอย่าง ต่อเนื่องและเตรียม พื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวอย่าง เหมาะสม	122 (30.50)	206 (51.50)	73 (18.30)	9 (2.30)		4.14 (.69)	3

ตารางที่ 4.12 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

ด้าน สภาพแวดล้อม และภูมิทัศน์ของ แหล่งท่องเที่ยว	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
4. อากาศภายใน แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี บริสุทธิ์ สดชื่น ปราศจากมลภาวะ	112 (28.00)	206 (51.50)	73 (18.30)	9 (2.30)		4.05 (.74)	4
5. อากาศภายใน แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี เย็นสบาย ไม่หนาว หรือร้อนจนเกินไป	74 (18.50)	205 (51.30)	89 (22.30)	32 (8.00)		3.80 (.83)	7
6. บริเวณ ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวมีการ จัดบรรยากาศที่ดี	81 (20.30)	237 (59.30)	64 (16.00)	18 (4.50)		3.95 (.73)	6
7. การตกแต่ง อาคารที่พักมีความ กลมกลืนไปกับ ธรรมชาติ	55 (13.80)	273 (68.30)	68 (17.00)	4 (1.00)		3.96 (.58)	5
รวม						4.04 (.46)	

การวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องสภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสวยงามมาเป็นอันดับ 1 เหมือนกันทุกจังหวัด แต่มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน คืออยู่ในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 4.24 4.12 และ 4.10 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .67 .63 .47 และ .59 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด

ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพใน แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมี ความสวยงาม	4.42	.67	4.24	.63	4.12	.47	4.10	.59
2. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดียังคงมีความอุดมสมบูรณ์	4.41	.67	4.12	.67	4.04	.69	3.92	.64
3. มีการพัฒนา หรือปรับปรุงบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและ เตรียมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่าง เหมาะสม	4.40	.72	4.10	.63	3.99	.75	4.08	.71
4. อากาศภายในแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีบริสุทธิ์ สดชื่น ปราศจากมลภาวะ	4.05	.80	4.12	.72	4.00	.74	3.87	.67

ตารางที่ 4.13 ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด (ต่อ)

ด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว รายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
5. อากาศภายในแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีเย็นสบาย ไม่ หนาวหรือร้อนจนเกินไป	3.79	.89	3.90	.78	3.58	.83	3.75	.86
6. บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมี การจัดบรรยากาศที่ดี	4.03	.81	3.99	.69	3.91	.74	3.73	.70
7. การตกแต่งอาคารที่พักมีความ กลมกลืนไปกับธรรมชาติ	4.18	.60	3.95	.54	3.77	.57	3.77	.62
รวม	4.18	.54	4.06	.43	3.91	.43	3.88	.39

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .39 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 สำหรับ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .55 และด้านบุคลากร มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวม

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีในภาพรวม	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	อันดับ
1. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	3.94	.55	2
2. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	4.00	.46	1
3. ด้านบุคลากร	3.82	.56	4
4. ด้านการจัดการบริการ	3.89	.42	3
รวม	3.91	.39	

การวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด

พบว่า จังหวัดกาญจนบุรี ให้ความสำคัญเรื่องด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก มาเป็นอันดับ 1 คืออยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .59 สำหรับ จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เท่ากันทุกจังหวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 3.93 และ 3.80 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .47 .34 และ .33 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมรายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)						
1. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	4.22	.59	3.93	.47	3.75	.53	3.70	.53
2. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	4.14	.55	3.99	.47	3.93	.34	3.80	.33
3. ด้านบุคลากร	3.91	.52	3.87	.53	3.68	.60	3.68	.66
4. ด้านการจัดการบริการ	4.07	.43	3.89	.39	3.67	.46	3.88	.34
รวม	4.09	.39	3.92	.36	3.92	.36	3.76	.37

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า การจัดทำเอกสาร/ป้าย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .59 สำหรับ การแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 และ มีการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบผู้มีพฤติกรรมทำลายธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .77 รายละเอียดดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

ด้านการให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึก	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. มีการจัดทำ เอกสาร/ป้าย เพื่อให้ความรู้ เกี่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยว	105 (26.30)	257 (25.30)	35 (8.80)	3 (.80)		4.16 (.59)	1
2. มีการแนะนำ นักท่องเที่ยวให้ ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของ แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	94 (23.50)	228 (57.00)	63 (15.80)	14 (3.50)	1 (.30)	4.00 (.74)	2
3. มีการแจ้ง กฎระเบียบเพื่อการ อนุรักษ์ธรรมชาติ ภายในแหล่ง ท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี	90 (22.50)	221 (55.30)	68 (17.00)	20 (5.00)	1 (.30)	3.95 (.78)	3
4. มีการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างการเรียนรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	73 (18.30)	204 (51.00)	96 (24.00)	26 (6.50)	1 (.30)	3.81 (.81)	4
5. มีการแจ้ง เจ้าหน้าที่เมื่อพบผู้ มีพฤติกรรมทำลาย ธรรมชาติในแหล่ง ท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี	68 (17.00)	198 (49.50)	116 (29.00)	18 (4.5)		3.79 (.77)	5
รวม						3.94 (.54)	

การวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในภาพรวมรายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องข้อการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในข้อการจัดทำเอกสาร/ป้าย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นอันดับ 1 แต่มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพที่แตกต่างกัน คืออยู่ในระดับมากที่สุด และมาก ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 4.19 และ 3.94 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .65 .56 และ .59 ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญเรื่องการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .78 รายละเอียดดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในภาพรวมรายจังหวัด

ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ในภาพรวมรายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. มีการจัดทำเอกสาร/ป้าย เพื่อให้ ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	4.39	.65	4.19	.56	3.93	.46	3.94	.59
2. มีการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติ ตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	4.36	.74	3.93	.67	3.94	.78	3.73	.79
3. มีการแจ้งกฎระเบียบเพื่อการอนุรักษ์ ธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารย ธรรมทวารวดี	4.29	.84	3.92	.69	3.74	.83	3.75	.75
4. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	4.07	.91	3.81	.78	3.64	.72	3.56	.76
5. มีการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบผู้มี พฤติกรรมทำลายธรรมชาติในแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	4.05	.69	3.84	.72	3.54	.79	3.52	.87
รวม	4.22	.59	3.93	.47	3.75	.53	3.70	.53

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า การร่วมมือกับคนในชุมชนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60 สำหรับ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้างมาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 และ การก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 รายละเอียดดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

ด้านการสร้าง เครือข่ายความ ร่วมมือกับชุมชน	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. มีการร่วมมือกับ คนในชุมชนในการ ดูแลแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	95 (23.80)	250 (62.50)	55 (13.80)			4.10 (.60)	1
2. มีการรณรงค์ให้ คนในชุมชนกำหนด ระเบียบขึ้นเพื่อ รักษาธรรมชาติ	86 (21.50)	228 (57.00)	81 (20.30)	5 (1.3)		3.99 (.68)	4
3. มีการส่งเสริมให้ คนในชุมชนมีรายได้ หรือเงินเดือนจาก การถูกจ้างงาน	102 (25.50)	206 (51.50)	88 (22.00)	4 (1.00)		4.02 (.71)	3

ตารางที่ 4.18 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (ต่อ)

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปานกลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
4. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น	72 (18.00)	191 (47.80)	129 (32.30)	8 (2.00)		3.82 (.74)	5
5. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้าง	92 (23.00)	244 (61.00)	57 (14.30)	7 (1.80)		4.05 (.66)	2
รวม						4.00 (.46)	

การวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในภาพรวมรายจังหวัด

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในภาพรวมรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้าง มาเป็นอันดับ 1 แต่มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพที่แตกต่างกัน คืออยู่ในระดับมากที่สุด และมาก ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และ 3.90 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 และ .55 ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญเรื่อง มีการร่วมมือกับคนในชุมชนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 4.06 ตามลำดับ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .58 และ .59 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในภาพรวมรายจังหวัด

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. มีการร่วมมือกับคนในชุมชนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	4.11	.67	4.17	.58	4.06	.59	3.85	.54
2. มีการรณรงค์ให้คนในชุมชนกำหนดระเบียบขึ้นเพื่อรักษาธรรมชาติ	4.06	.76	4.05	.70	3.88	.50	3.73	.57
3. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงาน	4.32	.72	3.96	.71	3.91	.68	3.85	.61
4. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น	3.90	.83	3.82	.73	3.80	.65	3.71	.71
5. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้าง	4.36	.71	3.97	.69	4.00	.45	3.90	.55
รวม	4.14	.55	3.99	.47	3.93	.34	3.80	.33

ด้านบุคลากร

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 สำหรับ เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 และ เจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83 รายละเอียดดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากร

ด้านบุคลากร	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย	74 (18.50)	274 (68.50)	41 (10.30)	11 (2.80)		4.03 (.63)	1
2. เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	76 (19.00)	229 (57.30)	84 (21.00)	11 (2.80)		3.93 (.71)	2
3. เจ้าหน้าที่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว	69 (17.30)	206 (51.50)	105 (26.30)	18 (4.50)	1 (.30)	3.81 (.79)	4
4. เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ	59 (14.80)	229 (57.30)	92 (23.00)	19 (4.80)	1 (.30)	3.82 (.74)	3

ตารางที่ 4.20 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากร (ต่อ)

ด้านบุคลากร	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
5. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว	57 (14.30)	209 (52.30)	112 (28.00)	21 (5.30)	1 (.30)	3.75 (.77)	6
6. เจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการ	68 (17.00)	179 (44.80)	127 (31.80)	24 (6.00)	2 (.50)	3.72 (.83)	7
7. มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว	68 (17.00)	195 (48.80)	113 (28.30)	20 (5.00)	4 (1.00)	3.76 (.82)	5
รวม						3.82 (.56)	

การวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านบุคลากรในภาพรวมรายจังหวัด

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านบุคลากรรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี และ จังหวัดนครปฐม จังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อยมาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทุกจังหวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 4.07 และ 3.86 ตามลำดับ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 .70 และ .67 ตามลำดับ จังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 รายละเอียดดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากรในภาพรวมรายจังหวัด

ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพเรียบร้อย	4.17	.57	4.07	.70	3.86	.67	3.83	.66
2. เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	4.06	.70	3.94	.64	3.74	.77	3.85	.82
3. เจ้าหน้าที่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว	3.99	.75	3.87	.74	3.51	.79	3.65	.88
4. เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ	4.01	.73	3.83	.73	3.67	.70	3.63	.81
5. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว	3.76	.83	3.83	.72	3.58	.71	3.63	.86
6. เจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการ	3.82	.85	3.72	.79	3.71	.87	3.52	.89
7. มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว	3.60	.85	3.85	.81	3.72	.76	3.69	.87
รวม	3.91	.52	3.87	.53	3.68	.60	3.68	.56

ด้านการจัดการบริการ

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวมาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 สำหรับ มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 และมีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .84 รายละเอียดดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการ

ด้านการจัดการบริการ	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปานกลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
1. สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว	128 (32.00)	220 (55.00)	36 (9.00)	16 (4.00)		4.15 (.74)	1
2. มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว	101 (25.30)	244 (61.00)	51 (12.80)	4 (1.00)		4.11 (.64)	2
3. มีห้องน้ำไว้บริการเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ	81 (20.30)	218 (54.50)	74 (18.50)	27 (6.80)		3.88 (.80)	7
4. มีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำ	52 (13.00)	205 (51.30)	97 (24.30)	46 (11.50)		3.65 (.84)	14

ตารางที่ 4.22 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการ (ต่อ)

ด้านการจัดการ บริการ	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
5. มีการจัดเตรียม ถังขยะหรือจุดทิ้ง ขยะไว้เพียงพอ	59 (14.80)	240 (60.00)	78 (19.50)	23 (5.80)		3.84 (.74)	11
6. มีความพร้อม ของสาธารณูปโภค ในการให้บริการ นักท่องเที่ยว (น้ำใช้ ไฟฟ้า สัญญาณ ไวไฟ)	73 (18.30)	236 (59.00)	67 (16.80)	24 (6.00)		3.90 (.76)	6
7. มีการจัดบริเวณ สำหรับ นักท่องเที่ยวนั่ง พักผ่อนหรือ รับประทานอาหาร อย่างเหมาะสม	97 (24.30)	224 (56.00)	69 (17.30)	10 (2.50)		4.02 (.71)	3
8. มีการจัดตั้งจุด เหตุฉุกเฉินสำหรับ การติดต่อสื่อสารไว้ ให้บริการ นักท่องเที่ยวอย่าง พอเพียง	79 (19.80)	198 (49.50)	97 (24.30)	26 (6.50)		3.83 (.81)	10
9. มีการจัดเตรียม พานะในการ เดินทางไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวได้อย่าง สะดวก	65 (16.30)	206 (51.50)	105 (26.30)	17 (4.30)	7 (1.80)	3.76 (.83)	12
10. มีการกำหนด ช่วงเวลาในการเข้า พื้นที่ที่เหมาะสม ตามช่วงวัน เวลา ตามฤดูกาล	67 (16.80)	248 (62.00)	74 (18.50)	10 (2.50)	1 (.30)	3.93 (.68)	5

ตารางที่ 4.22 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการ (ต่อ)

ด้านการจัดการ บริการ	ดีมาก (จำนวน) (ร้อยละ)	มาก (จำนวน) (ร้อยละ)	ปาน กลาง (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อย (จำนวน) (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (จำนวน) (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (S.D.)	อันดับ
11. มีการบริหารจัดการด้านอาหาร น้ำดื่มในการบริการ นักท่องเที่ยว	63 (15.80)	250 (65.00)	70 (17.50)	1 (4.80)	2 (.50)	3.89 (.71)	8
12. มีระบบในการ บริหารจัดการขยะ ในการแบ่งประเภท ของขยะ	55 (13.80)	260 (65.00)	66 (16.50)	19 (4.80)		3.87 (.69)	9
13. มีการจัด สถานที่ในการ จำหน่ายของที่ ระลึกให้กับ นักท่องเที่ยว	85 (21.30)	254 (63.50)	49 (12.30)	12 (3.00)		4.03 (.67)	4
14. มีการจัดการ เตรียมความพร้อม ในการปฐมพยาบาล ให้กับนักท่องเที่ยว	75 (18.80)	162 (40.50)	116 (29.00)	47 (11.80)		3.66 (.91)	13
รวม						3.89 (.42)	

**การวิเคราะห์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการจัดการบริการ
รายจังหวัด**

พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในด้านการจัดการบริการแหล่งท่องเที่ยวรายจังหวัด พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดกาญจนบุรี ให้ความสำคัญเรื่องมีการจัดบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่างเหมาะสมมาเป็นอันดับ 1 ระดับความอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดสุพรรณบุรี ให้ความสำคัญเรื่องสถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวมาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .67 ส่วน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จังหวัดนครปฐม ให้ความสำคัญเรื่องมีการจัดสถานที่ในการจำหน่ายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว มา

เป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 จังหวัดราชบุรี ให้ความสำคัญเรื่องสถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการ ใช้บริการของนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 มีระดับความคิดเห็นเรื่องของศักยภาพคืออยู่ในระดับมาก ที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 รายละเอียดดังตารางที่ รายละเอียดดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการจัดการบริการรายจังหวัด

ด้านการจัดการบริการรายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
1. สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้ บริการของนักท่องเที่ยว	4.33	.74	4.15	.67	3.86	.89	4.23	.66
2. มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมาย บอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับ นักท่องเที่ยว	4.41	.72	4.04	.60	3.91	.61	4.10	.47
3. มีห้องน้ำไว้บริการเพียงพอกับจำนวน นักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ	4.05	.77	3.87	.82	3.64	.85	4.00	.58
4. มีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาด ห้องน้ำ	3.79	.70	3.67	.84	3.46	.85	3.67	.85
5. มีการจัดเตรียมถังขยะหรือจุดทิ้งขยะ ไว้เพียงพอ	3.90	.68	3.92	.67	3.49	.94	3.92	.61

ตารางที่ 4.23 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการจัดการรายจังหวัด (ต่อ)

ด้านการจัดการรายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
6. มีความพร้อมของสาธารณูปโภคใน การให้บริการนักท่องเที่ยว (น้ำใช้ ไฟฟ้า สัญญาณไวไฟ)	3.97	.81	3.90	.65	3.49	.94	4.04	.74
7. มีการจัดบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยว นั่งพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่าง เหมาะสม	4.46	.71	3.96	.64	3.71	.68	3.92	.71
8. มีการจัดตั้งจุดเหตุฉุกเฉินสำหรับการ ติดต่อสื่อสารไว้ให้บริการ นักท่องเที่ยว อย่างพอเพียง	4.17	.86	3.80	.72	3.49	.79	3.75	.91
9. มีการจัดเตรียมพาหนะในการเดินทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก	3.69	1.13	3.80	.75	3.74	.70	3.79	.68
10. มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้า พื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงวัน เวลาตาม ฤดูกาล	4.00	.80	3.90	.68	3.83	.56	4.04	.58

ตารางที่ 4.23 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการจัดการรายจังหวัด (ต่อ)

ด้านการจัดการรายจังหวัด	จังหวัดกาญจนบุรี		จังหวัดสุพรรณบุรี		จังหวัดนครปฐม		จังหวัดราชบุรี	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)						
11. มีการบริหารจัดการด้านอาหาร น้ำ ดื่มในการบริการนักท่องเที่ยว	4.05	.82	3.90	.68	3.75	.65	3.81	.70
12. มีระบบในการบริหารจัดการขยะใน การแบ่งประเภทของขยะ	4.16	.71	3.85	.64	3.61	.75	3.90	.55
13. มีการจัดสถานที่ในการจำหน่ายของ ที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว	4.06	.68	4.12	.60	4.00	.66	3.69	.82
14. มีการจัดการเตรียมความพร้อมใน การปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว	3.98	.76	3.70	.89	3.26	.94	3.52	.98
รวม	4.07	.43	3.89	.39	3.67	.46	3.88	.42

ตอนที่ 4 ข้อมูลและลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงจำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีอายุ 31–40 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีสถานภาพครอบครัวสมรส จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30 รายละเอียดตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 ข้อมูลและลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลและลักษณะส่วนบุคคล ของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน) (N = 400 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	179	44.80
หญิง	221	55.30
อายุ		
ไม่เกิน 30 ปี	124	31.00
31–40 ปี	151	37.80
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	125	31.30
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	179	44.80
ปริญญาตรี	208	52.00
สูงกว่าปริญญาตรี	13	3.30
สถานภาพครอบครัว		
โสด	162	40.50
สมรส	238	59.50
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	57	14.30
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	53	13.30
พนักงานบริษัท	113	28.30
ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย	141	35.30
อื่นๆ	36	9.00

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
อารยธรรมทวารวดีกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

สมมติฐานงานวิจัยที่ 1 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับการ
บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

จากสมมติฐานงานวิจัยในข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้ว่าศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมี
ความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี คณะผู้วิจัยดำเนินการทดสอบ
สมมติฐานโดยการวิเคราะห์ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับการบริหาร
จัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังต่อไปนี้

H_0 : การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

H_1 : การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่า
ความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน
(Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับค่า
ความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ ค่า Sig. (2 - Tailed) น้อยกว่า .05
ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05

ดังนั้น สรุปได้ว่าการตั้งสมมติฐาน คณะผู้วิจัยจะดำเนินการปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0)
และ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
มีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .707 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์
เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมี
ความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ในระดับสูง รายละเอียดตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
อารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ความสัมพันธ์	การบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี
การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	-	.707 (**) (.000)
ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี		-

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมี
ความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมี
ความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ดังต่อไปนี้ การให้ความรู้และสร้าง
จิตสำนึก ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .571
ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .477 ด้านบุคลากร ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .546 ด้านการจัดการบริการค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .617 สรุปได้ว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม
ทวารวดีรายด้านมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความสัมพันธ์อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดตารางที่ 4.26

ตารางที่ 4.26 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
อารยธรรมทวารวดีรายด้านมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม
ทวารวดี

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี รายด้าน	การบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี
การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	-	.571 (**) (.000)
การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับ ชุมชน	-	.477 (**) (.000)
บุคลากร	-	.546 (**) (.000)
การจัดการบริการ	-	.617 (**) (.000)

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 วิเคราะห์การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี จากสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่าการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี กำหนดตัวแปรในการทดสอบดังต่อไปนี้

Cka คือ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

Ccc คือ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน

Per คือ ด้านบุคลากร

Sem คือ การจัดการบริการ

\hat{y} คือ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

R = ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์

R Square = ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

Adjusted R Square = ค่าสัมประสิทธิ์กำหนด

Std. Error of the Estimate = ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณการ

จากสมมติฐานในข้อที่ 2 ที่ได้ตั้งไว้ว่าการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมมติโดยการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังต่อไปนี้

H_0 : การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีไม่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

H_1 : การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

คณะผู้วิจัยดำเนินการทดสอบการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปร (Regression Analysis) สามารถเขียนเป็นสมการทางสถิติได้ดังต่อไปนี้

$$\text{การวิเคราะห์สมการถดถอย } \hat{y} = a+bx$$

การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) ของปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี รายละเอียดตารางที่ 4.27

ตารางที่ 4.27 ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

Moel	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.716	.513	.508	.256

a. Predictors: (Constant), Cka, Ccc, Per, Sem

จากตารางที่ 4.27 คณะผู้วิจัยวิเคราะห์และแปลผล ได้ดังต่อไปนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (R) = .716 หมายความว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อความสัมพันธ์ของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ในระดับสูง ได้ค่า Sig = .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 สัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ (.716) โดยค่า (R) มีค่าใกล้กับ 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) = .512 หมายความว่า อิทธิพลของปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ร้อยละ 51.30 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่น

ค่าสัมประสิทธิ์กำหนด (Adjusted R Square) = .507 หมายความว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ร้อยละ 50.80 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่น

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณการ (Std. Error of the Estimate) = .256 หมายความว่า การประมาณค่าด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 25.60 (หมายถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์โดยเฉลี่ย)

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่สามารถทำนายผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี รายละเอียดตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.28 การบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	27.362	4	6.840	104.119	.000
Residual	26.056	395	.066		
Total	53.313	399			

a. Predictors: (Constant), Cka, Ccc, Per, Sem

b. Dependent Variable: \hat{y} (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี)

จากตารางที่ 4.28 พบว่า มีตัวแปรอิสระการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีอย่างน้อย 1 ตัว ที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 นอกจากนี้คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัว มีตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) ได้แก่ ด้านการให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารจัดการบริการ มีอิทธิพลในเชิงบวกกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี) รายละเอียดตารางที่ 4.29

ตารางที่ 4.29 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	Beta (β)	Std. Error	Beta		
	1.363	0.136		10.049	0.000
1. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก	0.168	0.030	0.252	5.677	0.000
2. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน	0.110	0.033	0.141	3.396	0.001
3. ด้านบุคลากร	0.117	0.029	0.182	4.046	0.000
4. ด้านการจัดการบริการ	0.282	0.039	0.329	7.251	0.000

a. Dependent Variable: \hat{y} (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.29 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัว มีตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารจัดการบริการ มีอิทธิพลในเชิงบวกกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และมีตัวแปรอิสระ 4 ตัว

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน และ การจัดการบริการด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่ดีที่สุด และได้โมเดลที่สมการการถดถอยมีคุณภาพในการพยากรณ์

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระด้วยวิธีลดตัวแปร ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารจัดการบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ได้แก่ การจัดการบริการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี รายละเอียดตารางที่ 4.30

ตารางที่ 4.30 ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

Moel	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.716	.513	.508	.256

a. Predictors: (Constant), Cka, Ccc, Per, Sem

จากตารางที่ 4.30 วิเคราะห์ ได้ดังต่อไปนี้

จากตารางที่ 4.27 คณะผู้วิจัยวิเคราะห์และแปลผล ได้ดังต่อไปนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ (R) = .716 หมายความว่า ตัวแปรอิสระส่งผลต่อความสัมพันธ์ของศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ในระดับสูง ได้ค่า Sig = .000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า .05 สัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณ (R) มีค่าเท่ากับ (.716) โดยค่า (R) มีค่าใกล้กับ 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์สูง

ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R Square) = .512 หมายความว่า อิทธิพลของปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ร้อยละ 51.30 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่น

ค่าสัมประสิทธิ์กำหนด (Adjusted R Square) = .507 หมายความว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ร้อยละ 50.80 ที่เหลือเป็นอิทธิพลจากตัวแปรอื่น

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณการ (Std. Error of the Estimate) = .256 หมายความว่า การประมาณค่าด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 25.60 (หมายถึงความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการพยากรณ์โดยเฉลี่ย)

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) ปัจจัยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีประกอบไปด้วย ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารจัดการบริการ ที่สามารถทำนายผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี รายละเอียดตารางที่ 4.31

ตารางที่ 4.31 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีได้แก่ การจัดการบริการที่สามารถทำนายผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1 Regression	27.362	4	6.840	104.119	.000
Residual	26.056	395	.066		
Total	53.313	399			

a. Predictors: (Constant), Cka, Ccc, Per, Sem

b. Dependent Variable: \hat{y} (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี)

จากตารางที่ 4.31 คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวแปรการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (0.168Cka) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (0.110Cca) ด้านบุคลากร (0.117Per) และ ด้านการบริหารจัดการบริการ (0.282Sem) รายละเอียดตารางที่ 4.32

ตารางที่ 4.32 การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระด้วยวิธีลดตัวแปรการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
อารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

การบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรม ทวารวดี	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	T	Sig.
	Beta (β)	Std.	Beta		
		Error			
	1.363	0.136		10.049	0.000
1. ด้านการให้ความรู้และ สร้างจิตสำนึก	0.168	0.030	0.252	5.677	0.000
2. ด้านการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับชุมชน	0.110	0.033	0.141	3.396	0.001
3. ด้านบุคลากร	0.117	0.029	0.182	4.046	0.000
4. ด้านการบริหารจัดการ	0.282	0.039	0.329	7.251	0.000

a. Dependent Variable: \hat{y} (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี)

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.32 นำมากำหนดสมการการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรรูปแบบจากสมการ
วิเคราะห์ตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{y} = 1.363 + (0.168Cka) + (0.110Cca) + (0.117Per) + (0.282Sem)$$

แปลผลสมการ เมื่อ

1. ค่า Beta (β) ของ Cka = 0.168 หมายความว่า จำนวนของ Cka เพิ่มขึ้น 1 หน่วย
จะส่งผลต่อค่า Y (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี) จะเพิ่มขึ้น

2. ค่า Beta (β) ของ Cca = 0.110 หมายความว่า จำนวนของ Cca เพิ่มขึ้น 1 หน่วย
จะส่งผลต่อค่า Y (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี) จะเพิ่มขึ้น

3. ค่า Beta (β) ของ Per = 0.117 หมายความว่า จำนวนของ Per เพิ่มขึ้น 1 หน่วย
จะส่งผลต่อค่า Y (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี) จะเพิ่มขึ้น

4. ค่า Beta (β) ของ Sem = 0.282 หมายความว่า จำนวนของ Sem เพิ่มขึ้น 1 หน่วย
จะส่งผลต่อค่า Y (ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี) จะเพิ่มขึ้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า ถ้าค่าการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
กับชุมชน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลทำให้ศักยภาพแหล่ง
ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพิ่มขึ้น เท่ากับ $1.363 + (0.168) + (0.110) + (0.117) + (0.282) =$
2.04 หน่วย

จากการตั้งสมมติฐาน คณะผู้วิจัยจะดำเนินการปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และ ยอมรับ
สมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ปัจจัยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดีส่งผล
ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย นำมาทำการสรุปสมมติฐานดังตารางที่ 4.33

ตารางที่ 4.33 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐาน ข้อที่ 1 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์ต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้
สมมติฐาน ข้อที่ 2 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีประกอบไปด้วย ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการนำเที่ยว และตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการโรงแรมหรือร้านอาหาร ตัวแทนกลุ่มบุคลากรหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนกลุ่มคนในชุมชนและตัวแทนกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี นำมาซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเชิงคุณภาพดังต่อไปนี้

มุมมองและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการเดินทางไปท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

จากการเดินทางไปท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีได้พบเครื่องมือเครื่องใช้ที่ถูกสร้างขึ้นในยุคหนึ่งมีความน่าสนใจ ว่ายุคที่ยังไม่มีเทคโนโลยีใดๆ แต่สามารถที่จะสร้างเครื่องมือต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างน่าทึ่ง ซึ่งบอกให้เห็นถึงความคิดและความสามารถที่ปรากฏของคนยุคนั้นอารยธรรมที่ถูกสร้างขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์ทำให้ได้เห็นถึงความสามารถของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่ได้มีการคิดค้น และก่อสร้างไม่เพียงแต่การต้องใช้พลังกำลังและแรงงานแต่ยังมีความสร้างสรรค์ในการออกแบบและตกแต่ง ซึ่เน้นในการสร้างโบราณสถาน นอกจากนี้มีการจัดการบริหารการจัดแสดงโบราณวัตถุเป็นอย่างดี โดยมีการจัดแสดงวัตถุโบราณออกเป็นกลุ่มต่างๆ เช่น วัตถุโบราณประเภทเครื่องปั้นดินเผา ประเภทเครื่องประดับ ประเภทศิลปวัฒนธรรม จากสมัยทวารวดี

มุมมองและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการบริหารจัดการเพื่อดูแลและทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยว

จากการเยี่ยมชมเห็นว่าการดูแลพื้นที่ค่อนข้างเรียบร้อยและสะอาดดี มีการจัดเก็บกวาดพื้นที่บริเวณรอบโบราณสถานอย่างดี ไม่พบเศษขยะ มีการรดน้ำต้นไม้รอบๆ รวมถึงมีป้ายประชาสัมพันธ์ในการรักษาความสะอาด ค่าเข้าชมก็ไม่แพงสามารถเข้าชมได้ทุกเพศทุกวัย มีแผ่นพับที่มีเนื้อหาบรรยายในส่วนข้อมูลสำหรับการศึกษา มี QR Code สำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว ซึ่งถือว่ามีความทันสมัยขึ้นแต่ป้ายยังคงมีความเล็กไปหน่อย ซึ่งไม่เป็นจุดที่น่าสนใจในการที่จะศึกษา ตัวบริเวณที่แสดงโชว์ของ

ปะติมากรรมอื่นๆ ที่ถูกค้นพบอยู่ไกลจากบริเวณชุมชน อาจทำให้ผู้สนใจไม่อยากจะเดินไปเยี่ยมชม เพราะระยะทางในการเดินมีความห่างไกล นอกจากนี้แหล่งข้อมูลยังไม่เป็นที่น่าสนใจ การจัดการแสดงไม่ความน่าดึงดูดในการเข้าชม ขาดบุคลากรผู้ที่จะมาอธิบายเรื่องราวต่างๆ กรณีที่เกิดคำถาม ป้ายการแสดงผลยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ควรพัฒนาให้ทันต่อยุคสมัยและเพิ่มความน่าสนใจ ราคาของการเข้าชมแม้ว่าจะไม่แพงแต่ให้ความรู้สึกไม่เหมาะสมกับสิ่งที่ได้รับ การดูแลของทางพิพิธภัณฑ์อยู่ในขั้นดีมาก มีการดูแลความปลอดภัยมีพนักงานรักษาความปลอดภัย มีกล้องวงจรปิด และการรักษาความสะอาดให้พิพิธภัณฑ์ และควรมีการพัฒนาด้านสถานที่ให้มีการให้ดูเป็นโบราณสถานมากขึ้นด้วย บริเวณที่ตั้งอยู่ติดกับหมู่บ้านนักท่องเที่ยวอาจจะไม่ทราบ และการนำผู้เชี่ยวชาญด้านความรู้เข้ามาให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมโบราณสถานวัตถุแห่งนี้ และหน่วยงานภาครัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในด้านค่าใช้จ่ายในด้านบริหาร เพื่อนำเงินไปพัฒนาโบราณสถานให้ดียิ่งขึ้น

แนวทางในการพัฒนาเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวยังคงมีสภาพที่สมบูรณ์และพร้อมรองรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1. ข้อมูลของตัวปราสาทและอื่นๆ อาจเข้าถึงแค่กลุ่มเป้าหมายบางส่วน ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้จะ QR Code ที่เป็นนวัตกรรมแบบใหม่ แต่ไม่ใช่ระบบที่แสดงข้อมูลโดยตรงเป็นเพียงการลิงค์ข้อมูลไปสู่เว็บไซต์หรือ Youtube สำหรับกลุ่มคนที่ยังไม่เข้าถึงเทคโนโลยี อาจจะไม่ได้รับรู้ข้อมูลจากการเข้าชม ยกตัวอย่างเช่นนักเรียน กลุ่มประชาชนที่ยังไม่ได้เข้าถึงเทคโนโลยี หากมีความเป็นไปได้ควรมีจอร์วีดีโอในการแสดงข้อมูลต่างๆ ของปราสาทเพื่อให้รับชมได้ง่ายขึ้น และรับชมได้ทุกเพศทุกวัย อีกทั้งยังก้าวทันต่อยุค 4.0 และเพิ่มความน่าสนใจในการอยากที่จะเรียนรู้

2. ควรเพิ่มไกด์ที่มีความรู้ของโบราณสถานเพื่อให้สามารถคอยแนะนำผู้ที่มาเยี่ยมชมหรือศึกษาได้ กรณีที่ต้องการถามตอบหรือแม้แต่อำนวยความสะดวกให้กับชาวต่างชาติ เพราะจากการเยี่ยมชมจะพบว่า มีชาวต่างชาติเข้าเยี่ยมชมและค่อนข้างให้ความสนใจ ควรเพิ่มบุคลากรที่สามารถให้ข้อมูลของสิ่งที่จัดแสดงได้เพื่อให้ความสามารถตอบคำถามกรณีที่มีความสงสัยจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในการแสดง

3. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นทาง Facebook Instagram Twitter เพื่อสร้างความน่าสนใจในการให้ผู้คนเข้ามาเยี่ยมชม มีการจัดตั้งเพจต่างๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามา และทำแผ่นพับให้ข้อมูลให้มีความหลากหลายรูปแบบ เพื่อที่นักท่องเที่ยวได้นำกลับไปอ่าน และสามารถนำไปควบคู่กับการเรียนได้ อยากให้มีความรู้โดยที่นักเรียน และนักศึกษาสามารถเขียนลงไปได้เลยโดยที่ไม่ต้องสืบค้นในอินเทอร์เน็ต

4. จัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อประกอบการแสดงต่างๆ ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น วีดีโอสาริต แผ่นป้ายดิจิทัลต่างๆ หรือเกมส์ที่เพิ่มความสุขสนุกสนานในการที่จะเรียนรู้เรื่องราวของอารยธรรมที่ถูกจัดแสดง การจัดให้มีเกมส์หรือเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยกระตุ้นการเกิดความรู้ อาทิ เกมส์จิกซอร์ต่อภาพ ในลักษณะของการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น

5. จัดห้องสมุดให้หนังสือได้อยู่ตามหมวดหมู่ มีแผ่นพับให้ความรู้เพื่อที่ให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาชม ได้อ่านก่อนเข้าไปชมในพิพิธภัณฑ์ จัดทำสื่อที่เรียกความสนใจจากนักท่องเที่ยว คือ สื่อตามแหล่งท่องเที่ยว

6. จัดทำโครงทัศน์ศึกษาให้นักเรียนหรือนักศึกษาหรือแม่กระทั่งจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ เพื่อประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ อารยธรรมทวารวดี โดยการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวสามารถจัดเป็น ช่วงเทศกาล หรือประเพณีสำคัญ

7. อาคารจัดแสดงเก่า อาจปรับปรุงบางส่วนให้ดูทันสมัย ควรมีห้องน้ำจุดนั่งพักสำหรับนักท่องเที่ยว ติดตั้งระบบปรับอากาศเนื่องจากสภาพอากาศร้อนอาจปรับราคาตั๋วเข้าชมเพื่อการปรับปรุงสถานที่และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

มุมมองและความคิดเห็นของคนในชุมชนต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ความประทับใจในการได้เยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งความรู้ที่ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ และความเป็นมาของอารยธรรมทวารวดี และการบริหารจัดการเพื่อดูแลและทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยว ดังกล่าวให้ดีขึ้นโดยจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีรายละเอียดในการแสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของ แต่ละจุด

มุมมองและความคิดเห็นของคนในชุมชนในการบริหารจัดการเพื่อดูแลและทำนุบำรุงแหล่งท่องเที่ยว

ในสมัยก่อนชาวบ้านได้ขุดพบแหล่งโบราณสถานต่างๆ จึงได้ไปแจ้งตำรวจ แต่เนื่องจาก สมัยก่อนไม่มีเครื่องจักรเหมือนในปัจจุบันทำให้ต้องใช้แรงงานซึ่งเป็นชาวบ้านในพื้นที่ โดยมีแรงงาน เพียงแค่ 20 กว่าคน ซึ่งใช้ระยะเวลาในการขุดนานมาก และมีการขุดพบโครงกระดูกมนุษย์อยู่ติดกับ แม่น้ำแควน้อย จำนวน 4 โครงกระดูก แต่อยู่ที่อุทยานเพียงแค่ 2 โครงกระดูก อีก 2 โครงกระดูกได้ ย้ายไปเก็บรักษาที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า การดูแลโดยรวมยังไม่ดีเนื่องจากมีหญ้า ครอบคลุมโบราณสถาน สำหรับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเพื่อดูแล และทำนุบำรุงแหล่ง ท่อเที่ยวให้มีการดูแลโดยการตัดหญ้าที่รกและมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ให้ใหญ่และดีกว่าเดิม และแสดงข้อความให้เห็นถึงความสำคัญของโบราณสถานที่ชัดเจนหรืออาจจะมีการเพิ่ม QR Code เพื่อแสดงข้อมูลเกี่ยวข้องกับโบราณสถานแห่งนี้ ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องราวให้ทราบมากนัก และยังไม่มีการบอกถึงความสำคัญหรือจุดที่เช็กอินให้กับนักท่องเที่ยวสำหรับการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีขึ้นควรจะมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและให้เผยแพร่โฆษณา มากขึ้นเพื่อเป็นการจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาท่องเที่ยว

มุมมองและความคิดเห็นของคนในชุมชนในการพัฒนาเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวยังคงมีสภาพที่ สมบูรณ์และพร้อมรองรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

สำหรับแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีอีกที่หนึ่งที่ได้เดินทางไปคือวัดโขลงสุวรรณคีรีจังหวัด ราชบุรีเป็นโบราณสถานหมายเลข 18 จากการใช้เข้าท่องเที่ยวในสถานที่ดังกล่าวจะเกิดความ ประทับใจที่มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน และมีตลาดวัดคูบัวและมีการจัดงาน แสดงเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับนักท่องเที่ยวและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาชมสำหรับการพัฒนาให้ ดีขึ้นการเปิดพิพิธภัณฑสถานให้เร็วกว่านี้เนื่องจากไปแล้วถ้าไม่ได้เข้าโดยเฉพาะในวันเสาร์อาทิตย์ที่มี นักท่องเที่ยวจำนวนมากกว่าวันธรรมดาร้านค้าที่มาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในตลาดคูบัวให้มีสินค้าประเภท OTOP ที่เป็นของท้องถิ่นที่มาจำหน่ายเพื่อเพิ่มเสน่ห์ให้กับสถานที่ดังกล่าว

มุมมองและความคิดเห็นของผู้ประกอบการเอกชนต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

นักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดกาญจนบุรีจะท่องเที่ยวตามรีวิวที่เขียนในเว็บไซต์ต่างๆ เฟสบุ๊กต่าง ๆ การท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่จะเน้นการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น สะพานแม่น้ำแคว เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จะท่องเที่ยวสถานที่ที่เป็นที่รู้จักเท่านั้น โดยประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีส่วนใหญ่ยังไม่มีทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทวารวดี บางคนก็ทราบข้อมูลพื้นฐานบ้าง และบางคนก็ทราบข้อมูลน้อย หากประชาชน และนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดกาญจนบุรีมากขึ้น โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับอารยธรรมทวารวดี จะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับคนในพื้นที่ และเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และอนุรักษ์ธรรมชาติ และการทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ทวารวดีจะเพิ่มการท่องเที่ยวกับจังหวัดที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวจะมาเที่ยวแบบ One Day Trip โดยมุ่งไปที่ศิลปะต่างๆ ภายในจังหวัดมากกว่าท่องเที่ยวแนวประวัติศาสตร์ เนื่องจากแหล่งประวัติศาสตร์ในจังหวัดมีค่อนข้างน้อย ทำให้คิดว่า แหล่งประวัติศาสตร์ภายในจังหวัดยังไม่ถือว่าเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัด แต่ปัจจุบันเริ่มมีการผลักดันให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวตามแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดเพิ่มมากขึ้น

มุมมองและความคิดเห็นของภาครัฐในการพัฒนาเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวยังคงมีสภาพที่สมบูรณ์และพร้อมรองรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ภาครัฐและภาคเอกชนมีความคิดเห็นตรงกันว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มาจากการใส่ใจสิ่งแวดล้อม และมีวิถีชีวิตเฉพาะที่มีรากฐานมาจากอดีต จึงเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมากและส่งผลให้เศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้น

นอกจากนี้ภาครัฐมีความคิดเห็นว่าการท่องเที่ยวทำให้สังคมมีความเปลี่ยนแปลงไป มีการจ้างแรงงานในพื้นที่ รวมไปถึงแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ตามมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นจะทำให้สูญเสียความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิมไป

สำหรับการจะปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถาน ไม่ว่าจะเป็น โบราณสถาน บ้านคูบัว โบราณสถานวัดพระประโทนเจดีย์ หรือ โบราณสถานที่ต่างๆ มีข้อจำกัดในการพัฒนาและปรับปรุงไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ และกฎ ระเบียบข้อบังคับ ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงและพัฒนาเท่าที่ควร ดังนั้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรประชุมหรือหารือร่วมกัน เพื่อใช้เป็นมติและเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาออกระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภายในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อทำให้ชุมชนตระหนักในการร่วมกันบำรุงรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมอย่างสม่ำเสมอ

วิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกและการระดมความคิด

จากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า การดูแลพื้นที่เรียบร้อยและสะอาดดี มีการจัดเก็บกวาดพื้นที่บริเวณรอบโบราณสถานอย่างดี ไม่พบเศษขยะ มีการรดน้ำต้นไม้รอบๆ รวมถึงมีป้ายประชาสัมพันธ์ในการรักษาความสะอาด ค่าเข้าชมก็ไม่แพงสามารถเข้าชมได้ทุกเพศทุกวัย มี

แผ่นพับที่มีเนื้อหาบรรยายในส่วนของคุณข้อมูลสำหรับการศึกษา มี QR Code สำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้แหล่งข้อมูลยังไม่เป็นที่น่าสนใจ การจัดการแสดงไม่มีความน่าดึงดูดในการเข้าชม ขาดบุคลากรผู้ที่จะมาอธิบายเรื่องราวต่างๆ กรณีที่เกิดคำถาม ป้ายการแสดงข้อมูลยังคงเป็นรูปแบบเดิมๆ ควรพัฒนาให้ทันต่อยุคสมัยและเพิ่มความน่าสนใจ นักเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวจะมาเที่ยวแบบ One Day Trip โดยมุ่งไปที่ศิลปะต่างๆ ภายในจังหวัดมากกว่าท่องเที่ยวแนวประวัติศาสตร์ เนื่องจากแหล่งประวัติศาสตร์ในจังหวัดมีค่อนข้างน้อย ทำให้คิดว่าแหล่งประวัติศาสตร์ภายในจังหวัดยังไม่ถือว่าเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในจังหวัด

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเชิงนโยบายการวางแผนเพื่อการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน จะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยจะพิจารณาประเด็นที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อยมาจัดทำแนวทางประกอบไปด้วยแผนการพัฒนาศักยภาพการบริหารแหล่งท่องเที่ยว 2 แผนที่น่าสนใจซึ่งการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ 1 การจัดการการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการกระจายรายได้ให้กับคนในชุมชน ประกอบด้วย 3 วิธี ดังต่อไปนี้

1. โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนที่นักท่องเที่ยวยังไม่รับรู้ โดยการสร้างเรื่องราวของการท่องเที่ยวทวารวดีให้เชื่อมโยงจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่เพื่อการกระจายนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการ

2. โครงการจัดทำสร้างเส้นทางการเดินทางในพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะที่เป็นทางเข้าและทางออก คนละเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและมีความเป็นระเบียบ ป้องกันความแออัดในพื้นที่

3. โครงการจัดทำคู่มือแผ่นพับและวีดิทัศน์เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และการปฏิบัติตัวที่ดีของนักท่องเที่ยวในการเข้าเยี่ยมชม โดยให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและรับรู้ถึงอัตลักษณ์ของชุมชน

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ 2 การเฝ้าระวังและรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้ยั่งยืนและคงอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงภายในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อส่งเสริมระบบการท่องเที่ยวในการรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน ท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว ด้วยการลดขยะในพื้นที่ด้วยการนำมาเป็นส่วนลดกับร้านค้าหรือชุมชนที่เข้าร่วมโครงการสนับสนุนนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐ

2. การสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดของคนในชุมชนโดยการจัดตั้งกลุ่มผู้นำอาสาพิทักษ์สิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนนอกสถานที่โดยใช้ฐานแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเป็นสื่อการเรียนรู้ จัดทำคู่มือท่องเที่ยวในท้องถิ่นสำหรับ นักเรียน/เยาวชนภาคสนาม: “เรื่องเล่าย้อนหลังประวัติศาสตร์อารยธรรมทวารวดี”

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ในการนำเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี การวิจัยมีการสรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

จากการแจกแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน สรุปได้ดังต่อไปนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีสถานภาพครอบครัวสมรส จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.30

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีของนักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน มาเป็นจำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 กิจกรรมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยการศึกษาวัฒนธรรม จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 63.30 พฤติกรรมการพักค้างคืนพักภายนอกแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 เดินทางท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มากับครอบครัว/ญาติ จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 49.30 จำนวนคนร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว 1-3 คน จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.80 ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว รถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 70.80 ค่าใช้จ่ายในการของท่านในการท่องเที่ยว ไม่เกิน 3,000 บาท จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.20

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี นักท่องเที่ยว มีระดับการตัดสินใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 สำหรับ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .61 และมีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่ครบครัน มาเป็นอันดับอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .73

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .36 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .44 สำหรับ ด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวมา เป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 และด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการเข้าถึงแหล่งพื้นที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .44 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่าทางเดินไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 สำหรับ การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความสะดวก มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 และทางเดินขึ้นไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .67

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดกิจกรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .57 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่ากิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่ มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 สำหรับ การจัดเก็บข้อมูลเพื่อสามารถชมกิจกรรมอย่างชัดเจนทำให้เกิดการเรียนรู้ มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .73 และ มีกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .52 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 สำหรับ การกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .75 และมีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยธรรมชาติ และมีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .84

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า สภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสวยงามมาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .62 สำหรับ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดียังคงมีความอุดมสมบูรณ์ มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .69 และอากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเย็นสบาย ไม่หนาวหรือร้อนจนเกินไปมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .39 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 สำหรับ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .55 และด้านบุคลากร มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .54 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า การจัดทำเอกสาร/ป้าย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .59 สำหรับ การแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 และมีการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบผู้มีพฤติกรรมทำลายธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .77

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า การร่วมมือกับคนในชุมชนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60 สำหรับ ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้างมาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .66 และ การก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์

ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น มาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .56 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .63 สำหรับ เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .71 และ เจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83

จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .42 เมื่อพิจารณาในรายข้อ พบว่า สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .74 สำหรับ มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว มาเป็นอันดับ 2 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .64 และมีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำมาเป็นอันดับสุดท้าย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .84

จากสมมติฐานงานวิจัยในข้อที่ 1 ที่ได้ตั้งไว้ว่าการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี คณะผู้วิจัยดำเนินการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี พบว่า ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 ดังนั้น สรุปได้ว่าจากการตั้งสมมติฐาน คณะผู้วิจัยจะดำเนินการปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .707 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีรายด้าน มีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ดังต่อไปนี้ การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .571 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .477 ด้านบุคลากร ค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .546 ด้านการจัดการบริการค่า Sig. (2 - tailed) เท่ากับ .000 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .617 สรุปได้ว่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีรายด้านมี

ความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากสมมติฐานในข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงปัจจัยด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่สามารถทำนายผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ที่ได้ตั้งไว้ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัว มีตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และ ด้านการบริหารจัดการบริการ มีอิทธิพลในเชิงบวกกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี และมีตัวแปรอิสระ 4 ตัว ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน และ การจัดการบริการด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่ดีที่สุด และได้โมเดลที่สมการการถดถอยมีคุณภาพในการพยากรณ์

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระด้วยวิธีลดตัวแปร ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (0.168Cka) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (0.110Cca) ด้านบุคลากร (0.117Per) และ ด้านการบริหารจัดการบริการ (0.282Sem) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของสมการถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรด้วยวิธีลดตัวแปร (Backward Elimination) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทุกตัวส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) สมการการวิเคราะห์การถดถอยของตัวแปรรูปแบบจากสมการวิเคราะห์ตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

$$\hat{y} = 1.363 + (0.168Cka) + (0.110Cca) + (0.117Per) + (0.282Sem)$$

สรุปได้ว่าถ้าค่าการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลทำให้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพิ่มขึ้น เท่ากับ 2.04 หน่วย

ดังนั้น สรุปได้ว่าจากการตั้งสมมติฐาน คณะผู้วิจัยจะดำเนินการปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ปัจจัยการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน จากการศึกษาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ดังนี้

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .707 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าสามารถการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีสูงขึ้นไปด้วย จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวพบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน มาเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีวางแผนเพื่อพัฒนา ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว จากการศึกษาความประทับใจในการได้เยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าว เป็นแหล่งความรู้ที่ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอารยธรรมทวารวดี และเห็นว่าการดูแลพื้นที่ค่อนข้างเรียบร้อยและสะอาดดี มีการจัดเก็บกวาดพื้นที่บริเวณรอบโบราณสถานอย่างดี ไม่พบเศษขยะ มีการรดน้ำต้นไม้รอบๆ รวมถึงมีป้ายประชาสัมพันธ์ในการรักษาความสะอาด ค่าเข้าชมก็ไม่แพงสามารถเข้าชมได้ทุกเพศทุกวัย มีแผนพับที่มีเนื้อหาบรรยายในส่วนข้อมูลสำหรับการศึกษา มี QR Code สำหรับนักท่องเที่ยวได้รับความรู้แล้ว ซึ่งถือว่าหน่วยงานมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการให้กับนักท่องเที่ยวโดยจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีรายละเอียดในการแสดงให้เห็นถึงความ เป็นมาของซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่พบว่าการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ด้านการจัดการบริการมีผลทำให้แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีดีขึ้น ดังผลของค่าสถิติค่า การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (0.168Cka) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (0.110Cca) ด้านบุคลากร (0.117Per) และ ด้านการจัดการบริการ (0.282Sem) สรุปได้ว่า ถ้าค่าการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลทำให้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพิ่มขึ้น เท่ากับ $1.363 + (0.168) + (0.110) + (0.117) + (0.282) = 2.04$ หน่วย และถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดีจะทำให้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดีไปด้วย

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาสนับสนุนในการอภิปราย

ผลการวิจัยอีกทั้งนำแนวคิดของนักวิชาการและงานวิจัยต่างๆ มาสนับสนุนข้อมูลการวิจัย การพัฒนา ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน จากการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ดังนี้

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ .707 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ถ้าสามารถจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีได้อย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวมีสูงขึ้นไปด้วย ซึ่งจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวพบว่า ด้านการจัดการบริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาในรายชื่อ พบว่า สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และมีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .84 สอดคล้องกับ The World Tourism Organization หรือชื่อย่อว่า (UNWTO, 2016) กล่าวถึง การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน โดยการให้ความเคารพกับสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน รักษาสิ่งก่อสร้างและมรดกทางวัฒนธรรม รวมถึงการรับรู้ถึงคุณค่าทางประเพณีให้คงอยู่เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม และถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ดีจะทำให้ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดีไปด้วย นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ข้อมูลที่ได้จากนักท่องเที่ยวพบว่า จากการเยี่ยมชมมีความประทับใจในการได้เยี่ยมชมสถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งความรู้ที่ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของอารยธรรมทวารวดี และเห็นว่าการดูแลพื้นที่ค่อนข้างเรียบร้อยและสะอาดดี มีการจัดเก็บกวาดพื้นที่บริเวณรอบโบราณสถานอย่างดี แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้และยังไปในทิศทางเดียวกับกรมการท่องเที่ยว (2558, น. 4) ได้กำหนดองค์ประกอบพื้นฐานมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ไว้การจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและการจัดการด้านการท่องเที่ยว

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวแปรการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีส่งผลต่อ ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรอิสระการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (ได้ค่า Sig. น้อยกว่า .05) ได้แก่ ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (0.168Cka) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (0.110Cca) ด้านบุคลากร (0.117Per) และ ด้านการบริหารจัดการบริการ (0.282Sem) สรุปได้ว่า ถ้าค่าการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ เพิ่มขึ้น 1 หน่วยจะส่งผลทำให้ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพิ่มขึ้น เท่ากับ $1.363 + (0.168) + (0.110) + (0.117) + (0.282) =$

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำให้ได้ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชนโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวต้องร่วมมือกับภาครัฐ และชุมชน ในการวางนโยบายการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการกระจายนักท่องเที่ยวไปแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์และเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนที่อยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวและคำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติ วัฒนธรรมที่อยู่รอบบริเวณแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ทางรายได้หรือกำไรที่จะได้จากการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว

2. การสร้างเรื่องราวของการท่องเที่ยวทวารวดีให้เชื่อมโยงจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจากพื้นที่หนึ่งไปยังอีกพื้นที่ ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงการมีอยู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้กับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชนการลดขยะในพื้นที่ด้วยการนำมาเป็นส่วนลดกับร้านค้าหรือชุมชนที่เข้าร่วมโครงการสนับสนุนนโยบายจากหน่วยงานภาครัฐเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอีกทั้งยังเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีกับนักท่องเที่ยวไม่สร้างมลภาวะให้กับแหล่งท่องเที่ยวภายหลังที่เดินทางกลับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
2. ความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้สนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้
3. ศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวรองของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทวารวดี ที่มีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ประจำปี 2561*. . สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2562. จาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=509&filename=index
- กุลทิกา วิบูลย์ปิ่น. (2560). พฤติกรรมและทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดบริการในแหล่งท่องเที่ยวที่มีบทเรียนจากความสูญเสีย อุบัติภัยและมรณภัย: กรณีศึกษา พิพิธภัณฑสถานแพทย์ศิริราช. *Dusit Thani College Journal*, 11(2) May - August 2017 หน้า 99-100.
- จิราภรณ์ แก้วมณี. (2557). *การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบ้านหัวเขาจีน อำเภอปากท่อจังหวัดราชบุรี*. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินดา ขลิบทอง. (2559). แนวทางพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 12(2) 2559.
- พรหมภัสสร ชุณหบุญญทิพย์. (2560). การท่องเที่ยวชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพื้นที่ชุ่มน้ำหนองไชยวาน บ้านดอนแดง อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13 (2) ปี 2560.
- พัชรินทร์ จังประเวศน์. (2560). ความต้องการของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 12(1) มกราคม-มิถุนายน 2560.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี. (2556). การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอควนโดนและบ้านโดนปานัน อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 27(83): 97-112.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2556). *การท่องเที่ยวชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- รัมภากัด ฤกษ์วีระวัฒนา. (2561). *การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์.
- รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์. (2558). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: เพรินซ์ข้าหลวง.
- ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2) ปี 2560.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2561). *ท่องเที่ยวไทย: โจทย์ใหม่ด้านนโยบาย*. กรุงเทพฯธุรกิจฯ สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2561 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/643985>.

- สรารวรรณ เรื่องกัลปวงค์ และอรรณพ เรื่องกัลปวงค์. (2560). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิจัย มสค สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ฉบับที่ 3 เดือนตุลาคม - ธันวาคม 2560.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). *รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ.
- สำนักงานจังหวัดกระบี่. (2560). *หลักการของการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2561, จาก www.krabi.go.th/krabi2015/m_file/lifetravel/25.pdf.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *รายงานสถิติการท่องเที่ยวประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ.
- สุดา สุวรรณภรณ์. (2560). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยว เกาะช้าง จังหวัดตราด. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 9(3) ประจำเดือนกันยายน - ธันวาคม 2560.
- วิวัฒน์ จันท์กิ่งทอง. (2558). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง จังหวัดสงขลา*. รายงานประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6. วันที่ 26 มิถุนายน 2558 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- วัลย์พร ธีวระกุลไพบูลย์. (2557). *พฤติกรรมนักท่องเที่ยว*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2562). *ศิลปะทวารวดี*. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562. จาก http://acit.npru.ac.th/webdev/u_news/download.php?file=20131008104259_acitTue104259.pdf.
- อุดมลักษณ์ เพ็ญนรพักต์. (2560). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*. 12(1) กรกฎาคม-ธันวาคม 2560.
- อารยา จันท์สกุล. (2561). *Overtourism ผลกระทบและแนวทางการจัดการเพื่อความยั่งยืน*. ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2562. จาก https://www.bot.or.th/Thai/Monetary Policy/Southern/DocLib/Tourism_Growth_Engine.pdf.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) สำนักบริหารยุทธศาสตร์ งานแผนยุทธศาสตร์องค์กรฯ. (2559). *มูลค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว “รัฐขาดทุนหรือกำไร” เมื่อจำเป็นต้องพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความอยู่ดีมีสุขแก่ประชาชน*. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการ DASTA Forum 2016. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

- APEC International Centre for Sustainable Tourism (AICST). (2006). *Tourism Risk Management—An Authoritative Guide to Managing Crises in Tourism*. Australian Government DECEMBER 2006, p.6.
- Aref, F. (2011). Sense of Community and Participation for Tourism Development. *Life Science Journal*. 8 (1): p.20-25.
- Aref, F.; Ma'rof, R. and Sarjit, S. G. (2010). Dimensions of Community Capacity Building: A Review of Its Implications in Tourism Development. *Journal of American Science*. 6 (1): p.172-180.
- Boonyaphak, Wiwatchai. (2007). The Impact of Tourism Industry in Cultural Heritage. *Tourism Journal*, 4 (October), p.31-38.
- Chaithawat Siribowonphitak. (2016). *Potential Development of Cultural Heritage Tourism of Ancient Remains in Maha Sarakham*. Veridian E-Journal, Silpakorn University. Volume 11 Number 4 January-June 2018. p.814. (in Thai)
- Chantaranamchoo, Rattanapongpinyo, Ratsasanasart, (2014). Development Strategic for Cultural Tourism Relevant to the Asean Community Based on the Creative Economy of Four Dvaravati Provinces. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 34(4), p.1-15. (in Thai)
- Collier, A. & Harraway, S. (1997). *Principles of Tourism*. Auckland: Longman.
- Cohen, Erik. (1979). A Phenomenology of tourist experiences. *Sociology Journal*, (13), 179-201.
- John Flecher and bas Amelung. (2013). *Tourism and Principle and Practice*. Italy. Pearson education Limited.
- Hongpakdee, Seubpong. (2013). The Survey of Traditional Communities that are Significance in Culture in Ubon Ratchathani Province for the Creation of Alternative Tourism. *Journal of Cultural Approach*, 14(26), p. 32-43. (in Thai)
- Paul Peeters et al. (2018). *Research for TRAN Committee -Overtourism: impact and possible policy responses*. Policy Department for Structural and Cohesion Policies Directorate-General for Internal Policies. October 2018. p.38.
- Khunsong, Saritpong. (2012). *Drawings of Dvaravati People Life*. Bangkok: Muang Boran Press. pp. 43-98)
- NIK Dewi, I P Astawa, I W Siwantara, and I G A B Mataram. (2018). *Exploring the potential of cultural villages as a model of community based tourism*. IOP Conf. Series: Journal of Physics: Conf. Series 953 (2018) 012072 p. 1-8 doi :10.1088/1742-6596/953/1/012072.

- Nana Srithammasak. (2018). The Study of Foreign Tourists Behavior towards Taling-Chan Floating Market. *Journal of thai hospitality & tourism*. 13(1) Jan -June 2018.
- Nuchpravee Likitsarun et al. (2019). The Potentials of Tourism Attraction in Phichit Province. *Journal of thai hospitality & Tourism*. 14(1) (Jan–Jun 2019) p.28-41.
- Pike, Steven D. (2008). *Destination Marketing: anintegrated marketing communication approach*. Butterworth-Heinmann. Burlington, MA.
- Rasoolimanesh, S. M., Ringle, C. M., Jaafar, M, & Ramaya, T. (2016). Urban vs. rural destinations: Residents' perceptions, community participation and support for tourism development. *Tourism Management*, 60 (2017), 147-158.
- Saara Taiminen. (2018). *The negative impacts of overtourism on tourism destination from environmental and socio-cultural perspectives*. Degree Thesis International Business university of London.
- Schroth, O. G. (2007). From Information to Participation: Interactive Landscape Visualization as a Tool for Collaborative Planning. Doctoral Dissertation, TU Hamburg-Harburg M.A., University of Newcastle upon Tyne.
- Šegota, T., Mihalič, T. & Kuščer, K. (2016). The impact of residents' informedness and involvement on their perceptions of tourism impacts: The case of Bled. *Journal of Destination Marketing and Management*, (Online), 2016.
- Solomon, M. R. (2007). *Consumer behavior: Buying, Having and Being*. Auburn University.
- Sustainable Tourism. (2014). *About Sustainable Tourism*. [Online]. Available: <http://www.sustainabletourism.net> [28 May 2016].
- Srirathu, Vipra. (2008). *Eco-tourism Potential of Amphoe Khao Kho Phetchabun Province*. Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management. Srinakarinwirot University. Bangkok.
- Supattra Huabcharoen. (2017). Behavior and Satisfaction of Tourists in Thailand : Case Study of Khlong Phadung Krung Kasem Floating Market Dusit Area, Bangkok. *Journal of thai hospitality & tourism*. 12(2) (June _Dec).
- Tourism Western Australia. (2008). Five A's of Tourism. Retrieved 25 May 2019, from http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/pdf/Quickstart_five%20A's%20of%20TourismLOW.pdf.

- Warinthorn Phuditthanawong and Rungjarat Hutacharoen. (2016). Influential factors on tourism potential of Buddhist temples: Case study of Buddhist temples in cultural conservation zone of Bangkok Metropolitan Administration. .Veridian E-Journal, Silpakorn University. 9(3) September – December 2016. pp. 1527–1538. (inThai)
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. Newyork : Harper and Row Publication. p.125.
- Zhu Chunping. (2015). *Chinese Tourists-behavior and satisfaction with their visit to Pattaya, Chonburi province*. North Bangkok University. Bangkok.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Reliabilities) แบบรายด้าน

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (tla)	.972
2. การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ (tlb)	.966
3. การจัดกิจกรรม (tlc)	.967
4. ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว (tld)	.963
5. สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว (tle)	.964
6. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (tlf)	.963
7. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (tlg)	.964
8. ด้านบุคลากร (tlh)	.965
9. ด้านการจัดการ (tli)	.965
คะแนนรวมในทุกด้าน	.969

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
tla	31.2754	20.640	.719	.972
tlb	31.3171	20.003	.843	.966
tlc	31.3004	20.090	.822	.967
tld	31.3393	19.998	.920	.963
tle	31.1861	20.122	.909	.964
tlf	31.2871	19.671	.926	.963
tlg	31.2471	19.450	.894	.964
tlh	31.1052	20.015	.873	.965
tli	31.2790	19.874	.908	.965

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (Reliabilities) แบบรายข้อ

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (tla)	.972
1. ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.989
2. ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.989
3. ความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย	.989
4. มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่ครบครัน	.989
การเข้าถึงแหล่งพื้นที่ (tlb)	.966
1. การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก เช่น มีป้ายบอกทางสำหรับการเดินทาง	.988
2. ทางเดินไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก	.989
3. ทางเดินขึ้นไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย	.988
4. ทางเดินเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความเหมาะสม	.989
การจัดกิจกรรม (tlc)	.989
1. มีการจัดเก็บข้อมูลหรือแสดงเพื่อสามารถชมกิจกรรมอย่างชัดเจนทำให้เกิดการเรียนรู้	.989
2. มีการจัดกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสถึงความเป็นมาของอารยธรรม	.989
3. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	.988
4. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่	.988
5. มีกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม	.989
ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว (tld)	.963
1. มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว	.989
2. มีการจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทาง	.988
3. มีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว	.988
4. มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยธรรมชาติ และมีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า	.988

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย
5. การพักค้างแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย	.989
6. มีการจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว	.988
สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว (tle)	.964
1. สภาพแวดล้อมและทิวทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสวยงาม	.989
2. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดียังคงมีความอุดมสมบูรณ์	.989
3. มีการพัฒนา หรือปรับปรุงบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและเตรียมพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	.988
4. อากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีบริสุทธิ์สดชื่น ปราศจากมลภาวะ	.989
5. อากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเย็นสบายไม่หนาวหรือร้อนจนเกินไป	.988
6. บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีการจัดบรรยากาศที่ดี	.988
7. การตกแต่งอาคารที่พักมีความกลมกลืนไปกับธรรมชาติ	.988
ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก (tlf)	.963
1. มีการจัดทำเอกสาร/ป้าย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	.988
2. มีการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.988
3. มีการแจ้งกฎระเบียบเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.988
4. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.988
5. มีการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบผู้มีพฤติกรรมทำลายธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.988
ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน (tlg)	.964
1. มีการร่วมมือกับคนในชุมชนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	.988
2. มีการรณรงค์ให้คนในชุมชนกำหนดระเบียบขึ้นเพื่อรักษาธรรมชาติ	.988
3. มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงาน	.988

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย
4. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากท้องถิ่น	.988
5. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้าง	.988
ด้านบุคลากร (tlh)	.965
1. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย	.988
2. เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว	.989
3. เจ้าหน้าที่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว	.988
4. เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ	.988
5. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว	.988
6. เจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการ	.988
7. มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว	.988
ด้านการจัดการ (tli)	.965
1. สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว	.989
2. มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว	.988
3. มีห้องน้ำไว้บริการเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ	.988
4. มีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำ	.988
5. มีการจัดเตรียมถังขยะหรือจุดทิ้งขยะไว้เพียงพอ	.989
6. มีความพร้อมของสาธารณูปโภคในการให้บริการนักท่องเที่ยว (น้ำใช้ ไฟฟ้า สัญญาณไวไฟ)	.989
7. มีการจัดบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม	.988
8. มีการจัดตั้งจุดเหตุฉุกเฉินสำหรับการติดต่อสื่อสารไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างพอเพียง	.988
9. มีการจัดเตรียมพาหนะในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก	.988
10. มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงวันเวลาตามฤดูกาล	.988

ตัวแปร	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย
11. มีการบริหารจัดการด้านอาหาร น้ำดื่มในการบริการนักท่องเที่ยว	.988
12. มีระบบในการบริหารจัดการขยะในการแบ่งประเภทของขยะ	.988
13. มีการจัดสถานที่ในการจำหน่ายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว	.989
14. มีการจัดการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว	.988

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินเครื่องมือวิจัย

ลำดับ ที่	รายชื่อ - นามสกุล	สังกัดหน่วยงาน
1.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลลดา มงคลวนิช	ภาควิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
2.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริจินต์ วงศ์จารุพรรณ	ภาควิชาการจัดการการผลิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพริน เวชัญญะกุล	โรงเรียนการท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามงานวิจัย

แบบสอบถาม

แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยซึ่งได้รับการอุดหนุนวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน
2. แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวน 4 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
 - ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
 - ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
 - ตอนที่ 4 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. แบบสอบถามฉบับนี้จะใช้ประโยชน์ในงานวิจัยและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น จะไม่เกิดผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใดผู้วิจัยหวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี และขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิรัฐ ชวนชม และคณะ
คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
โทร 080-959-6886

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

โปรดประเมินพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีของท่านต่อไปนี้โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1. ท่านเคยเดินทางมาที่แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมาก่อนหรือไม่

- ไม่เคย ครั้งนี้เป็นครั้งแรก เคย ครั้งนี้เป็นครั้งที่.....

2. วัตถุประสงค์ของท่านในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน ท่องเที่ยวแบบผจญภัย
 สัมผัสและชื่นชมธรรมชาติ ท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้
 ท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงชีวิตประจำวัน ทำสารคดีและทำรายการท่องเที่ยว
 อื่นๆ โปรดระบุ

3. กิจกรรมของท่านระหว่างการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การศึกษาวัฒนธรรม การศึกษาโบราณคดี
 การศึกษาประวัติศาสตร์ การเดินทางตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติ
 อื่นๆ โปรดระบุ

4. พฤติกรรมของท่านในการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

4.1 ท่านมีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เว็บไซต์ของอุทยานฯ วารสารด้านการท่องเที่ยว
 เอกสารแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของอุทยานฯ เพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก
 ป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณแหล่งท่องเที่ยว
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

4.2 พฤติกรรมการพักค้างคืน

- ที่พักภายในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน.....คืน
 ที่พักภายนอกแหล่งท่องเที่ยว จำนวน.....คืน
 ไม่ค้าง

4.3 ผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

- เดินทางคนเดียว (ข้ามไปตอบข้อ 4.5) มากับครอบครัว/ญาติ
 มากับเพื่อน/คนรัก
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

4.4 จำนวนคนร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

- 1 - 3 คน 4 - 6 คน 7 - 9 คน
 ตั้งแต่ 9 คนขึ้นไป

4.5 ลักษณะการเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

- รถยนต์ส่วนบุคคล รถยนต์เช่า รถจักรยานยนต์
 รถโดยสารประจำทาง อื่นๆ โปรดระบุ

4.6 ค่าใช้จ่ายของท่านในการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

- ไม่เกิน 3,000 บาท 3,001 – 6,000 บาท 6,001 – 9,000 บาท
 9,001 – 12,000 บาท มากกว่า 12,000 บาทขึ้นไป

4.7 สาเหตุที่เดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ความคุ้มค่าจากการท่องเที่ยว อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว
 ได้รับคำแนะนำจากญาติและคนรู้จัก ชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว
 อื่นๆ (โปรดระบุ)

หรือ 4.8 พฤติกรรมการเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีของท่าน

พฤติกรรมกรเลือกมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยว อารยธรรมทวารวดี	ระดับพฤติกรรม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
2. ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
3. การเดินทางอยู่ไม่ไกลจากถิ่นที่พำนัก					
4. ความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย					
5. มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่ครบครัน					
6. อยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น					
7. ได้รับคำแนะนำจากเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก					
8. อื่นๆ โปรดระบุ					

ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

โปรดพิจารณาความคิดเห็นของท่านต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
การเข้าถึงแหล่งพื้นที่					
1. การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก เช่น ถนน ป้ายบอกทาง					
2. ทางเดินไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสะดวก					
3. ทางเดินขึ้นไปแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย					

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
4. ทางเดินเพื่อชมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความเหมาะสม					
การจัดกิจกรรม					
1. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้เกิดการเรียนรู้					
2. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้เกิดการรักวัฒนธรรม					
3. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีช่วยในการปลูกจิตสำนึกในการรักสิ่งแวดล้อม					
4. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
5. กิจกรรมแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีทำให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ใหม่					
6. มีกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม					
ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีจุดบริการนักท่องเที่ยวที่เพียงพอในการให้บริการนักท่องเที่ยว					
2. มีการจัดตั้งจุดตรวจของเจ้าหน้าที่บริเวณเส้นทาง					
3. มีการกำหนดพื้นที่ที่เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยว					
4. มีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยธรรมชาติ					
5. มีความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำป่า ดินถล่ม ไฟไหม้ป่า					
6. การพักค้างแรมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความปลอดภัย					
7. มีการจัดเตรียมบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว					
สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว					
1. สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีความสวยงาม					
2. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดียังคงมีความอุดมสมบูรณ์					
3. บริเวณแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีมีการดูแลรักษาความสะอาด					

ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
4. อากาศภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีบริสุทธิ์ สดชื่น ปราศจากมลภาวะ					
5. บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีการจัดบรรยากาศที่ดี					
6. การตกแต่งอาคารที่พักมีความกลมกลืนไปกับธรรมชาติ					

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

โปรดพิจารณาความคิดเห็นของท่านต่อศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก					
1. มีการจัดทำเอกสาร/ป้าย สื่อความหมายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว					
2. มีการแนะนำนักท่องเที่ยวให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
3. มีการแจ้งกฎระเบียบเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
4. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
5. มีการแจ้งเจ้าหน้าที่เมื่อพบผู้มีพฤติกรรมทำลายธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน					
1. มีการร่วมมือกับคนในชุมชนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี					
2. มีการรณรงค์ให้คนในชุมชนกำหนดระเบียบขึ้นเพื่อรักษาธรรมชาติ					
3. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้หรือเงินเดือนจากการถูกจ้างงาน					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
4. มีการก่อตั้งองค์กรหรือโครงการอนุรักษ์ต่างๆ ที่เกิดจากแนวคิดของคนในท้องถิ่น					
5. ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีรายได้จากการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รถรับจ้าง					
ด้านบุคลากร					
1. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ เรียบร้อย					
2. เจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว					
3. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว					
4. เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวด้วยความเต็มใจ					
5. เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว					
6. เจ้าหน้าที่พร้อมรับฟังความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและนำไปปรับปรุงการให้บริการ					
7. มีเจ้าหน้าที่ตรวจตราและให้คำแนะนำในการปฏิบัติตนแก่นักท่องเที่ยว					
ด้านการบริหารจัดการ					
1. สถานที่จอดรถมีเพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว					
2. มีป้ายสื่อความหมายและเครื่องหมายบอกเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ชัดเจนให้กับนักท่องเที่ยว					
3. มีห้องน้ำไว้บริการเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ					
4. มีบุคลากรในการดูแลทำความสะอาดห้องน้ำ					
5. มีการจัดเตรียมถังขยะหรือจุดทิ้งขยะไว้เพียงพอ					
6. มีความพร้อมของสาธารณูปโภคในการให้บริการนักท่องเที่ยว (ระบบน้ำใช้ ไฟฟ้า สัญญาณไวไฟ)					
7. มีการจัดบริเวณสำหรับนักท่องเที่ยวนั่งพักผ่อนหรือรับประทานอาหารอย่างเหมาะสม					
8. มีการจัดตั้งจุดเหตุฉุกเฉินสำหรับการติดต่อสื่อสารไว้ให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างพอเพียง					
9. มีการจัดเตรียมพาหนะในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก					

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
10. มีการกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงวันเวลาตามฤดูกาล					
11. มีการบริหารจัดการด้านอาหาร น้ำดื่มในการบริการนักท่องเที่ยว					
12. มีระบบในการบริหารจัดการขยะในการแบ่งประเภทของขยะ					
13. มีการจัดสถานที่ในการจำหน่ายของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว					
14. มีการจัดการเตรียมความพร้อมในการปฐมพยาบาลให้กับนักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 4 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 30 ปี 31 – 40 ปี มากกว่า 40 ปี

3. ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพครอบครัว

โสด สมรส

5. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัท
 ธุรกิจส่วนตัว/ ค้าขาย อื่นๆ (โปรดระบุ)

6. รายได้ส่วนบุคคล/ต่อเดือน

ไม่เกิน 15,000 บาท 15,001 -20,000 บาท 20,001 -25,000 บาท
 25,001 -30,000 บาท มากกว่า 30,000 บาท

7. แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีที่ท่านเดินทางมาท่องเที่ยว

นครปฐม กาญจนบุรี
 สุพรรณบุรี ราชบุรี

----- ขอขอบพระคุณที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม-----

ภาคผนวก ง

ผลการประเมินเครื่องมือวิจัย

ประเมินเครื่องมือวิจัย
แนวทางพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
โดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน

ตอนที่ 1 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิ			หมายเหตุ
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	
1	1	0	0	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
2	1	1	1	
3	1	1	1	
4	1	1	1	
4.1	1	1	1	
4.2	1	-1	1	
4.3	1	1	1	
4.4	1	-1	1	
4.5	1	1	1	
4.6	1	1	1	
4.7	1	-1	1	
4.8				
4.8.1	1	1	0	
4.8.2	1	1	0	
4.8.3	1	0	0	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
4.8.4	1	1	0	
4.8.5	1	1	0	
4.8.6	1	0	0	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
4.8.7	1	-1	0	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
4.8.8	1	1	-1	ตัดทิ้ง

ตอนที่ 2 ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ข้อ	คะแนน			หมายเหตุ
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	
การเข้าถึงแหล่งพื้นที่				
1	1	1	1	
2	1	1	0	
3	1	1	1	
4	1	0	1	

การจัดกิจกรรม				
1	1	1	-1	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
2	1	1	-1	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
3	-1	1	-1	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
4	1	1	1	
5	1	1	1	
6	0	1	1	
ความปลอดภัยแหล่งท่องเที่ยว				
1	1	1	-1	
2	1	1	1	
3	1	1	1	
4	1	1	1	
5	1	0	1	
6	1	1	1	
สภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว				
1	1	1	1	
2	1	1	1	
3	1	1	-1	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
4	1	1	1	
5	1	1	1	
6	1	1	1	
7	1	1	1	

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี

ข้อ	คะแนน			หมายเหตุ
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	
ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก				
1	1	1	1	
2	1	1	1	
3	1	1	1	
4	1	1	1	
5	1	1	1	
ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน				
1	1	1	0	เพิ่มคำจำกัดความของการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน
2	1	1	0	

ข้อ	คะแนน			หมายเหตุ
	ท่านที่ 1	ท่านที่ 2	ท่านที่ 3	
3	1	1	0	
4	1	1	0	
5	1	1	0	
<u>ด้านบุคลากร</u>				
1	1	1	1	
2	1	1	1	
3	1	1	1	
4	1	1	1	
5	1	1	1	
6	1	1	1	
7	1	1	1	
<u>ด้านการบริหารจัดการ</u>				
1	1	1	1	
2	1	-1	1	ตัดทิ้งหรือเปลี่ยนคำถามในการวิจัย
3	1	0	1	
4	1	1	1	
5	1	0	1	
6	1	1	1	
7	1	1	1	
8	1	1	1	
9	1	1	1	

ตอนที่ 4 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยงที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม
ทวารวดี

ไม่ประเมินค่า IOC

ภาคผนวก จ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย : ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
1	คุณฉัฐพนิต มยุขโชติ	นายกเทศมนตรีตำบลท่าอุโมง จังหวัดสุพรรณบุรี
2	คุณรัชชัย วัฒนไกร	รองนายกเทศมนตรีตำบลท่าอุโมง จังหวัดสุพรรณบุรี
3	คุณสมรัักษ์ คำตรง	ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครปฐม
4	คุณเสริมสุข ประกฤติภูมิ	ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เมืองสิงห์
5	คุณปราจีน เครือจันทร์	ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ราชบุรี
6	คุณรัชดา ชาวนาฟ้า	เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทง
7	คุณเมธี แยมเกษร	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดสุพรรณบุรี
8	คุณพรรณวดี พัฒนจันทร์	เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ องค์การบริหารการ พัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดสุพรรณบุรี

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย : ตัวแทนจากภาคธุรกิจ

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
1	คุณนเรศศักดิ์ ครุฑมานุรัก	ร้านอาหาร ไทยเสรี
2	คุณดรณี แก้วกัลยา	ร้าน OTOP สะพานข้ามแม่น้ำแคว
3	คุณสรายุทธ์ หลายพูนสวัสดิ์	ร้านอาตี๋ โป๊ปปี้
4	คุณฐปนีย์ สุภโรจน	ร้านฟ้าใส ไทยอีสาน
5	คุณนรินทร์พัชร ไพโรจน์สถาพร	ผู้ประกอบการโรงแรม
6	คุณดวงกมล ปฐมพรวิวัฒน์	ร้านอาหารร้านตั้งสะพาน (เจ้าเก่า)
7	คุณชรรณารินทร์ บุญอำไพไชยกุล	ร้านขายของที่ระลึก
8	คุณสมिता ภูเพเนียร	ร้านขายของที่ระลึก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย : ตัวแทนจากชุมชน

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	หน่วยงาน
1	คุณสมบุญ เชี่ยวเซ็น	อดีตผู้ใหญ่บ้านชุมชนเขาพระ ตำบลท้าวอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2	คุณแสง ฝาเงิน	ตัวแทนชุมชนโบราณสถานพงตึก จังหวัดกาญจนบุรี
3	ดร.อุดม สมพร	ผู้ก่อตั้งจิตอาสาภาคีสถาบันบ้านคูบัว จังหวัดราชบุรี
4	พระครูอนุกุล บวรกิจ	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระประโทนเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
5	คุณครุมาลินี เข้มแข็งปรีชานนท์	ครูประจำโรงเรียนวัดพระประโทนเจดีย์ จังหวัดนครปฐม
6	คุณประเทือง บุญยัง	ร้านขายของชุมชนจำหน่ายของที่ระลึก อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทเมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี
7	คุณอำพร สีสุขสาม (ผู้ใหญ่เงาะ)	ผู้ใหญ่บ้านชุมชน
8	คุณภูวเดช ชุมทรัพย์	คนในชุมชน

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย : ตัวแทนจากนักท่องเที่ยว

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เดินทางมาจาก
1	นางสาวกมลวรรณ บงกชเพชร	จังหวัดเพชรบูรณ์
2	นายวิฑูร บุญโพธิ์	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3	นายศิริระวุฒิ เอี่ยมกลิ่น	จังหวัดราชบุรี
4	นายรุ่งโรจน์ พันอยู่พาณิชย์	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
5	นายธนบดี เตชาพงศ์	จังหวัดชลบุรี
6	นางสาวพนิชพันธ์ อรรถรักษ์โกคิน	จังหวัดกาญจนบุรี
7	นางสาวเพ็ญพิชณา หอมจรรยา	จังหวัดกาญจนบุรี
8	นางสาวพรทิพย์ จันทรวงศ์	จังหวัดกาญจนบุรี
9	นางสาวพจนีย์ พงศ์พ้วน	จังหวัดนนทบุรี
10	นายจิรพัฒน์ กองกุล	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
11	นางสาว วราภรณ์ พุทธรักษา	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
12	นายประสิทธิ์พร โคว์สกุล	จังหวัดกรุงเทพมหานคร

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์งานวิจัย : ตัวแทนจากนักท่องเที่ยว

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	เดินทางมาจาก
13	นายอรชุน ทัศนีย์ทอง	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
14	นายสุรเทพ รุ่งฤดีโรสรัตน์	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
15	นางสาวจิตติมา มาตขาว	จังหวัดอุดรธานี
16	คุณ ชเนตตี ยังกง	จังหวัดอุดรธานี

ภาพการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลวิจัย

สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พัฒนาพื้นที่พิเศษ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จังหวัดสุพรรณบุรี

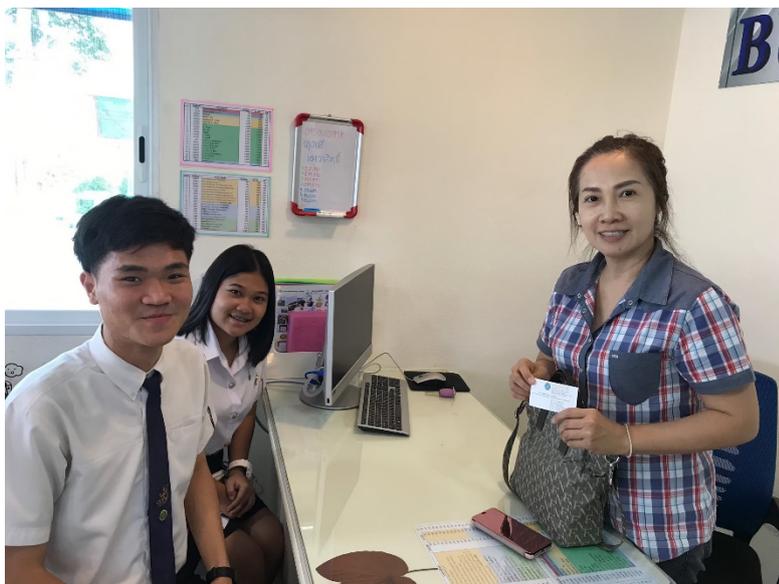
สัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน
คุณอำพร สีสุขสาม (ผู้ใหญ่เงาะ)

สัมภาษณ์คุณรัชดา ชาวนาฟ้า
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทอง

สัมภาษณ์
คุณรัชชัย วัฒนไกร
รองนายกเทศมนตรีตำบลอุ้มถ้อง
จังหวัดสุพรรณบุรี

สัมภาษณ์
คุณนรินทร์พัชร ไพโรจน์สถาพร
ผู้ประกอบการโรงแรม

สัมภาษณ์
คุณฉัฐพนิต มยุขโชติ
นายกเทศมนตรีตำบลอุ้มถ้อง
จังหวัดสุพรรณบุรี

สัมภาษณ์
คุณปราจีน เครือจันทร์
ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
ราชบุรี

สัมภาษณ์
คุณสรยุทธ์ หลายพูนสวัสดิ์
ร้านอาตี๋ โป๊ปี้

สัมภาษณ์
นักท่องเที่ยว
ที่เดินทางมาท่องเที่ยว

ภาคผนวก ฉ

การดำเนินกิจกรรมระดมความคิด

กำหนดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัย
แผนบูรณาการงานวิจัย “การเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการธุรกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมในแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต”

วันเสาร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๙.๐๐ -๑๖.๐๐ น.

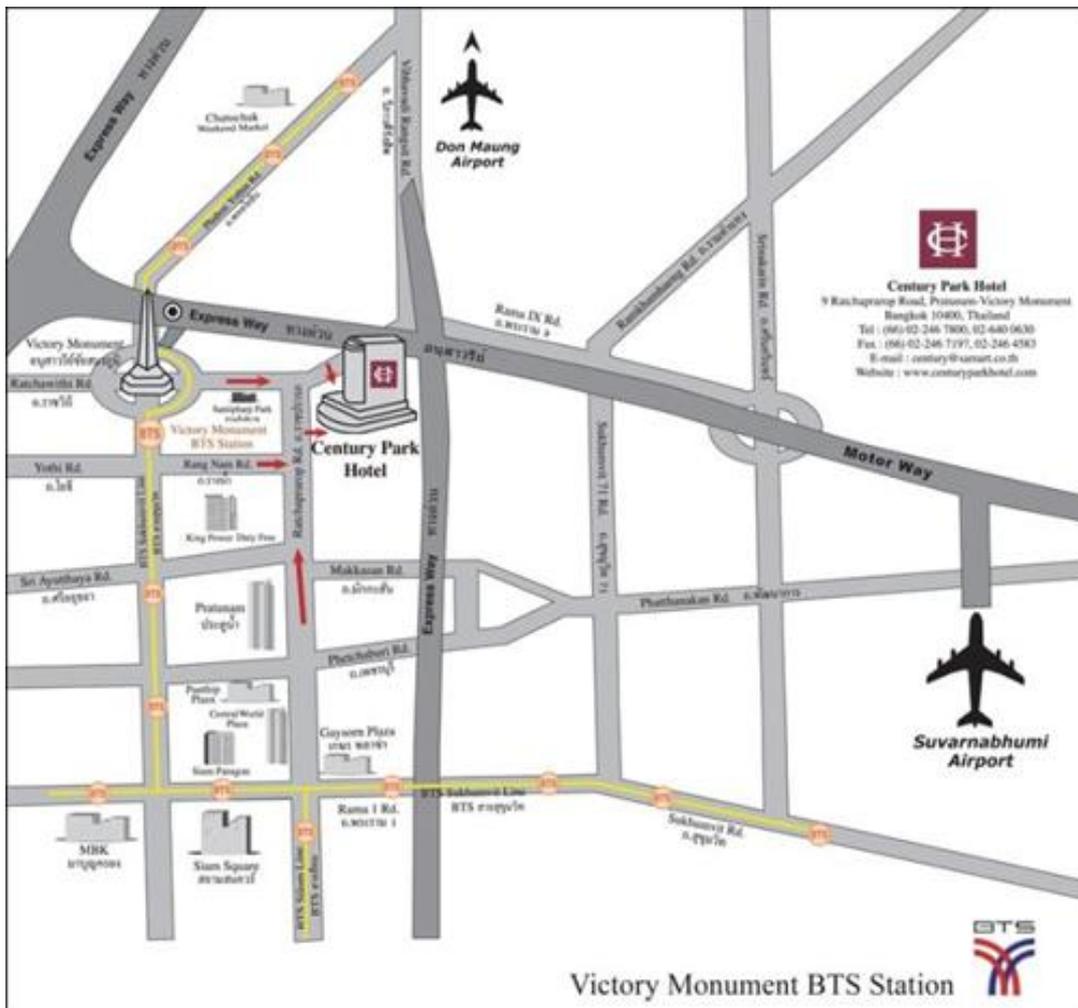
ณ ห้องคริสตัล ๓ - ๔ ชั้น ๓ โรงแรมเซ็นจูรี่ พาร์ค กรุงเทพมหานคร

เวลา	กำหนดการ
๐๙.๐๐ - ๙.๓๐ น.	ลงทะเบียน
๐๙.๓๐ - ๑๐.๐๐ น.	กล่าวต้อนรับผู้เข้าประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานวิจัย โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม ประธานหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
๑๐.๐๐ - ๑๐.๑๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง
๑๐.๑๕ - ๑๑.๑๕ น.	นำเสนอรายงานผลงานวิจัย โครงการย่อยที่ ๑ เรื่อง แบบจำลองปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทวิสาหกิจชุมชนใน พื้นที่อารยธรรมทวารวดี โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวรรณ <i>เรื่องกัลปวงศ์</i> โครงการย่อยที่ ๒ เรื่อง ตัวแบบสมการโครงสร้างความภักดีของนักท่องเที่ยว ต่อแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดีเพื่อรองรับการเป็นศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แห่งภาคตะวันตก โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ <i>เรื่องกัลปวงศ์</i> โครงการย่อยที่ ๓ เรื่อง การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวาร วดีโดยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม
๑๑.๑๕ - ๑๒.๐๐ น.	ระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยน ความรู้ และประสบการณ์ในการวิจัย จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการในการ เสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในแหล่ง ท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.	ดำเนินกิจกรรมระดมความคิดเห็นแลกเปลี่ยน ความรู้ และประสบการณ์ใน การวิจัย (ต่อ) โดยแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๓ กลุ่ม กลุ่มที่ ๑ ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมประเภทวิสาหกิจชุมชน กลุ่มที่ ๒ ความภักดีของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมทวารวดี
๑๔.๓๐ - ๑๔.๔๕ น.	พักรับประทานอาหารว่าง

๑๔.๕๕ - ๑๕.๕๕ น.	สรุปข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข และแนวทางการดำเนินการวิจัยต่อไป
๑๕.๕๕ - ๑๖.๐๐ น.	ปิดการประชุม

หมายเหตุ : กำหนดการอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

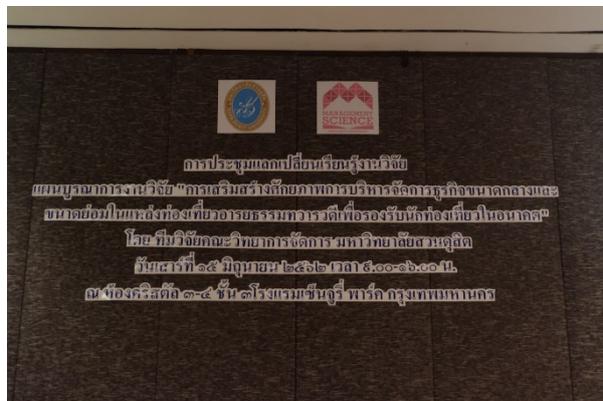
แผนที่จัดประชุม
ณ ห้องคริสตัล 3 - 4 ชั้น 3
โรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค กรุงเทพมหานคร

รายชื่อ นามสกุล ตำแหน่ง เข้าร่วมประชุม วันที่ 15 มิถุนายน 2562

ตัวแทนกลุ่ม	ชื่อ - นามสกุล	ตำแหน่ง
ภาคธุรกิจ	คุณสนั่น เจริญวงษา	ผู้จัดการบริษัท รัตนบราลี จำกัด
	คุณชาติชาย โพธิ์ปัดชา	ผู้จัดการบริษัท ธรรมจारी & ซี.ซี. ทัวร์
	คุณฉัตรดิน เพียรธรรม	ผู้ประกอบการบจก. เอ็น ซี ทัวร์ แอนด์ เอ็นเตอร์ไพรส์
ภาครัฐ	คุณอุดม โอษฐ์ยิ้มพราย	ผู้อำนวยการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดนครปฐม
นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรกิต ชุ่มกรานต์	ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรษา ตันติยะวงค์ษา	หัวหน้าภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
นักท่องเที่ยว	คุณกมลวรรณ บงกชเพชร	จังหวัดเพชรบูรณ์
	คุณพลอยไพรินทร์ ขอดคำตัน	โรงพยาบาลโรคไต

ภาพการดำเนินงานกิจกรรม

ภาพกิจกรรม
บรรยากาศระหว่างการดำเนิน
กิจกรรมระดมความคิด
ช่วงเช้า

ภาพกิจกรรม
ระหว่างการดำเนิน
กิจกรรมระดมความคิด
ช่วงบ่าย โดยได้รับข้อเสนอแนะจาก
ตัวแทนกลุ่มภาครัฐ
ตัวแทนภาคเอกชน
ตัวแทนภาคชุมชน
และตัวแทนนักท่องเที่ยว

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฐ ชวนชม
(ภาษาอังกฤษ) Assistant Professor Jirat Chuanchom Ph.D.
2. ตำแหน่ง อาจารย์หลักสูตร การจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้
สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนน นครราชสีมา ตำบล/แขวง ดุสิต
อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300
มือถือ 080959 – 6886 E-mail : chiruchchiruch@hotmail.com

ผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 1

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร
(ภาษาอังกฤษ) Assistant Professor Nongluck Popichit
2. ตำแหน่ง อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้
สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนน นครราชสีมา ตำบล/แขวง ดุสิต
อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300
มือถือ 089927-3522 E-mail : npopichit@hotmail.com

ผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 2

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์นาถ ทนนชัย
(ภาษาอังกฤษ) Assistant Professor Anongnart Ananchat Ph.D.
2. ตำแหน่ง อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้
สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เลขที่ 295 ถนน นครราชสีมา ตำบล/แขวง ดุสิต
อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300
มือถือ 085-111-2693 E-mail : dr.anongnart@gmail.com

ผู้ร่วมโครงการวิจัย คนที่ 3

1. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา ศรีสอน
(ภาษาอังกฤษ) Assistant Professor Wijittra Srisorn Ph.D.
2. ตำแหน่ง อาจารย์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
3. หน่วยงานที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้
สถานที่ติดต่อ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เลขที่ 1 ถนน นครราชสีมา
ตำบล/แขวง ดุสิต อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10300